

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maša Anderlič

Kompetentnost študentk na Fakulteti za socialno delo

Magistrsko delo

Ljubljana, 2025

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maša Anderlič

Kompetentnost študentk na Fakulteti za socialno delo

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Ljubljana, 2025

*Iskrena zahvala mojemu mentorju doc. dr. Milku Poštraku za strokovno vodenje, odzivnost,
nasvete in podporo pri pisanju magistrskega dela.
Hvala najbližjim in vsem, ki ste mi v tem času stali ob strani in verjeli vame.
Hvala pa tudi vsem študentom in študentkam Fakultete za socialno delo, ki so sodelovali v
raziskavi.*

Kompetentnost študentk na Fakulteti za socialno delo

Povzetek magistrskega dela

V magistrskem delu sem se osredotočila na samooceno kompetentnosti študentk in študentov magistrske stopnje Fakultete za socialno delo. V teoretičnem delu sem predstavila definicijo socialnega dela ter vlogo in naloge socialnih delavk, metode dela v socialnem delu ter znanja, spretnosti in kompetence, ki bi ji naj socialne delavke imele. Posvetila sem se še teorijam o kompetencah, strokovni identiteti študentk ter osnovnim smernicam izobraževanja na Fakulteti za socialno delo. V empiričnem delu sem izvedla kvantitativno, empirično in deskriptivno raziskavo med 59 študentkami, v kateri sem s pomočjo spletne ankete preučevala njihovo doživljanje strokovne usposobljenosti. Raziskovalna vprašanja so se nanašala na teme: samoocene pripravljenosti študentk na delo v praksi, način posredovanja znanja na Fakulteti za socialno delo, znanja, ki jih študentke pogrešajo, in razlike v občutku strokovne kompetentnosti med študentkami z različno izobrazbo na dodiplomski stopnji. Raziskava je pokazala, da študentke pridobijo ustrezno teoretično znanje, vendar pogosto ne čutijo dovolj pripravljenosti za delo v praksi. Najvišje so ocenile kompetence, kot so prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk in kriz, razumevanje raznolikosti in veščine komuniciranja. Obenem so izrazile potrebo po več praktičnih vsebinah ter specifičnih znanjih psihologije, dela z ranljivimi skupinami in znanja samoregulacije čustev. Rezultati so pokazali tudi razlike v samooceni kompetentnosti glede na predhodno izobrazbo. Na podlagi ugotovitev predlagam okrepitev povezovanja teorije s prakso, večjo vsebinsko pozornost ključnim strokovnim znanjem ter aktivnejše vključevanje študentk v oblikovanje študijskih vsebin.

Ključne besede: socialno delo, izobraževanje, usposobljenost, kompetence, samoocena, študenti socialnega dela

Student Competence at the Faculty of Social Work

Master's Thesis Abstract

This master's thesis focuses on the self-assessment of competencies among master's students at the Faculty of Social Work. In the theoretical part, I outlined the definition of social work, the role and tasks of social workers, the core methods of social work, and the knowledge, skills, and competencies expected of social workers. I also examined theories of competencies, the development of students' professional identity, and the basic educational guidelines of the Faculty of Social Work. In the empirical part, I conducted a quantitative, empirical, and descriptive study involving 59 students, using an online questionnaire to explore their perceptions of professional competence. The research questions addressed topics such as students' self-assessed readiness for practice, the method of knowledge transfer at the Faculty, the knowledge they perceive as lacking, and differences in perceived competence based on their prior undergraduate education. The findings show that while students believe they acquire adequate theoretical knowledge, they often do not feel sufficiently prepared for practical work. They rated highest the competencies related to working with people, such as recognizing and understanding distress and crises, recognizing diversity, and communication skills. At the same time, they expressed a need for more practical content and specific knowledge in psychology, working with vulnerable groups, and emotional self-regulation. Results also indicated differences in perceived competence depending on students' undergraduate background. Based on the findings, I suggest strengthening the integration of theory and practice, giving greater attention to key professional content, and actively involving students in shaping the study curriculum.

Keywords: social work, education, qualification, competencies, self-assessment, social work students.

KAZALO VSEBINE

1. TEORETSKI UVOD	1
1.1. Definicija socialnega dela	1
1.2. Socialne delavke	3
1.3. Metode dela v socialnem delu	4
1.3.1. Socialno delo s posameznim primerom	5
1.3.2. Socialno delo s skupino	6
1.3.3. Skupnostno socialno delo	7
1.3.4. Socialna politika	7
1.3.5. Supervizija in intervizija	8
1.3.6. Raziskovanje v socialnem delu	8
1.4. Znanja, spretnosti in kompetence socialnih delavk	9
1.4.1. Znanja socialnih delavk	9
1.4.2. Spretnosti socialnih delavk	12
1.4.3. Kompetence socialnih delavk	15
1.5. Teorija o kompetencah	16
1.5.1. Bloomova taksonomija	17
1.5.2. Model kompetenc Spencer in Spencer	18
1.6. Strokovna identiteta študentov Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani	19
1.7. Osnovne smernice izobraževanja na Fakulteti za socialno delo	20
1.7.1. Začetki izobraževanja za socialno delo pri nas	20
1.7.2. Izobraževanje na Fakulteti za socialno delo sedaj	21
2. FORMULACIJA PROBLEMA	24
2.1. Raziskovalna vprašanja in hipoteze	25
3. METODOLOGIJA	26
3.1. Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke	26
3.2. Merski instrument ali viri podatkov	27
3.3. Opredelitev enot raziskovanja	28
3.4. Zbiranje podatkov	28
3.5. Obdelava in analiza podatkov	29
4. REZULTATI	30
4.1. Preverjanje hipotez	44
4.1.1. Hipoteza 1: Zadostnost znanja za poklicno delo	45
4.1.2. Hipoteza 2: Ustreznost učnih metod	46
4.1.3. Hipoteza 3: Pomanjkanje določenih vsebinskih znanj	47
4.1.4. Hipoteza 4: Predhodna izobrazba in zaznana strokovna usposobljenost	48
5. RAZPRAVA	49
6. SKLEPI	57

7. PREDLOGI	59
8. VIRI IN LITERATURA	61
9. PRILOGE.....	67
9.1. Anketni vprašalnik	67

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Spremenljivke in njihove vrednosti v anketnem vprašalniku.....	26
--	----

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1: Spol anketirancev	30
Graf 4.2: Status anketirancev	30
Graf 4.3: Študijski modul, ki ga anketiranci obiskujejo	31
Graf 4.4: Strinjanje s trditvijo »Študij me dobro pripravi na delo v praksi.«.....	32
Graf 4.5: Strinjanje s trditvijo »Usvojil/a sem glavne metode socialnega dela, ki jih lahko ustrezno uporabim v praksi.«	32
Graf 4.6: Vsebine socialnega dela, ki bi si jih študenti želeli več	33
Graf 4.7: Zadovoljstvo študentov s teoretičnim in praktičnim znanjem ter povezavo obeh	34
Graf 4.8: Pogostost uporabe teoretičnega znanja pri praktičnem delu med študenti	35
Graf 4.9: Ocena kompetenc na magistrski stopnji.....	36
Graf 4.10: Ocena usvojenih kompetenc na magistrski stopnji	38
Graf 4.11: Razvoj poklicne identitete med študijem	40
Graf 4.12: Specifična znanja, ki bi jih bilo treba bolj poudariti v učnem načrtu	41
Graf 4.13: Predlogi študentov za nove predmete	42
Graf 4.14: Izobrazba študentov pred vpisom na 2. stopnjo	43

1. TEORETSKI UVOD

1.1. Definicija socialnega dela

Socialno delo velja za široko in kompleksno področje, zato ga je s krajšo definicijo težje opredeliti in hkrati zajeti vse njegove vidike. Obstaja več definicij socialnega dela, ki se razlikujejo glede na časovna obdobja in zgodovinski kontekst, glede na značilnosti, ki jih avtorji želijo poudariti, ter tudi glede na teoretski in paradigmatški okvir (Poštrak, 2022). Predstavila bom tri definicije socialnega dela, in sicer definicijo slovenskega in tujega avtorja ter mednarodno definicijo socialnega dela.

Mesec (2006) socialno delo opredeljuje kot strokovno dejavnost, usmerjeno v pomoč posameznikom, skupinam in skupnostim, pri premagovanju socialnih težav ter izboljšanju njihovega socialnega vključevanja. Osredotoča se na vzpostavljanje in ohranjanje delujočih medosebnih odnosov, zagotavljanje socialne varnosti ter krepitev posameznikove sposobnosti za samostojno in odgovorno življenje v skupnosti. Stroka pri svojem delu upošteva uporabnikovo avtonomijo, krepi njihove sposobnosti za samopomoč in spodbuja solidarnost, hkrati pa si prizadeva za usklajevanje njihovih potreb s potrebami širšega družbenega okolja. Po njegovi definiciji socialno delo vključuje tudi zagovorništvo, posredovanje med posameznikom in družbo ter prizadevanje za večjo socialno pravičnost in enake možnosti.

Payne (2016) socialno delo definira kot strokovno prakso, ki si prizadeva izboljšati kakovost življenja, socialno blaginjo ter krepitev zmožnosti uporabnikov (posameznikov, družin, skupin in skupnosti) za reševanje življenjskih izzivov. Temelji na uporabi interdisciplinarnega znanja, teorij in metod, ki izvirajo iz družbene znanosti, humanistike in strokovnih praks. Po njegovi definiciji imajo socialne delavke ključno vlogo pri povezovanju ljudi z viri pomoči, zagovarjanju njihovih pravic, odpravljanju družbenih neenakosti ter spodbujanju vključevanja in pravičnosti. Temelj socialnega dela predstavljajo vzpostavljanje odnosa z uporabniki, spoštovanje etičnih načel, prizadevanje za ohranjanje posameznikovega dostojanstva in zavezanost k socialni pravičnosti ter človekovim pravicam.

Mednarodna definicija socialnega dela zajema vse temeljne značilnosti socialnega dela in velja v vseh državah sveta. Socialno delo opredeljuje kot poklicno prakso in akademsko disciplino, ki spodbuja družbene spremembe in razvoj, družbeno povezanost ter krepitev in osvoboditev posameznikov. Kot osrednja načela socialnega dela navaja socialno pravičnost, človekove pravice, kolektivno odgovornost in spoštovanje različnosti. Hkrati poudarja pomen aktivne

udeležbe uporabnikov, zagovorništva, družbene odgovornosti ter vloge socialnega dela, ki naslavlja življenjske skrbi in deluje v smeri pozitivnih družbenih sprememb. Deluje z namenom opolnomočenja uporabnikov (posameznike, družine, skupine in skupnosti) za spopadanje z življenjskimi izzivi, izboljšanjem kakovosti lastnega življenja, stremenju k razvijanju lastnih potencialov in aktivnega sodelovanja v družbi. Tako razumljeno socialno delo pa zahteva visoko stopnjo strokovne usposobljenosti, kompetenc in zmožnosti delovanja v raznolikih in nepredvidljivih okoliščinah. V tej definiciji se prepletata predvsem sistemsko-ekološki in socialno-konstruktivistični model socialnega dela, prisotna pa sta tudi reformistični in deloma radikalni model socialnega dela (Global definition of social work, 2014).

Delo na zgoraj omenjenih področjih velja za zahtevno, zato morajo biti socialne delavke ustrezno strokovno usposobljene ter zmožne delovati v raznolikih in nepredvidljivih situacijah. Ravno zato je vprašanje njihove strokovne kompetentnosti ključno za zagotavljanje kakovostne podpore in pomoči uporabnikom.

Pri prebiranju literature o socialnem delu nasploh sem pogosto zasledila pojme interdisciplinarnosti, multidisciplinarnosti in transdisciplinarnosti socialnega dela, ki jih bom spodaj razložila.

Socialno delo kot stroka in praksa se nenehno odziva na spreminjajoče se družbene razmere, kompleksne potrebe posameznikov ter prepletanja različnih sistemov in institucij. V tem kontekstu postaja vse bolj pomembna odprtost stroke za znanja in pristope iz drugih disciplin, kar se odraža v pojmi interdisciplinarnosti, multidisciplinarnosti in transdisciplinarnosti v socialnem delu. Vsak od teh pristopov ponuja drugačen način povezovanja znanja ter sodelovanja med sodelujočimi (Payne 2016).

Interdisciplinarnost v socialnem delu pomeni sodelovanje med različnimi strokami in med različnimi strokovnjaki strokovnih področij, pristopov in znanj, z namenom celostnega razumevanja uporabnikov, reševanja kompleksnih socialnih problemov ter učinkovitejšega načrtovanja intervencij. S teoretičnega vidika interdisciplinarnost prikazuje socialno delo kot prilagodljivo in odprto področje, ki v sodelovanju z drugimi strokami presega tradicionalne okvirje posameznih disciplin, saj v praksi socialnega dela posameznik pogosto ne potrebuje le psihosocialne podpore, temveč tudi zdravstveno, pravno, izobraževalno ali druge vrste pomoči. Tako se socialno delo pri svojem delovanju pogosto prepleta z znanji iz področja psihologije, sociologije, prava, pedagogike, zdravstvenih ved idr. (Payne, 2016).

Multidisciplinarnost v socialnem delu pomeni, da strokovnjaki iz različnih disciplin delujejo vzporedno, vsak s svojega strokovnega vidika, vendar brez integracije znanj. Gre torej za sodelovanje, kjer vsaka stroka ohranja svojo avtonomnost. V socialnem delu se to kaže v skupinah, kjer poleg socialne delavke sodelujejo tudi psihologi, pravniki in zdravstveni delavci, a vsak znotraj lastne stroke (Payne, 2016).

Transdisciplinarnost v socialnem delu pa pomeni preseganje meja posameznih disciplin v smeri celostnejšega pristopa – oblikovanja skupnega, celovitega znanja, ki ni vezano na posamezno stroko. Transdisciplinarnost pomeni oblikovanje skupnega razumevanja, novega znanja in praks, ki niso vezane na obstoječe okvire zgoraj omenjenih strok. V tem okviru ne sodelujejo zgolj strokovnjaki iz različnih področij, temveč tudi uporabniki storitev in člani skupnosti kot aktivni soudeleženci v procesu razumevanja in reševanja socialnih problemov. Transdisciplinarni pristop temelji na dialogu, refleksiji in priznavanju različnih oblik znanja – strokovnega, izkustvenega in lokalnega. V socialnem delu to pomeni etično zavezanost k participaciji, opolnomočenju ter razumevanju družbenih pojavov z različnih, pogosto tudi izkustvenih perspektiv. Ta pristop postaja posebej pomemben v času kompleksnih socialnih izzivov, kjer linearne, disciplinarne rešitve pogosto niso zadostne (Parton, 2000).

V praksi se ti pristopi pogosto prepletajo. Za sodobno teorijo in prakso socialnega dela je pomembno prepoznati, kdaj in kako preiti od sodelovanja (multidisciplinarnost), k skupnemu ustvarjanju znanja (interdisciplinarnost) ter k širšemu vključevanju vseh vpletenih v skupno iskanje rešitev (transdisciplinarnost).

1.2. Socialne delavke

Socialna delavka je strokovnjakinja s področja socialnega dela, ki ima pridobljeno najmanj visokošolsko izobrazbo iz socialnega dela, pogosto pa tudi magistrsko ali doktorsko izobrazbo. Njegovo delovanje temelji na teoretičnem znanju, etičnih načelih in praktičnih veščinah, s katerimi si prizadeva, da bi uporabnikom, ki so lahko posamezniki, družine, skupine, skupnosti in organizacije, zagotovili potrebne socialne storitve (Termania, 2019).

Čačinovič Vogrinčič idr. (2009) poudarja, da je socialna delavka spoštljiv in odgovoren zaveznik ljudi, s katerimi sodeluje, ti pa so strokovnjaki na podlagi osebnih izkušenj – eksperti iz izkušenj. To pomeni, da socialna delavka omogoča sodelovanje, ki temelji na spoštovanju, ter vodi pogovor, usmerjen v smer pozitivnih izidov. V procesu pomoči deluje kot zaveznik in podpira krepitev uporabnikovih moči.

Socialne delavke v svoji vlogi omogočajo varno, spoštljivo in vključujoče okolje, v katerem lahko uporabniki skupaj z njimi raziskujejo možnosti za izboljšanje svoje življenjske situacije. Delujejo kot uporabnikovi zavezniki v procesu pomoči, saj njuno sodelovanje temelji na vzajemnem zaupanju, dialogu in soustvarjanju rešitev, ki temeljijo na uporabnikovih ciljih, potrebah in zmožnostih. Socialna delavka tako velja za partnerja v odnosu z uporabnikom, ki med drugim posveča veliko pozornosti uporabnikovi krepitvi moči. Pomembno je, da njun odnos ne temelji na ohranjanju strokovne distance, temveč, da ima uporabnik v odnosu občutek zaveznitva in enakovrednosti, človeške bližine in empatije (Čačinovič Vogrinčič idr. 2009).

1.3. Metode dela v socialnem delu

Metode socialnega dela temeljijo na teoretičnih znanjih, vključujejo praktične spretnosti in uporabljajo različne metodologije dela. Utemeljene so v vrednotah stroke socialnega dela, konkretno pa določene s specifičnim kontekstom in nalogami, ki jih socialna delavka izvaja (Flaker, 2003).

Metode v socialnem delu so pristopi (torej, kako socialna delavka deluje), ki jih socialne delavke uporabljajo za pomoč posameznikom, skupinam in skupnostim pri reševanju socialnih težav ter izboljšanju njihovega socialnega položaja. Te metode temeljijo na strokovnem znanju, etičnih načelih in praktičnih veščinah ter omogočajo strukturirano in ciljno usmerjeno delo (Friedlander, 1976).

V okviru socialnega dela se uporabljajo različne metode, ki jih morajo socialne delavke znati prilagajati specifičnim potrebam uporabnikov in glede na specifične okoliščine v njihovem življenjskem okolju. Opredelitev metod v socialnem delu se med avtorji nekoliko razlikuje.

Mesec (1995) metode v socialnem delu razvršča glede na njihovo neposrednost pri delu z uporabniki. Deli jih na primarne (neposredno delo z uporabniki) in sekundarne metode (posredno delo z uporabniki).

Kot primarne metode (neposredno delo z uporabniki) našteje:

- socialno delo s primerom,
- skupinsko delo,
- skupnostno delo.

Kot sekundarne metode (posredno delo z uporabniki), ki podpirajo primarne, pa našteje:

- socialno administracijo,

- socialni menedžment,
- socialno-kulturno delo,
- socialno politiko,
- raziskovanje v socialnem delu.

Poštrak (2022) metode dela razdeli na socialno delo s posameznim primerom, socialno delo s skupino, skupnostno socialno delo, socialno politiko, supervizijo in intervizijo ter raziskovanje v socialnem delu. Naštete metode spodaj nekoliko natančneje opišem.

Ko govorimo o načinih dela, lahko govorimo tudi o direktnem in indirektnem socialnem delu.

Direktno socialno delo vključuje neposredno delo z uporabniki; s posamezniki, družinami in skupinami, kjer socialna delavka sodeluje z uporabniki v njihovem življenjskem okolju (Flaker, 2013; Mesec, 2003). Gre za t. i. primarno obliko dela, ki velja za osrednje in generično jedro socialnega dela.

Indirektno socialno delo pa zajema podporne dejavnosti, kot so dokumentacija, administracija, vodenje institucij ter oblikovanje socialnih politik. Pri tem je socialna delavka pogosto posrednik med sistemom moči (država, institucije) in tistimi (uporabniki), ki teh virov nimajo (Flaker, 2013).

1.3.1. Socialno delo s posameznim primerom

Metoda socialnega dela s posameznikom (social casework), predstavlja eno izmed najstarejših in temeljnih metod socialnega dela. Namenjena je neposrednemu delu z uporabniki pri reševanju njihovih osebnih in socialnih izzivov. Temelji na individualnem pristopu, spoštovanju uporabnikovega dostojanstva, avtonomije ter njegove zmožnosti za spremembe. Mary Richmond, ki velja za utemeljiteljico metode, je poudarjala pomen razumevanja posameznikove življenjske zgodbe in njegove socialne situacije kot temelja za učinkovito pomoč. Pri tej metodi gre za pomoč, ki poteka skozi odnos, v katerem socialna delavka skupaj z uporabnikom prepoznava njegove potrebe, razpoložljive vire in cilje, ter skupaj načrtujeta korake za njihovo uresničitev. Gre za strukturiran proces, ki temelji na vzpostavitvi strokovnega odnosa med socialno delavko in uporabnikom ter vključuje oceno potreb, načrtovanje intervencij, izvajanje pomoči in evalvacijo rezultatov (Reynolds, 1939).

Po Fjeldheimu idr. (2015) socialno delo s posameznikom temelji na konceptu "človek v okolju" kar pomeni, da zaznava posameznika kot neločljivo povezanega z družbenim, ekonomskim in

kulturnim kontekstom, v katerem živi. Prav tako se posameznikova osebnost razvija skozi interakcije z drugimi ljudmi ter na podlagi življenjskih okoliščinah posameznika. Ta pristop predpostavlja, da osebne težave niso le rezultat notranjih značilnosti posameznika, temveč tudi posledica socialnih dejavnikov, kot so revščina, izključenost, družinska disfunkcija ali neenakost.

Perlman (1961) je poudarjala, da socialna delavka v procesu individualnega dela deluje na dveh ravneh: neposredno s posameznikom (npr. svetovanje, podpora, krepitev moči) in posredno z njegovim okoljem (npr. zagovorništvo, povezovanje z institucijami, mediacija). Avtorica je to opisala kot problemsko-reševalni proces, kjer se uporabniku pomaga razumeti problem, mobilizirati vire ter razviti učinkovite rešitve.

1.3.2. Socialno delo s skupino

Socialno delo s skupino (social group work) je ena od klasičnih metod socialnega dela, ki temelji na strukturiranem delu z majhnimi skupinami posameznikov. Socialno delo s skupino je po Toselandu in Rivasu (2017) »ciljno usmerjen proces, v katerem usposobljen strokovnjak uporablja skupinsko dinamiko in intervencije, da bi zadovoljil socialne, čustvene ali razvojne potrebe posameznikov preko njihove udeležbe v skupini«. Posamezniki lahko skozi skupinsko interakcijo razvijajo socialne veščine, razrešujejo težave ter dosegajo osebno rast in spremembe tako na individualni kot tudi na družbeni ravni. Skupina s svojo dinamiko in procesi lahko postane prostor učenja, opolnomočenja in medsebojne podpore, hkrati pa njeni člani krepijo občutek pripadnosti ter pridobivajo samozavest in podporo drugih.

Poštrak (2022) pravi, da skupina deluje kot mikrokozmos širšega družbenega okolja, kjer posameznik izkuša odnose, sprejema drugačnost in razvija občutek skupnega delovanja.

Tudi Schwartz (2008) vidi skupinsko delo kot prostor za socialno delovanje, v katerem se posamezniki učijo sodelovanja, demokratičnih vrednot in reševanja konfliktov. Meni, da je ključno, da socialna delavka ustvari varno in vključujoče okolje, kjer lahko člani skupine razvijajo nove perspektive o sebi in svoji družbeni vlogi. Skupina tako ni samo prostor za nudenje podpore, temveč tudi majhna skupnost za učenje in osebni razvoj, kjer lahko posamezniki skozi odnose z drugimi bolje razumejo lastno vedenje ter prepoznavajo vzorce v svojem ravnanju in odnosih z okolico.

1.3.3. Skupnostno socialno delo

Skupnostno socialno delo je metoda, pri kateri posamezniki, skupine in organizacije skupaj načrtujejo in izvajajo aktivnosti za reševanje socialnih problemov, ki vplivajo na boljšo kakovost življenja celotne skupnosti. Pri tem velja kot skupnostno socialno delo vsaka socialna dejavnost, ki pri reševanju težav posameznika ali skupine povzroči izboljšave v celotni skupnosti. Gre za metodo, ki združuje dve ključni komponenti: načrtovanje (npr. prepoznavanje problemov in iskanje rešitev) ter organizacijo (npr. oblikovanje strategij in ukrepanje), s ciljem izboljšati življenjske razmere ali spremeniti delovanje obstoječih družbenih institucij (Skidmore & Thackeray, 1991).

V širšem pomenu je skupnostno delo tudi način, kako skupnosti (ne glede na kulturo ali družbeno ureditev) iščejo načine za zmanjševanje neenakosti med tistimi, ki imajo moč, ter tistimi, ki je nimajo. Temelji na načelu, da lahko skupinska solidarnost in skupno delovanje posameznikov prispevata k večji pravičnosti, demokratičnosti in enakopravnejši razporeditvi družbenih virov. Namen skupnostnega socialnega dela tako ni le reševanje posameznih težav, ampak tudi širše prizadevanje za družbene spremembe, na primer večja dostopnost storitev, pravičnejša porazdelitev moči ali zmanjšanje nepoštenega ravnanja z ljudmi zaradi njihovega spola, rase, družbenega položaja ali drugih osebnih okoliščin (Postrak 2022).

1.3.4. Socialna politika

Socialna politika kot metoda v socialnem delu vključuje načela in dejavnosti, s katerimi družba preko države, nevladnih organizacij in drugih ustanov ureja odnose med ljudmi in skrbi za to, da imajo vsi možnost dostopa do socialne pravičnosti, blaginje in varnosti. Gre za načrtovane ukrepe, ki temeljijo na skupnih vrednotah družbe, ki pomagajo razporejati skupne vire, zagotavljati pomoč tistim, ki jo potrebujejo, in omogočati uresničevanje pravic. Socialna politika kot metoda v socialnem delu pomeni, da socialne delavke ne skrbijo le za pomoč posameznikom, ampak sodelujejo tudi pri oblikovanju in izboljševanju programov in pravil na področjih, kot so socialno varstvo, zdravstvo, šolstvo, zaposlovanje in stanovanja (Barker, 1995).

Pri tem se ravna po etičnih načelih svoje stroke in si prizadevajo za sistemske spremembe, ki bi koristile širši družbi. Poleg tega socialna politika omogoča, da socialne delavke kritično razmišljajo o družbenih. S tem lahko prepoznajo globlje družbene neenakosti in si prizadevajo za pravičnejšo družbo, kjer so moč in sredstva bolj enakomerno porazdeljeni (Payne, 1997). Po

mnenju Dominelli (2004) socialna politika ni zgolj ozadje socialnega dela, temveč je tudi področje njegovega delovanja, kjer socialne delavke delujejo kot zagovorniki, posredniki in analitiki politik.

1.3.5. Supervizija in intervizija

Videmšek (2021) supervizijo v socialnem delu opredeli kot načrtovan in stalen proces, v katerem socialne delavke skupaj z usposobljenim supervizorjem razmišljajo o svojem delu, se učijo iz svojih izkušenj ter razvijajo svoje znanje, samozavedanje in strokovno identiteto.

Supervizija velja za ključno metodo, ki zagotavlja kakovostno in etično strokovno delo ter podporo osebnemu in profesionalnemu razvoju strokovnih delavcev. Namenjena je predvsem tistim, ki delajo z ljudmi, saj jim služi kot vir podpore pri obvladovanju z izzivi dela z uporabniki v praksi. Slednja lahko socialnim delavkam služi kot usmeritev možnih rešitev v določenih situacijah. Supervizija pa ni namenjena samo reševanju težav, temveč je tudi priložnost za učenje, osebni razvoj in izboljšanje strokovnega dela. Socialnim delavkam omogoča, da v varnem in spodbudnem okolju reflektirajo svoje izkušnje, prepoznajo svoje prednosti in poiščejo pristope, s katerimi izboljšajo svoje delo z uporabniki. Na ta način supervizija prispeva k višji kakovosti storitev in boljšemu počutju tako strokovnih delavcev kot tudi uporabnikov pomoči (Videmšek, 2021).

Intervizija v socialnem delu pa velja za strokoven proces in vrsto supervizije, pri kateri se socialne delavke sestajajo z namenom medsebojne podpore, krepitve strokovnih kompetenc, iskanja rešitev za izzive v praksi in spodbujanje strokovne rasti. Gre za strukturiran proces kolegialnega učenja, kjer imajo vsi udeleženci podobne izkušnje, so med seboj enakovredni, tako da izmenjava poteka v varnem, zaupnem in profesionalnem okolju. Tukaj v nasprotju s supervizijo nihče od udeležencev nima stalne vloge vodje oz. intervizorja, saj vodenje srečanj udeleženci prevzemajo izmenično. Poleg tega v procesu tudi ni prisoten zunanji supervizor (Kadushin in Harkness, 2014).

1.3.6. Raziskovanje v socialnem delu

Raziskovanje kot metoda v socialnem delu se pogosto obravnava kot pomožna metoda, čeprav ima ključno vlogo pri razvoju stroke in velja kot eno od osnovnih orodij socialnega dela kot samostojne akademske discipline. (Postrak, 2022). Raziskovanje v socialnem delu temelji na sistematičnem iskanju odgovorov na vprašanja, ki se nanašajo na prakso, potrebe uporabnikov

in družbene probleme. Z raziskovanjem se pridobivajo nova spoznanja, preverjajo obstoječe teorije in razvijajo učinkovitejše intervencije. Raziskovanje tako ni le akademska dejavnost, temveč tudi pomembno orodje za sprejemanje boljših praktičnih odločitev, razumevanje kompleksnih socialnih pojavov ter za razvoj in izboljševanje teorije in prakse socialnega dela (Gray idr., 2009).

1.4. Znanja, spretnosti in kompetence socialnih delavk

V socialnem delu predstavljajo znanja, spretnosti in kompetence različne, a tesno povezane vidike strokovne usposobljenosti socialnih delavk. Med seboj se dopolnjujejo in tvorijo celoto strokovnega delovanja. Socialna delavka najprej pridobi ustrezno znanje, ki ga skozi praktične izkušnje preoblikuje v spretnost. Ko pa to znanje in spretnosti zna uporabiti na odgovoren in etičen način ter v skladu z vrednotami socialnega dela, razvije tudi poklicno kompetenco.

V tem poglavju bom natančneje predstavila vse tri pojme, in sicer znanja, spretnosti in kompetence, ki naj bi jih imele socialne delavke za uspešno delo v praksi.

1.4.1. Znanja socialnih delavk

Znanje velja za organiziran skupek informacij, načel in spoznanj, ki jih posameznik ali skupnost pridobi skozi izkušnje ali izobraževanje ter jih uporablja za razlago in delovanje v svetu. Znanje uporabljamo za razumevanje sebe, drugih in sveta okoli nas – tako v vsakdanjem življenju kot v strokovnih okoljih, kot je socialno delo (Jarvis, 2000).

Cohen (1984) pa znanje definirata kot prepričanje, ki je resnično in zanj obstajajo utemeljeni razlogi.

Znanje v socialnem delu pa velja za preplet teoretičnih konceptov, praktičnih izkušenj in etičnih usmeritev, ki jih socialna delavka uporablja za razumevanje, interpretacijo in spreminjanje družbene realnosti (Mesec, 1997).

Znanja predstavljajo teoretične in praktične informacije, ki jih socialne delavke pridobijo skozi študij, izobraževanja, usposabljanja in izkušnje. Znanja so torej kot osnova, s pomočjo katere socialne delavke razumemo situacije, zakonitosti in strokovne pristope (Gray in Schubert, 2013).

Socialne delavke morajo za uspešno udejanjanje socialnega dela biti opremljene z obsežno bazo znanja in visoke ravni intelektualnih sposobnosti. Pri delu se opirajo tako na teoretične osnove in raziskave iz socialnega dela kot tudi na znanja iz drugih znanosti, ki presegajo meje stroke socialnega dela, kot so znanja psihologije, psihiatrije, sociologije, socialne pedagogike, antropologije, prava, politologije, ekonomije, medicine in izobraževalnih znanosti (Payne, 2001).

Trevithick (2008) pravi, da znanje v socialnem delu ni enodimenzionalno, kajti vloga znanja v socialnem delu je večplastna in kompleksna ter zajema procese pridobivanja, uporabe in ustvarjanja znanja. Avtor pravi, da med bazo znanja v socialnem delu zajema teoretično znanje, dejstveno znanje in praktično znanje, ki se med seboj prepletajo in dopolnjujejo.

1. Teoretično znanje

Teoretična znanja razdeli na tri prekrivajoča se področja:

- Teorije za razumevanje ljudi in situacij

Da razumemo ljudi in situacije, si v socialnem delu pogosto "izposojamo" teorije iz sorodnih znanstvenih disciplin, kot so psihologija, sociologija, pravo, medicina, ekonomija idr. Znanja drugih disciplin socialnim delavkam omogočajo širši vpogled v kompleksne socialne pojave. Hkrati pa lahko prihaja do razhajanj, zlasti kadar vrednote teh disciplin niso skladne z vrednotami socialnega dela. Zelo pomembno je zavedanje socialnih delavk, da relevantno znanje ne prihaja zgolj iz akademskih in institucionalnih virov, temveč tudi iz izkušenj uporabnikov samih. Tako imenovani "eksperti iz izkušenj" svoje osebne zgodbe in preizkušnje pretvorijo v dragoceno obliko znanja, ki lahko pomembno dopolnjuje in celo presega formalna spoznanja v socialnem delu. Ko socialne delavke delujejo s tem zavedanjem, se to v praksi kaže v bolj celostnem in etično občutljivem pristopu dela z uporabniki.

- Teorije o vlogi, nalogah in namenu socialnega dela

Razumevanje vloge, nalog in namena socialnega dela predstavlja eno izmed temeljnih izhodišč pri oblikovanju njegovega teoretičnega okvira. Gre za področje, kjer med avtorji pogosto prihaja do različnih, celo nasprotujočih si stališč. Ključna vprašanja, ki se ob tem zastavljajo, vključujejo dileme o tem, ali naj socialno delo podpira obstoječi sistem, ga reformira ali celo radikalno spremeni. Teoretične analize tako prispevajo k razumevanju temeljne usmerjenosti stroke ter oblikujejo raznolike pristope, ki vplivajo na vsakdanje delovanje socialnih delavk. Ta

razmislek predstavlja ključen temelj za nadaljnjo obravnavo razvoja socialnega dela in razumevanje njegove umestitve v širši družbeni in politični kontekst.

- Teorije in perspektive neposredne prakse

Tretje temeljno področje teoretičnega znanja v socialnem delu zajema teorije in pristope, ki se uporabljajo v neposrednem delu z uporabniki (posamezniki, skupinami in skupnostmi). Prihodnje socialne delavke pogosto učijo pristope, ki jim bodo pomagali pri delu z uporabniki, med katerimi so kognitivno-vedenjski pristop, na uporabnika usmerjen pristop, na naloge usmerjeni pristop, psihosocialni modeli, k rešitvam usmerjeni pristop ter pristop, ki temelji na posameznikovih virih moči. Ti pristopi se v praksi pogosto uporabljajo v kombinaciji, saj ni dokazov, katera metoda je najučinkovitejša v določeni situaciji. Na odločitev socialne delavke o izbiri samega pristopa v določeni situaciji med drugim vpliva tudi kako socialna delavka zaznava uporabnika in njegovo situacijo, pa tudi, kateri pristopi so socialnim delavkam bližji.

2. Poznavanje dejstev

Dejstveno znanje predstavlja pomemben steber strokovnega delovanja v socialnem delu, saj dopolnjuje in osvežuje obstoječe teorije s pomočjo raziskav in novih spoznanj. Zajema pet ključnih področij: zakonodajo, socialno politiko, organizacijske politike in postopke, podatke o specifičnih družbenih skupinah ter informacije o osebnih in socialnih težavah. Ta področja se med seboj prepletajo in vplivajo drugo na drugo, predvsem pa so neposredno povezane z oblikovanjem politike in zakonodaje, ki usmerjata delo socialnih služb. Pomembno je, da imajo strokovnjaki dostop do aktualnih in preverljivih podatkov, kot so statistike, raziskovalni izsledki in dokazi, saj ti krepijo strokovno verodostojnost in omogočajo učinkovitejše ukrepanje. Čeprav je raziskovanje pogosto razumljeno kot sredstvo za pridobivanje znanja, lahko njegova interpretacija vodi do oblikovanja novih teorij. Pomanjkanje poudarka na dejstvenem znanju pa v izobraževanju socialnih delavk lahko negativno vpliva na njihovo strokovno identiteto in učinkovitost v praksi.

3. Praktično znanje

Znanje v socialnem delu ni omejeno le na uporabo teoretičnih ali strokovnih spoznanj, temveč vključuje tudi osebne uvide ter življenjske izkušnje tako socialnih delavk kot uporabnikov. Pridobivanje znanja poteka na različne načine: prek formalnega izobraževanja, vsakdanjega učenja in raziskovalnega dela. Pomembna pri tem je zmožnost prenosa znanja med različnimi konteksti in situacijami. V vsakdanji praksi pogosto prihaja do neskladja med raziskovalnim

znanjem in njegovo dejansko uporabo. Kljub tem izzivom imajo prav procesi pridobivanja, uporabe in ustvarjanja znanja velik potencial za nadaljnji razvoj teorije in prakse v socialnem delu. Za kar je ključno, da stroka prepozna vrednost znanja, ki izhaja iz prakse, omogoči njegov prenos ter podpira aktivno vlogo praktikov pri raziskovanju in soustvarjanju strokovnih temeljev.

1.4.2. Spretnosti socialnih delavk

Spretnost je sposobnost, pridobljena z učenjem, da se izvede določen rezultat z največjo gotovostjo in čim manj porabljene energije oz. časa (Fleishman, 1964).

Barker (1995) pa spretnost navaja kot uspešno uporabo znanja, talentov, osebnosti ali virov. Po Barkerju je spretnost za neposredno prakso opredeljena kot zmožnost uporabe znanja s področja socialnega dela pri izvajanju učinkovitih intervencij na ravni posameznika, družine, skupine ali skupnosti.

Flaker (2003) navaja, da so spretnosti tehnična osnova socialnega dela, saj so ravno te tiste, ki usposobijo za socialno delo. Ker je socialno delo široko področje, je tudi spretnosti veliko, hkrati pa se med seboj razlikujejo.

Socialno delo je kompleksna dejavnost, ki pogosto zahteva uporabo različnih vrst spretnosti hkrati. Lahko rečemo, da spretnosti v socialnem delu predstavljajo strokovne postopke, pri katerih socialna delavka vzporedno in vešče uporablja vse svoje znanje, vrednote, etična načela ter notranjo predanost, da bi uporabnikom nudil ustrezno pomoč in uresničeval širše cilje stroke. Spretnost tako odraža ne le strokovne, temveč tudi osebne lastnosti in vrednote socialne delavke (Collins in Collins, 1992).

Milošević Arnold in Postrak (2003) izpostavlja naslednje spretnosti, ki jih socialna delavka potrebuje za opravljanje profesionalne vloge:

- spretnost poslušanja z razumevanjem in jasnim namenom,
- zmožnost izbiranja pomembnih informacij ter zbiranja ključnih podatkov za pripravo življenjske zgodbe, poročil in ugotovitev,
- spretnost vzpostavljanja in ohranjanja profesionalnega odnosa pomoči ter uporabe lastne osebnosti v tem odnosu,
- zmožnost opazovanja in razlage tako verbalnega kot neverbalnega vedenja ter uporaba teorij osebnosti in diagnostičnih orodij,

- spretnost vključevanja uporabnikov v reševanje njihovih težav ter krepitev zaupanja,
- zmožnost obravnavanja občutljivih čustvenih tem na neogrožajoč in podporen način,
- sposobnost razvijanja ustvarjalnih rešitev, ki odgovarjajo na potrebe uporabnika,
- spretnost presoje o primernosti terapevtskega odnosa in izbire ustreznega pristopa,
- zmožnost interpretacije rezultatov raziskav in uporabe strokovne literature v praksi,
- spretnost posredovanja in pogajanja med vpletenimi stranmi v konfliktu,
- zmožnost sodelovanja pri zagotavljanju storitev v povezavi z drugimi institucijami,
- spretnost posredovanja informacij o socialnih potrebah širši javnosti ali zakonodajnim organom z namenom pridobivanja ustreznih virov.

Flaker (2003) pa spretnosti pri socialnih delavkah razdeli na:

Spretnosti pogovarjanja in razgovora:

- vodenje pogovora,
- poslušanje (aktivno in empatično),
- raziskovanje, reflektiranje in problematiziranje,
- razvijanje novosti (novih interpretacij),
- sklepanje dogovorov, ustvarjanje rešitev in konkretnih dejanj.

Spretnosti pogajanja:

- vztrajnost,
- pristranskost,
- asertivnost,
- spretnosti reševanja konfliktov,
- retorične spretnosti.
- Spretnosti omogočanja dostopa do sredstev:
- informacije o resursih,
- asertivnost,
- delovanje v mrežah,
- komunikativnost,
- ustvarjalnost, odprtost in povezovalnost.

Spretnosti beleženja in poročanja:

- osnovne spretnosti stvarnega opisovanja ljudi, situacij in dogodkov (brez vrednostnih sodb, z refleksijo lastne pristranskosti),
- izdelava zapisnikov, zaznamkov, poročil, ocen, profilov, načrtov, projektov,

- operacionalni načrti.

Organizacijske spretnosti:

- vodenje in sodelovanje v timih,
- načrtovanje (projektov, dela),
- skupinska dinamika,
- organizacija in vrednotenje strokovne pomoči,
- povezovanje, koordiniranje.

Spretnosti profesionalne discipline:

- točnost,
- spoštljivost,
- dostopnost,
- zanesljivost,
- varovanje podatkov,
- poklicna molčečnost,
- jasno sprejemanje odgovornosti.

Za na konec pa dodaja še spretnosti izogibanja pastem strokovnjaštva:

- pigmalionski kompleks (pričakovanja socialne delavke vplivajo na uporabnika, ki jih ponotranji),
- sindrom pomaganja,
- uporaba žargona,
- mysticiranje stroke,
- stigmatizacija uporabnikov,
- samoumnevnost ureditev,
- zvesti stiske, procese, situacije in dejanja na posameznikovo bistveno značilnost,
- redukcionizem, kategoriziranje in univerzalizem,
- zloraba moči,
- izogibanje odgovornosti,
- strokovne koalicije, ki večajo nemoč ljudi, ki uporabljajo storitve.

Brammer in MacDonald (1999) ugotavljata, da je skoraj nemogoče ločiti osebne lastnosti socialne delavke od znanja in spretnosti, ki jih je pridobil med študijem. Spretnosti, ki jih uporablja pri svojem delu, so namreč tesno povezane z njegovim teoretičnim znanjem, pridobljenimi profesionalnimi izkušnjami ter značilnostmi njene osebnosti, ki jih mora znati

primerno upravljati. Avtor izpostavlja, da osebnost socialne delavke predstavlja eno izmed ključnih orodij v procesu nudenja pomoči.

Cournoyer (1996) navaja tri osnovne lastnosti, ki jih mora socialna delavka imeti, da lahko pridobi spretnosti, potrebne za kakovostno delo v praksi: empatijo, spoštovanje in avtentičnost. Poleg tega omenja še dodatne značilnosti, kot so samospoznanje, samokontrola, razumevanje vrednot, etike in odgovornosti socialnega dela, strokovno znanje ter odgovorna asertivnost.

1.4.3. Kompetence socialnih delavk

Kompetenca je zmožnost posameznika, da aktivira, uporabi in poveže pridobljeno znanje v kompleksnih, raznovrstnih in nepredvidljivih situacijah (Perrenoud, 1995).

Tudi Kodele in Mešl (2015) na kompetentnost delavk gledata kot na sposobnost za nenehno učenje in grajenje lastne razvijajoče se teorije o praksi v dejanskih praktičnih okoliščinah.

Kompetence moramo torej razumeti glede na delovne in življenjske okoliščine, v katerih se nahaja posameznik. Kompetenca ni nekaj stalnega in nespremenljivega, temveč se oblikuje skozi delo v določeni organizaciji in skozi prakso v njej. Zaradi tega je treba kompetentnost posameznika vedno ocenjevati glede na specifično situacijo, v kateri se nahaja (Mesec in Jurček, 2019).

V sodobnem kontekstu se torej pojem kompetence razume širše. Kompetence vključujejo sposobnost uporabe znanj v praksi – torej gre za kombinacijo znanj, veščin, vrednot in stališč, ki socialni delavki omogočajo učinkovito delovanje v različnih situacijah. Kompetence so torej dejanska zmožnost delovanja – ne gre le za to, kaj socialna delavka ve, ampak kaj zna narediti s tem znanjem v resničnem svetu (Mesec in Jurček, 2019).

Kompetence socialnih delavk veljajo za temeljni element, ki omogoča učinkovito in etično izvajanje poklicne prakse. Tako Bogo (2010) kot tudi O'Hagan (2007) kompetence razdelita na dve glavni kategoriji: metakompetence in procesne kompetence.

Tako imenovane metakompetence predstavljajo socialnim delavkam temeljni okvir za profesionalno delovanje. Omogočajo jim prilagajanje veščin in znanj glede na specifične potrebe posameznih situacij. Avtorici metakompetence razdelita v štiri glavne skupine, in sicer:

- *kognitivne kompetence*, ki zajemajo: kritično mišljenje, refleksijo, sposobnost povezovanja teorije in prakse ter presojanje kompleksnih situacij;

- *medosebne in relacijske spretnosti*, ki zajemajo: čustveno in socialno inteligenco, empatijo, učinkovito komunikacijo ter sodelovanje z uporabniki, sodelavci in skupnostjo;
- *osebne in profesionalne kompetence*, ki zajemajo: samorefleksijo, samozavedanje ter zmožnost samoevalvacije in stalnega strokovnega razvoja;
- *vrednote in etika*, ki zajemajo: spoštovanje raznolikosti, etično občutljivost, pravičnost, integriteto in zavezanost k človekovim pravicam in profesionalni integriteti.

Procesne kompetence se nanašajo na konkretne veščine in postopke, ki jih socialne delavke uporabljajo v neposrednem delu s posamezniki, skupinami in skupnostmi. So ključne za praktično izvajanje socialnega dela in zahtevajo prilagajanje glede na spreminjajoče se potrebe uporabnikov in skupnosti ter vključujejo naslednje kompetence.

Avtorica O'Hagan (2007) in Bogo (2010) jih razdelita na:

- *vzpostavljjanje odnosa*, ki temelji na gradnji zaupanja in učinkoviti komunikaciji z uporabniki;
- *prakso v profesionalnem kontekstu*, ki temelji na upoštevanju profesionalnih standardov, etičnih načel in učinkovitega sodelovanja znotraj organizacijskega okolja;
- *prakso v organizacijskem kontekstu*, ki temelji na razumevanju strukture in delovanja organizacij ter sposobnosti navigacije znotraj institucionalnih politik in postopkov;
- *prakso v skupnostnem kontekstu*, ki temelji na sodelovanju s skupnostmi pri prepoznavanju potreb, mobilizaciji virov in spodbujanju sprememb;
- *oceno potreb*, ki temelji na zbiranju in analizi informacij za razumevanje situacije uporabnika;
- *načrtovanju*, ki temelji na razvijanju strategij za podporo in pomoč klientom;
- *izvajanju intervencij*, ki temelji na uporabi različnih metod in tehnik za doseganje zastavljenih ciljev;
- *evalvacijo*, ki temelji na spremljanju in ocenjevanju učinkovitosti intervencij ter uporabi povratnih informacij za izboljšanje prakse.

Bogo (2010) poudarja, da je za strokovno delovanje socialnih delavk bistvena integracija metakompetenc in procesnih kompetenc v zaokroženo in usklajeno strokovno usposobljenost. To pomeni, da socialne delavke ne obvladujejo le posameznih znanj in veščin, temveč jih znajo smiselno povezovati, prilagajati konkretnim okoliščinam ter pri tem biti zmožni samorefleksije, etične občutljivosti in osredotočenosti na potrebe uporabnikov.

1.5. Teorija o kompetencah

Za sistematično analizo in razvoj kompetenc se v strokovni literaturi uporabljajo različni teoretični modeli, ki omogočajo strukturiran pristop k ocenjevanju in izboljševanju

kompetentnosti. Med najpogostejše uporabljene in vplivne modele sodita Bloomova taksonomija, ki opredeljuje različne ravni kognitivnega učenja, ter model kompetenc Spencerja in Spencerja, ki ponuja celosten pogled na osebnostne in strokovne vidike kompetenc.

V nadaljevanju oba modela na kratko predstavim, saj bosta služila kot teoretična osnova za razumevanje in vrednotenje kompetentnosti študentov Fakultete za socialno delo.

1.5.1. Bloomova taksonomija

Razvoj kompetenc študentov socialnega dela vključuje postopno pridobivanje znanja, veščin in vrednot, ki omogočajo strokovno in etično delovanje na različnih ravneh praktičnega dela v socialnem delu. Pri tem je Bloomova taksonomija dragoceno orodje, saj omogoča strukturirano razumevanje učnih ciljev in procesov učenja, od osnovnega razumevanja vsebin do kompleksnega profesionalnega delovanja, kar je pomembno zlasti v poklicih, kjer je potrebna refleksija, etično ravnanje in praktična presoja, kot je socialno delo (Bloom, 1956).

Taksonomija je razdeljena na šest kognitivnih ravni, ki se lahko povežejo s procesom profesionalizacije študentov socialnega dela:

- Pomnjenje (Remembering)

Študenti si zapomnijo temeljne pojme socialnega dela, zakonodajo, etične kodekse in strokovne pristope, npr. na primer: poznavanje definicije socialne izključenosti ali vrste socialnih pomoči.

- Razumevanje (Understanding)

Študenti razumejo, kako družbeni dejavniki vplivajo na posameznike in skupnosti ter znajo razložiti pomen temeljnih načel stroke. Na primer: razumevanje vloge moči in neenakosti v odnosu socialne delavke do uporabnika.

- Uporaba (Applying)

Študenti pridobljeno znanje znajo uporabiti v praksi, npr. pri komunikaciji z uporabniki, pri pisanju poročil in oblikovanju intervencijskih načrtov. Na primer: uporaba tehnik aktivnega poslušanja v svetovalnem procesu.

- Analiza (Analyzing)

Študenti znajo analizirati kompleksne situacije, prepoznati različne ravni socialnih problemov in vplive struktur. Na primer: analiza sistema podpore za brezdomne uporabnike z upoštevanjem institucionalnih ovir.

- Vrednotenje (Evaluating)

Študenti razvijajo sposobnost etične presoje, kritične refleksije in vrednotenja učinkovitosti intervencij, na primer kritična ocena socialnega ukrepa glede na načelo pravičnosti.

- Ustvarjanje (Creating)

Študenti so sposobni oblikovati nove pristope, rešitve in projekte, ki odgovarjajo na konkretne potrebe uporabnikov ali skupnosti. Na primer: razvoj inovativnega programa za vključevanje mladih iz ranljivih okolij.

1.5.2. Model kompetenc Spencer in Spencer

Model kompetenc Spencer in Spencer (1993) predstavlja enega izmed najpomembnejših pristopov k razumevanju kompetenc kot ključnih dejavnikov uspešnosti pri delu. Model temelji na razločevanju med različnimi vrstami kompetenc, ki vplivajo na delovno učinkovitost posameznika.

Spencer in Spencer kompetence delita na tri glavne kategorije:

Temeljne kompetence (kontekstualne lastnosti)

Gre za globlje, trajne osebne značilnosti, motive, vrednote in temeljna prepričanja, ki vplivajo na vedenje posameznika. Te lastnosti so pogosto težko opazne, a zelo pomembne za dolgoročno uspešnost, saj usmerjajo posameznikova stališča in odnose do dela.

Jedrne kompetence

Ta skupina vključuje znanja, spretnosti in vedenja, ki jih posameznik lahko razvija skozi učenje, izkušnje in prakso. Gre za sposobnosti, ki so neposredno povezane z uspešnim opravljanjem delovnih nalog in ki se lahko skozi čas spreminjajo in izboljšujejo.

Mehke in trde kompetence

Mehke kompetence zajemajo osebne in socialne veščine, kot so komunikacija, empatija, sodelovanje in samoregulacija, ki so ključne za učinkovito delo v socialnih poklicih. Trde kompetence pa predstavljajo tehnično in strokovno znanje, ki ga zahteva določeno delovno področje.

Model Spencer in Spencer poudarja, da je za doseganje visoke ravni kompetentnosti potrebno celostno razvijanje vseh teh dimenzij, pri čemer osebne lastnosti in motivacija usmerjajo uporabo strokovnega znanja in spretnosti. Ta pristop je še posebej pomemben v poklicih, kot je

socialno delo, kjer je poleg strokovnega znanja potrebna tudi visoka stopnja čustvene inteligence in etične ozaveščenosti.

1.6. Strokovna identiteta študentov Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani

Strokovna identiteta v socialnem delu pomeni, kako posameznik razume in doživlja svojo vlogo kot pripadnik stroke socialnega dela. V strokovno identiteto spadajo posameznikove strokovne vrednote, prepričanja, stališča, izkušnje in osebne lastnosti, ki vplivajo na to, kako posameznik opravlja svoje delo kot socialna delavka. Na oblikovanje strokovne identitete vplivajo še okolje, v katerem dela, izobraževanje, proces usposabljanja ter javno mnenje (Webb, 2017). Nekateri avtorji pa strokovno identiteto v socialnem delu razumejo kot proces, v katerem posameznik postopoma sprejme in ponotranji znanje, spretnosti, vrednote, pravila in poslanstvo stroke. Ob tem razvije tudi pripadnost in predanost socialnemu delu na različnih ravneh, pri neposrednem delu z ljudmi (mikro), v skupnostih (mezo) ter pri oblikovanju širših družbenih sprememb (makro) (Bogo, idr. 1993; Adams idr. 2006). Poštrak (2022) dodaja, da se strokovna identiteta oblikuje v kontinuiranem prepletanju teorije in prakse, refleksije in delovanja, osebne izkušnje ter institucionalnega znanja.

Za strokovno identiteto je značilna spreminjajoča se narava, saj nanjo vplivajo hitre spremembe v delovnem okolju, organizacijah in v sami naravi poklica. Poleg tega pomembno vlogo igrajo tudi osebne lastnosti posameznikov (Bentley idr. 2019). Za ključni dejavnik pri razvoju strokovne identitete pogosto velja strokovna socializacija, ki velja za proces, v katerem posameznik pridobiva in razvija lastnosti in sposobnosti, potrebne za določeno področje dela, kot je na primer tudi socialno delo (Hozjan, 2006).

Moorhead idr. (2014) izpostavljajo, da je strokovna identiteta ključna za obstoj in napredek stroke socialnega dela, saj ji daje strokovno veljavnost ter omogoča socialnim delavkam, da uresničujejo svoje poslanstvo v družbi.

Strokovna identiteta se začne oblikovati že med študijem in ob prehodu v zaposlitev, ko začnejo posamezniki spoznavati vrednote, teorije, kompetence, etične temelje in poslanstvo stroke socialnega dela (Tseng, 2011). Tako se tudi strokovna identiteta študentov socialnega dela Univerze v Ljubljani začne oblikovati že ob vstopu v izobraževalni proces.

Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani ima kot osrednja in hkrati edina izobraževalna institucija na področju socialnega dela v Sloveniji ključno vlogo pri oblikovanju te identitete. Juren, Sobočan in Jurček (2022) so izvedli raziskavo o strokovni identiteti študentk Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani. Ugotovili so, da študentke pojem strokovne identitete prepoznavajo in ga postopoma ozaveščajo, zlasti v drugi polovici študija, ko lažje povežejo teoretično znanje s praktičnimi izkušnjami. Tudi avtorji Adams idr. (2006) ter Wheeler (2017) izpostavljajo, da praktično usposabljanje v okviru študija velja za enega izmed ključnih dejavnikov razvoja strokovne identitete v socialnem delu. Takrat se namreč študenti prvič srečajo z delovanjem stroke znotraj institucije in lahko začnejo primerjati svoja pričakovanja o delu z dejanskimi izkušnjami iz prakse. Juren, Sobočan in Jurček (2022) dodajajo, da je študentkam Fakultete za socialno delo razumevanje strokovne identitete pomembno ter si želijo več vsebin na to temo znotraj študijskega procesa, tako v obliki poglobljenega teoretičnega znanja kot tudi več priložnosti za refleksijo in krepitev lastne strokovne identitete.

1.7. Osnovne smernice izobraževanja na Fakulteti za socialno delo

V tem poglavju se bom najprej dotaknila kratkega zgodovinskega razvoja Fakultete za socialno delo pri nas, njenih glavnih nalog in programov na Fakulteti, s poudarkom na magistrski stopnji.

1.7.1. Začetki izobraževanja za socialno delo pri nas

Pomembno leto za Slovenijo in socialno delo pri nas velja 1955, ko se je začelo prvo strokovno izobraževanje na Šoli za socialne delavke v Ljubljani. Ta šola, ki se je kasneje z leti razvijala in izpopolnjevala, od takrat predstavlja temelj razvoja socialnega dela in socialnega varstva pri nas. Prvo strokovno izobraževanje je trajalo dve leti, izobrazilo pa je predvsem tiste, ki so na socialnem področju že delali, torej so imeli izkušnje, ne pa diplome ali potrebnega znanja (Zaviršek, 2006). Zanimivo se mi zdi, da je bilo v samih začetkih strokovnega izobraževanja za socialno delo pri nas večina moških, saj naj bi socialno delo že od nekdaj veljalo za »ženski poklic« (Zaviršek, 2005). Ista avtorica navaja, da naj bi bilo to zlasti zaradi pomanjkanja plačanih zaposlitev med moškimi ter zaradi dobre priložnosti pridobiti najprej štipendijo in nato še naziv. Rapoša Tajnšek (2005) izpostavlja, da je prvi predmetnik šole za socialne delavke bil razdeljen v pet skupin, znotraj katere so bili posamezni predmeti, in sicer na: 1. družbeno in politično ureditev FLRJ (sociologija, pravni sistem FLRJ, ekonomika, osnove statistike), 2. zdravstvo in socialno varstvo (zgodovina socialnih služb, organizacija socialne in zdravstvene službe s pregledom zdravstvene zakonodaje, splošno socialno varstvo s pregledom socialne

zakonodaje, socialna medicina, higiena, delovna razmerja), 3. psihologijo, pedagogiko in metode socialnoskrbstvenega dela (psihologija, pedagogika, psihopatologija z mentalno higieno, defektologija, metodika), 4. nemški in angleški jezik ter 5. predvojaško vzgojo.

Ostali pomembni mejniki v času obstoja šole so naslednji: leta 1959 izid prve knjige s področja socialnega dela v Sloveniji z naslovom Priročnik iz metodike socialnega dela, ki ga je napisala Katja Vodopivec (Poštrak, 2022), leta 1975 se takrat Višja šola za socialne delavke vključi v univerzo, v istem letu pa na takratni Fakulteti za sociologijo, politologijo in novinarstvo (zdaj FDV) začne izvajati 2. stopnja študija za socialno delo. Leta 1992 Višja šola za socialne delavke postane Visoka šola za socialne delavke, vključno z visokošolskim programom. Leta 2003 visoka šola pridobi status fakultete z univerzitetnim programom. Od takrat se torej imenujemo Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani. Poleg tega sta pomembna mejnika še leto 2004, ko se začne izvajati doktorski študij, ter leto 2009, ko Fakulteta za socialno delo preide na bolonjski program (Flaker, 2005). Z uvedbo bolonjske stopnje se je tako utrdila vloga fakultete kot samostojne visokošolske institucije, ki si prizadeva za stalen razvoj socialnega dela in raziskovanje znotraj stroke (Mesec in Jurček, 2020).

1.7.2. Izobraževanje na Fakulteti za socialno delo sedaj

Temeljni nalogi Fakultete za socialno delo sta izobraževanje in usposabljanje študentov ter pa raziskovanje in razvoj stroke. Fakulteta za socialno delo v okviru dodiplomskih, podiplomskih in doktorskih študijskih programov izobražuje in pripravlja študente na strokovno delo na področju socialnega varstva in drugih povezanih področjih, kjer so potrebna znanja socialnega dela. Hkrati pa kot raziskovalna ustanova fakulteta razvija znanost socialnega dela, izvaja temeljne in aplikativne raziskave ter razvojne projekte. Raziskovalne ugotovitve fakulteta objavlja, prenaša v prakso in jih uporablja za oblikovanje in predlaganje ustreznih socialnih politik (Fakulteta za socialno delo, 2025).

Če primerjam trenutno veljavni predmetnik z izobraževalnim programom iz leta 1955, ko so bila pri nas prvič organizirana strokovna izobraževanja za socialno delo, je napredek očiten. Ena izmed pomembnih razlik je, da danes obstajajo tri študijske stopnje: štiriletni dodiplomski program, enoletni magistrski in triletni doktorski študij. Kljub temu pa primerjava vsebin pokaže, da so nekatere temeljne teme ostale prisotne tudi v sodobnem programu. Tako sta na primer sociologija in statistika še vedno vključeni v kurikulum: sociologija predvsem pri predmetih teorije družbe ter družbene neenakosti in socialna politika, statistika pa se izvaja v

okviru obveznega predmeta, prav tako na prvi stopnji. Pravne vsebine so nekoliko razširili in so obravnavane predvsem na dodiplomski ravni. Sem sodijo predmeti, kot so uvod v pravo za socialno delo, delovno pravo, socialna varnost in socialno procesno pravo, poleg katerih so na voljo tudi številni izbirni pravni predmeti. Psihološke vsebine prav tako ostajajo del študija, posebej v predmetu psihologija za socialno delo, pa tudi v okviru izbirnih in modulsko usmerjenih predmetov, zlasti v modulu psihosocialna podpora in pomoč. Prisotne so tudi pedagoške vsebine, zlasti v modulu socialno delo z mladimi in njegovem nadaljevanju na podiplomski ravni, ki se imenuje socialno delo v vzgoji in izobraževanju. Obvezen tuji jezik na dodiplomski ravni je angleščina, medtem ko nemščina in predmeti, povezani z vojaško vzgojo ter higieno, niso več vključeni. Nadomestili so jih specifični predmeti s področja socialnega dela, kot so vzpostavljanje delovnega odnosa, uvod v socialno delo, socialno delo z družino, predmeti, povezani z raziskovalnim delom, ter tisti, ki se posvečajo specifičnim populacijam uporabnikom (etnične manjšine, ljudje z ovirami, starejši itd.). Na podiplomski stopnji prevladujejo strokovno usmerjeni predmeti s področja socialnega dela, ki se dodatno prilagajajo vsebini posameznih modulov.

Če se nekoliko bolj posvetim še podiplomskemu študiju Fakultete za socialno delo, kjer lahko študenti izbirajo med petimi magistrskimi študijskimi programi, ugotovim, da je izmed teh reden program socialnega dela, ki ga izbere večina študentov. Pri izrednem študiju socialnega dela pa lahko študenti izbirajo med: socialnim delom s starimi ljudmi, socialnim delom z družino, socialnim vključevanjem in pravičnostjo na področju hendikepa, etničnosti in spola ter duševnim zdravjem v skupnosti. Omenjeni izredni programi so razpisani glede na število vpisov v programe, na primer letos je izmed izrednih študijev razpisan samo program socialno delo s starimi ljudmi. V magistrskem delu se bom posvetila zgolj rednemu programu socialno delo, ki sem ga obiskovala in kjer je tudi večina vpisanih študentov (Fakulteta za socialno delo, 2025).

Magistrski študij na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani temelji na nadgradnji znanj in veščin, pridobljenih na prvi stopnji ter hkrati razvijanju naprednih kompetenc za delo na različnih področjih socialnega dela. Program študentkam in študentom omogoča poglobljeno razumevanje ključnih teoretskih konceptov, metod, vrednot in etičnih načel stroke ter jih usposobiti v temeljnih spretnostih, metodah in postopkih socialnega dela, zlasti na področjih, kot so vzgoja in izobraževanje, duševno zdravje, uživanje drog, hendikep, etničnost, migracije in spol, psihosocialna podpora družinam, oskrba starejših, ter za raziskovanje v socialnem delu. Ob tem se poseben poudarek namenja razvoju sposobnosti kritične refleksije, delovanju v različnih kontekstih ter povezovanju teoretičnih znanj s praktičnimi izkušnjami. Program

spodbuja tudi razvijanje etične občutljivosti ter zavezanosti vrednotam socialne pravičnosti, enakopravnosti in vključevanju ranljivih skupin (Fakulteta za socialno delo, 2025).

Magistrski program vključuje obvezne, izbirne ter modulske predmete, skozi katere študenti pridobijo specifična znanja, kot so o metodah dela s posamezniki, družinami, skupinami in skupnostmi. Posebnost programa je tudi praktikum, ki študentkam in študentom omogoča uporabo teoretičnega znanja v praksi (Fakulteta za socialno delo, 2025).

Temeljne spretnosti, ki jih študenti razvijajo med študijem, obsegajo: vzpostavljanje delovnega odnosa, pogovarjanje (osebni stik in delovni odnos), sodelovanje, pogajanje, zagovorništvo, koordinacijo, svetovanje, organiziranje, raziskovanje, delo na terenu in udejstvovanje v skupnostnem okolju. Prav tako se usposobijo za delo v svetovalnih timih, za kritično analizo prakse ter za povezovanje teorije in izkušenj z namenom zmanjševanja družbenih neenakosti (Fakulteta za socialno delo, 2025).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Po zaključku dodiplomskega študija sem začela vse pogostejše razmišljati o svoji dejanski pripravljenosti za delo z uporabniki v praksi. Ta vprašanja so postajala še pogostejša ob zaključevanju magistrskega študija. O tem sem se večkrat pogovarjala tudi s kolegi s Fakultete za socialno delo, ki so se podobno kot jaz pogosto srečevali z občutki negotovosti, strahu in dvomov glede lastne usposobljenosti za delo z uporabniki po koncu magistrskega študija. Zavedam se, da imam sicer znanje z različnih področij socialnega dela, a da mi ga hkrati na določenih področjih manjka, saj stroka socialnega dela obsega široko področje delovanja – od dela z različnimi populacijami do raznolikih življenjskih okoliščin, ki zahtevajo prilagajanje pristopa glede na specifične potrebe posameznikov. Za temo magistrskega dela sem se odločila na podlagi lastnih občutkov in pogovorov s kolegi, saj me zanima, kako kompetentni se v resnici počutimo študenti po zaključenem magistrskem programu na Fakulteti za socialno delo ter na katerih področjih bi bilo morda smiselno uvesti izboljšave, da bi se v prihodnosti počutili bolj pripravljeni za delo z uporabniki v praksi.

Med študijem se je pogosto poudarjal pomen teoretičnega znanja, ki študentom omogoča razumevanje ključnih pojmov, vrednot in metod socialnega dela. Duffy (2015) opozarja, da se problem izkaže v pomanjkanju povezanosti teoretičnega dela s praktičnim delom, kot menijo študenti. To lahko posledično vodi tudi do pomanjkanja samozavesti glede lastne strokovne kompetentnosti, ko študenti začnejo v praksi delati z uporabniki. Do podobnih ugotovitev pripomore diplomsko delo Cimperman (2016), ki ugotavlja, da študenti socialnega dela pogosto opažajo, da se teoretska znanja ne prenesejo v realne situacije, pri čemer kot ključen dejavnik izpostavljajo refleksijo in strukturirane priložnosti za integracijo teorije s prakso. Avtorica meni, da študijski programi pogosto zanemarjajo realne izzive, s katerimi se bodo študenti v prihodnosti soočali v poklicnem življenju, kar lahko vpliva na njihovo (ne)pripravljenost in pomanjkanje samozavesti ob vstopu v prakso. Poleg pomanjkanja občutka pripravljenosti pa študenti pogosto opozarjajo na specifična znanja, ki jih med študijem niso usvojili (v celoti) pa jih ocenjujejo kot ključna za kakovostno delo z uporabniki. Černivec (2015) v svoji raziskavi ugotavlja, da študenti posebej izpostavljajo pomanjkanje znanj s področja komunikacijskih in psiholoških vsebin, poznavanja zakonodaje ter pristopov k delu z ranljivimi skupinami. Takšen primanjkljaj v znanju se med drugim po zaključku študija lahko odraža v negotovosti in nižjem občutku strokovne usposobljenosti ob prehodu v prakso.

V magistrskem delu sem si zastavila cilj raziskati, kako študenti moje generacije doživljajo svojo kompetentnost in ali bodo ugotovitve primerljive z ugotovitvami raziskave Černivec (2015) izpred desetih let. Kot osrednje raziskovalno vprašanje se je izpostavilo, ali študijski program Fakultete za socialno delo študentom zagotavlja vsa potrebna znanja in veščine za pripravljenost za delo v stroki socialnega dela, ki velja za zahtevno. Namen raziskave bo tako pridobiti vpogled v samoocene študentov glede njihove strokovne kompetentnosti, percepcije kakovosti študijskega programa ter morebitne vrzeli v samem programu. Pridobljeni podatki lahko prispevajo k nadaljnjemu razvoju študijskega programa in oblikovanju morebitnih izboljšav. Te bi študentom pripomogle k lažjemu in bolj samozavestnemu prehodu v profesionalno vlogo ter konec koncev kvalitetnejšemu delu z uporabniki.

2.1. Raziskovalna vprašanja in hipoteze

Raziskovalna vprašanja:

1. V kolikšni meri študenti Fakultete za socialno delo ocenjujejo, da jim študijski program zagotavlja zadostno znanje za opravljanje poklica socialne delavke?
2. Kako študenti ocenjujejo način posredovanja znanja na Fakulteti za socialno delo?
3. Katera specifična znanja študenti Fakultete za socialno delo pogrešajo v okviru študijskega programa?
4. V kolikšni meri se občutek strokovne kompetentnosti razlikuje med študenti, ki so na dodiplomski stopnji študirali socialno delo, in tistimi z drugačnim predhodnim izobraževanjem?

Hipoteze:

1. Študenti FSD-ja dobijo dovolj znanja za delo kot strokovne socialne delavke.
2. Način posredovanja znanja na FSD je ustrezen.
3. Študenti FSD pogrešajo določena znanja.
4. Študenti, ki so na dodiplomski stopnji izbrali študij socialnega dela, se počutijo bolj strokovno kompetentni kot tisti, ki so študirali druge smeri.

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke

Raziskava, ki sem jo uporabila v svojem magistrskem delu, je kvantitativna, saj v raziskavi zbiram številčne podatke, ki sem jih kvantitativno analizirala. Moja raziskava je glede na stopnjo v procesu spoznavanja tudi deskriptivna (opisna), saj bom količinsko opredelila pojav ter preverjala obstoj in moč povezave med pojavi. Na podlagi anketnega vprašalnika sem hkrati zbiral novo gradivo, in sicer s spraševanjem, zato je raziskava tudi empirična (izkustvena) (Mesec, 1997).

V tabeli 3.1 bom prikazala spremenljivke in njihove vrednosti iz anketnega vprašalnika.

Tabela 3.1: Spremenljivke in njihove vrednosti v anketnem vprašalniku

Spremenljivke	Vrednosti spremenljivk
Spol	Moški Ženski Drugo
Status	Študenti 1. letnika 2. stopnje Študenti dodatnega leta 2. stopnje
Modul	Dolgotrajna oskrba starih ljudi Socialna pravičnost in radikalne perspektive v socialnem delu Psihosocialna podpora in pomoč Skupnostna oskrba Socialno delo v vzgoji in izobraževanju Socialno delo in medpoklicno sodelovanje
Stopnja strinjanja s trditvijo, da študij dobro pripravi na delo v praksi	Ocene 1–5, pri čemer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam.
Stopnja strinjanja z lastno usvojenostjo metod socialnega dela in njihovo uporabnostjo v praksi.	Ocene 1–5, pri čemer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam.
Želene dodatne vsebine s področja metod socialnega dela	Socialno delo s posameznikom Socialno delo s skupino Skupnostno socialno delo Socialna politika Supervizija in intervizija Raziskovanje v socialnem delu Drugo
Zadovoljstvo s pridobljenim teoretičnim znanjem na FSD	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni zelo nezadovoljna, 5 pa zelo zadovoljna
Zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem na FSD	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni zelo nezadovoljna, 5 pa zelo zadovoljna
Zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem na učnih bazah	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni zelo nezadovoljna, 5 pa zelo zadovoljna

Spremenljivke	Vrednosti spremenljivk
Zadovoljstvo s skladnostjo med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni zelo nezadovoljna, 5 pa zelo zadovoljna
Uporaba teoretičnega znanja pri praktičnem delu	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni nikoli, 5 pa skoraj vedno
Pogostost občutka, da je teoretično znanje uporabno v praksi	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni nikoli, 5 pa skoraj vedno
16 spremenljivk povezanih s pomembnostjo kompetenc na magistrski stopnji	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni nizko pomembnost, 5 pa visoko pomembnost
16 spremenljivk povezanih s samooceno usvojitve kompetenc na magistrski stopnji	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni kompetence nisem usvojil/a, 5 pa kompetenco sem v celoti usvojil/a
Stopnja strinjanja z razvojem poklicne identitete med študijem	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam
Specifična znanja, ki bi jih bilo treba bolj poudariti v učnem načrtu	Znanja psihologije, znanja pogovora, znanja socialne politike, znanja prava, znanja socialne pravičnosti in človekovih pravic, delo z ranljivimi skupinami (brezdomci, migranti, žrtve nasilja), znanja samoregulacije čustev, drugo:
Predmet, ki bi po mnenju anketiranca izboljšal kompetence socialne delavke	Poznavanje zakonodaje, meddisciplinarno sodelovanje, delo z ranljivimi skupinami, vođenje pogovorov z resničnimi uporabniki, terapevtske veščine, znanja psihologije, komunikacijske veščine, spoznavanje področij socialnega dela in oddelkov na CSD-jih, drugo/ne vem.
Predhodna izobrazba pred vpisom na magistrski program socialnega dela	Dipl. soc. dela (UN), dipl. fotografinja, dipl. varstvoslovka (VS),
Zaznana ustreznost predhodnega izobraževanja za študij socialnega dela	Ocene 1–5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam
Samopresoja strokovne kompetentnosti v primerjavi z dodiplomskimi diplomanti socialnega dela	Uporaba kreativnih tehnik, pomanjkanje znanja o obdelavi podatkov in manjših raziskavah, študenti SD so bolj samozavestni.

3.2. Merski instrument ali viri podatkov

Merski instrument, uporabljen v raziskavi, je bil strukturiran in anonimen spletni anketni vprašalnik, s katerim sem zbirala podatke o samooceni kompetenc študentk magistrske stopnje na Fakulteti za socialno delo.

Anketni vprašalnik vsebuje 16 vprašanj in 36 podvprašanj. Prvih 14 vprašanj je bilo obveznih za vse respondentke, medtem ko sta bili vprašanji 15 in 16 namenjeni izključno tistim študentkam, ki na dodiplomskem študiju niso študirale socialnega dela.

Vprašanja sem vnaprej zastavila že pred samim spraševanjem. Uredila sem jih v določen vrstni red, zapisala v obliko vprašalnika, vnaprej pa povečini predvidela tudi možne odgovore, zato je bilo spraševanje standardizirano (Mesec, 2009). Pri večini vprašanj je šlo za zaprti tip, nekaj pa jih je bilo tudi polodprtega in odprtega tipa. Deset vprašanj je bilo zastavljenih na ordinalni ravni, kjer so anketiranci zbirali med lestvico od 1 do 5 (kjer je 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam), (kjer 1 pomeni zelo nezadovoljna, 5 pa zelo zadovoljna), (kjer 1 pomeni nikoli in 5 skoraj vedno), (kjer 1 pomeni nizko pomembnost in 5 visoko pomembnost), (kjer 1 pomeni kompetence nisem usvojil/a, 5 pa kompetenco sem v celoti usvojil/a). Šest vprašanj pa je bilo zastavljenih na nominalni ravni, kjer so anketiranci zbirali med več vnaprej pripravljenimi odgovori, ki so hkrati vedno imeli možnost izbire drugo in dopisati svoj odgovor. Na tri vprašanja, ki so bila odprta, so anketiranci odgovarjali prosto, brez vnaprej ponujenih odgovorov, za kar sem se odločila v primerih, ko anketirancev pri odgovarjanju nisem želela omejevati. Polodprti tip vprašanj pa sem dodala v primerih, ko je bilo možnosti, da bi vse ponudila kot odgovor preveč, zato sem naštel nekaj najpogostejših odgovorov na podlagi literature oz. prakse. Do vprašalnika so anketiranci dostopali preko spletne aplikacije 1ka. Anketni vprašalnik se nahaja in je dosegljiv v prilogah.

3.3. Opredelitev enot raziskovanja

V raziskavo so bile vključene študentke in študenti 1. letnika, 2. stopnje ter dodatnega leta 2. stopnje magistrskega študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani v študijskem letu 2024/2025. Vzorec je priložnostni, saj so bili v raziskavo vključene tiste študentke in študenti, ki so preko družbenega omrežja Facebook videli deljeno anketo in jo tudi rešili. Anketni vprašalnik sem delila na Facebook skupinah vsakega letnika posebej, da je do njega dostopalo čim večje število študentov magistrske stopnje študija.

3.4. Zbiranje podatkov

Anketni vprašalnik sem sestavila v spletni aplikaciji Arnes 1ka. Uporabila sem posredno obliko spraševanja, saj z anketirankami in anketiranci nisem bila neposredno v interakciji (Mesec, 2009). Vabilo za sodelovanje v anketnem vprašalniku sem objavila na družbenem omrežju

Facebook, natančneje v različnih študentskih skupinah, kjer so člani študentke in študenti naše fakultete. Prav tako sem povezavo do ankete prek aplikacije Messenger delila s sošolkami, sošolci in drugimi študentkami in študenti naše fakultete, ki ustrezajo kriteriju vključitve v raziskavo, torej da so študentke oz. študenti magistrske stopnje študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Vprašalnik v spletni aplikaciji Ika sem objavila 15. 5. 2025, zaključila pa sem ga 3. 6. 2025, torej sem podatke zbirala 20 dni. Metoda zbiranja podatkov je bila spraševanje oziroma natančneje anketiranje. Spraševanje je bilo anonimno in standardizirano, saj so bila vprašanja, zapisana v obliki vprašalnika, pripravljena vnaprej. K reševanju anketnega vprašalnika je pristopilo 69 anketirancev, delno ga je rešilo 59 anketirancev, v celoti pa ga je dokončalo 51 anketirancev, zato se pri obdelavi rezultatov numerus odgovorov na posamezna vprašanja spreminja. Anketiranci so anketni vprašalnik v povprečju izpolnjevali 7 minut in 41 sekund.

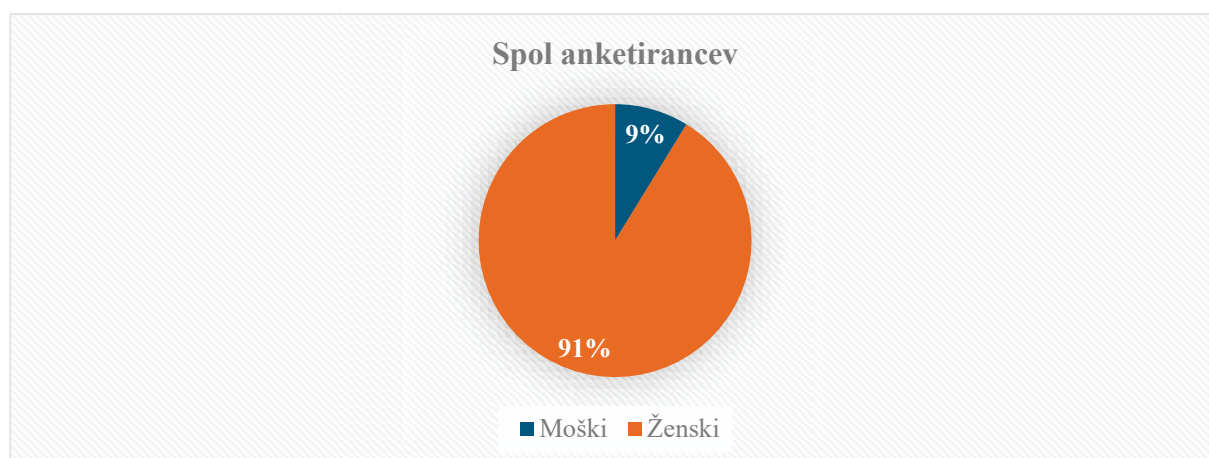
3.5. Obdelava in analiza podatkov

Moja raziskava je kvantitativna, tako da sem podatke iz raziskave obdelala številčno. Anketni vprašalnik sem sestavila v spletni aplikaciji Arnes Ika, tako da sem imela možnost samodejnega beleženja vprašanj. Poleg tega je program sam izračunal povprečja, standardne odklone in odstotke odgovorov, kadar je šlo za polodprta vprašanja, kjer so lahko anketiranci izbirali med odgovori. Ostale analize in grafe sem izdelala s pomočjo programa Excel, kamor sem prenesla tudi podatke iz spletne aplikacije Arnes Ika.

4. REZULTATI

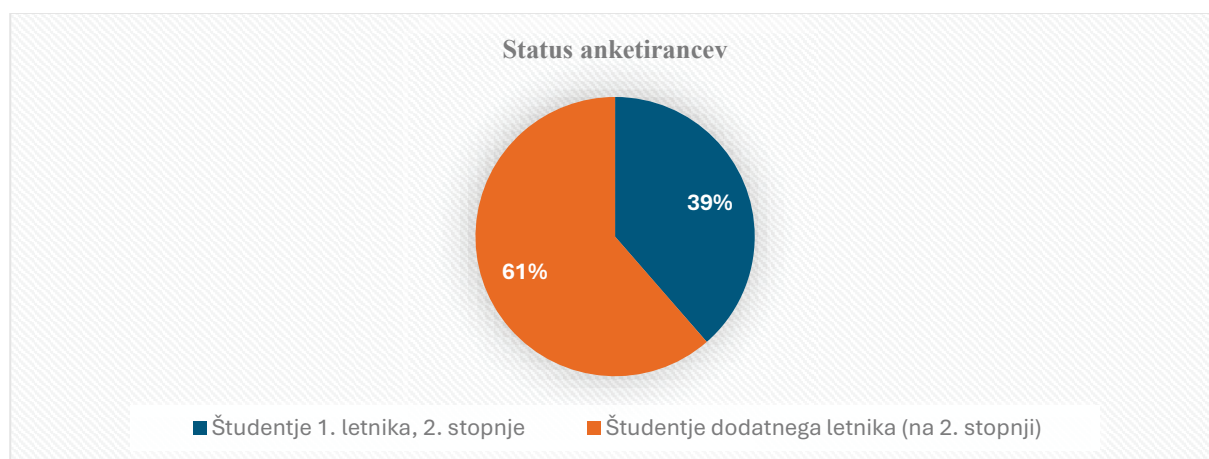
V šolskem letu 2024/2025 je na Fakulteti za socialno delo na 2. stopnjo vpisanih 194 študentov, kar obsega 1. letnik 2. stopnje in vpis v dodatno leto na 2. stopnji. V raziskavi je anketni vprašalnik izpolnilo 59 magistrskih študentov Fakultete za socialno delo, kar predstavlja 30 % vseh potencialnih anketirancev in anketirank na 2. stopnji študija Fakultete za socialno delo.

Graf 4.1: Spol anketirancev

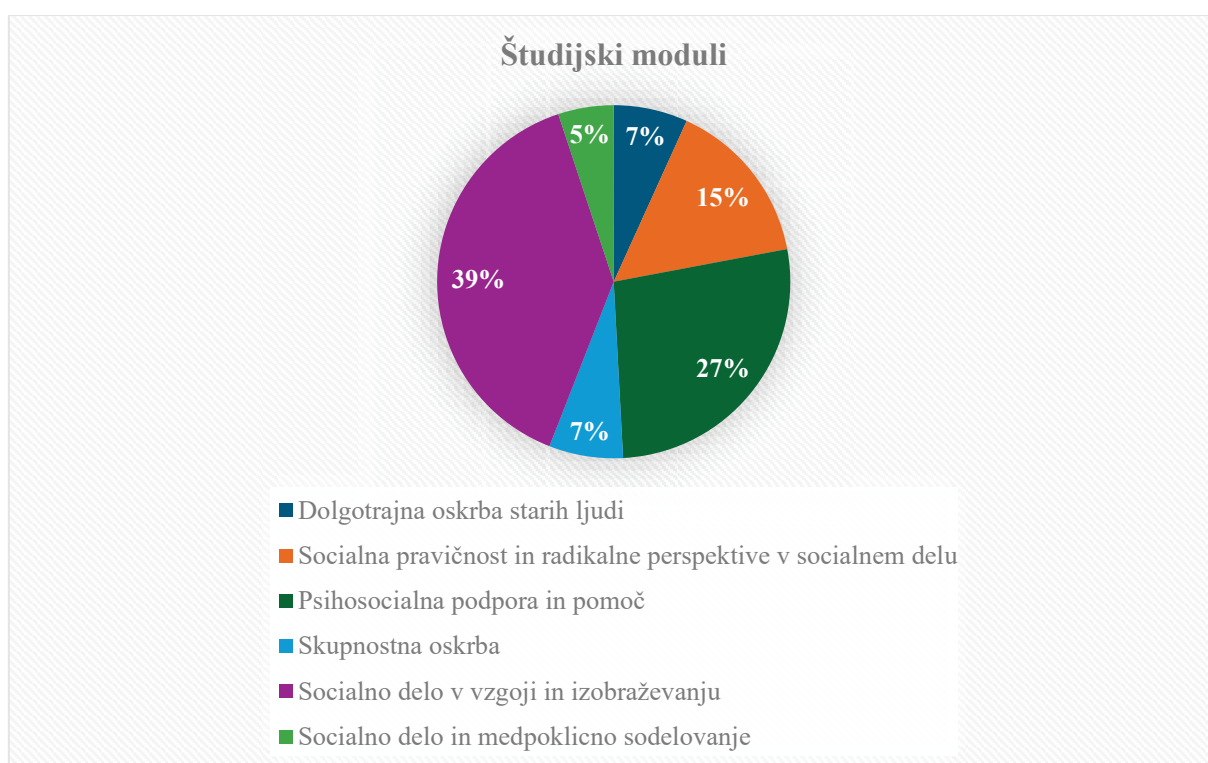
Vprašalnik je izpolnilo 59 anketirancev, od tega jih je 5 (9%) moškega spola, preostalih 54 (91 %) je ženskega spola. Za možnost neopredeljen se ni odločil nihče izmed anketirancev, zato tega na grafu tudi nisem opredelila, čeprav je bila ena izmed vrednosti spremenljivke v anketnem vprašalniku. Kot vidimo v raziskavi, ni sodelovalo enako število moških in žensk, saj na Fakulteti za socialno delo prevladujejo študentke.

Graf 4.2: Status anketirancev

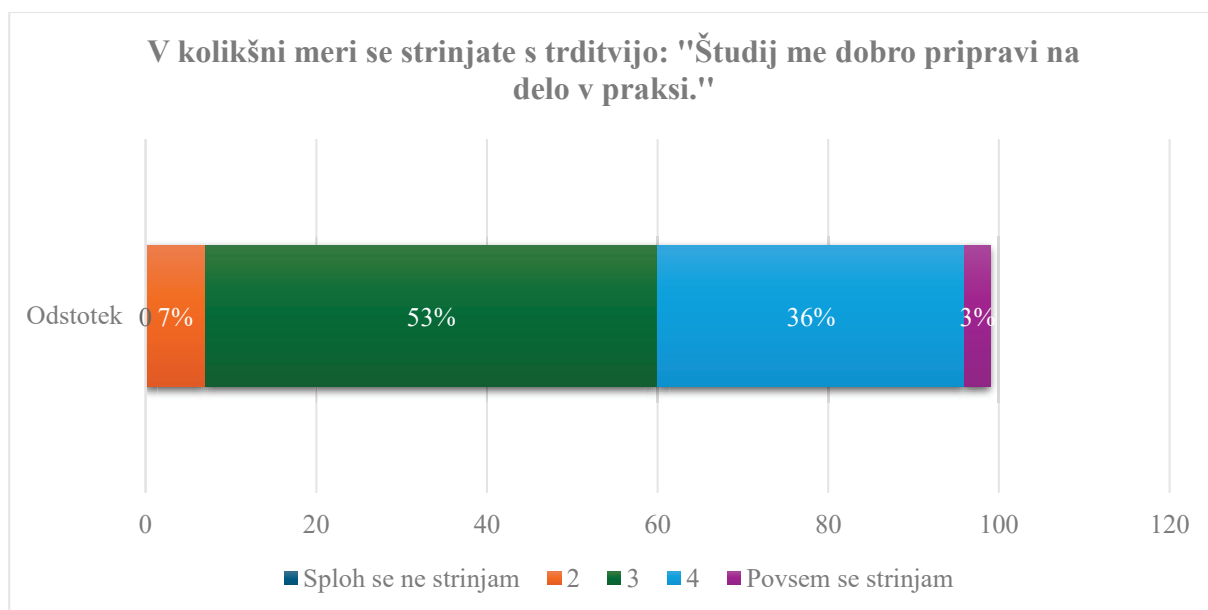
Glede na študijski status je vprašalnik izpolnilo 22 študentov 1. letnika druge stopnje (39 %) ter 35 študentov dodatnega letnika druge stopnje (61 %). Rahlo prevladujejo anketiranci iz dodatnega letnika, kar bi lahko bilo posledica dejstva, da sem nekaterim med njimi, ki jih osebno poznam, povezavo do vprašalnika poslala neposredno prek zasebnega sporočila na družbenem omrežju Messenger. Zaradi tega je bila odzivnost v tej skupini verjetno višja, čeprav je v dodatni letnik sicer vpisanih manj študentov kot v redni 1. letnik druge stopnje.

Graf 4.3: Študijski modul, ki ga anketiranci obiskujejo

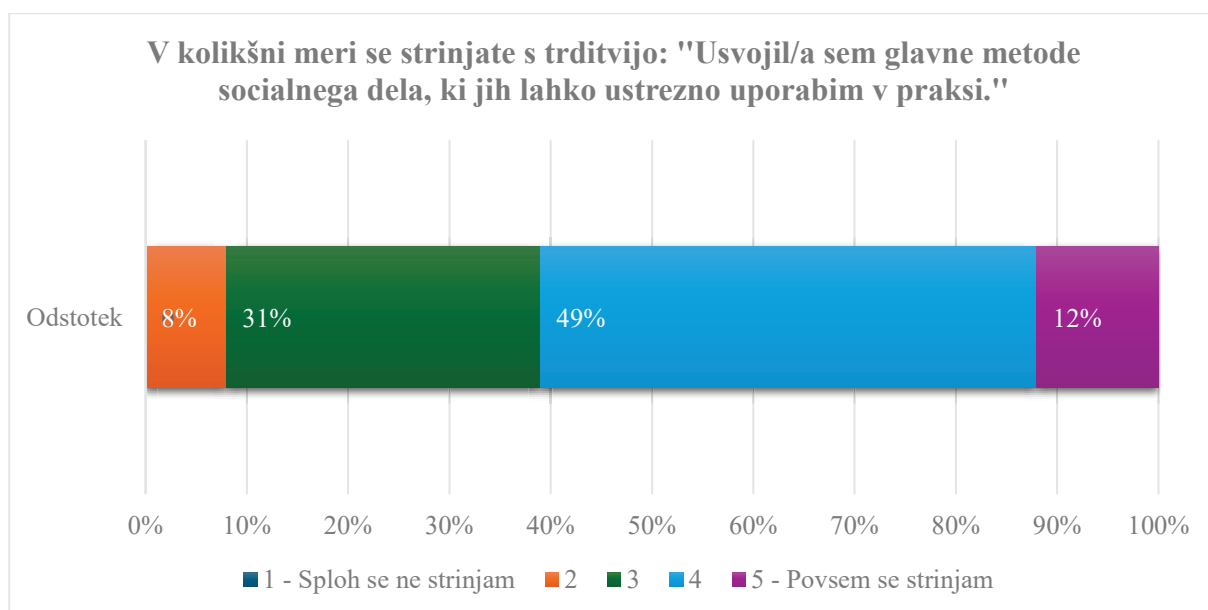
Največ anketirancev (40 %) obiskuje študijski modul Socialno delo v vzgoji in izobraževanju, sledijo jim tisti, ki obiskujejo študijski modul Psihosocialna podpora in pomoč (28 %), nato tisti, ki obiskujejo študijski modul Socialna pravičnost in radikalne perspektive v socialnem delu (16 %), njim s 7 % študijska modula Dolgotrajna oskrba starih ljudi in Skupnostna oskrba, najmanj pa je tistih, ki obiskujejo študijski modul Socialno delo in medpoklicno sodelovanje (5 %). Modula Socialno delo v vzgoji in izobraževanju ter Psihosocialna podpora in pomoč se tudi navadno udeleži največ študentov.

Graf 4.4: Strinjanje s trditvijo »Študij me dobro pripravi na delo v praksi.«

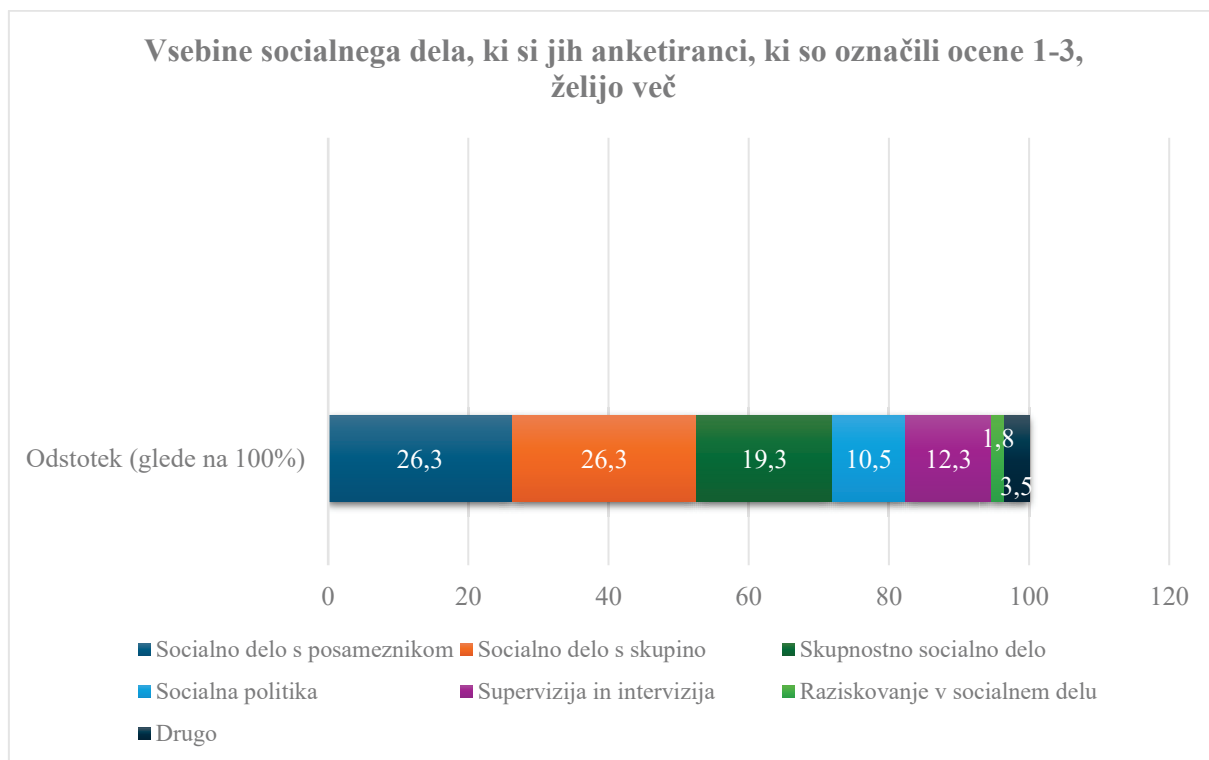
Pri vprašanju 4 sem ugotavljala strinjanje anketirancev s trditvijo: "Študij me dobro pripravi na delo v praksi." Strinjanje sem preverjala z lestvico od 1 do 5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam. Dobra polovica anketirancev (53 %) je na lestvici od 1 do 5 izbrala oceno 3. Drugi najbolj zastopan odgovor je s 36 % ocena 4, sledi ocena 2 s 7 %, tej pa ocena 5 s 3 %. Za oceno 1 se ni odločil nihče od anketirancev.

Graf 4.5: Strinjanje s trditvijo »Usvojil/a sem glavne metode socialnega dela, ki jih lahko ustrezno uporabim v praksi.«

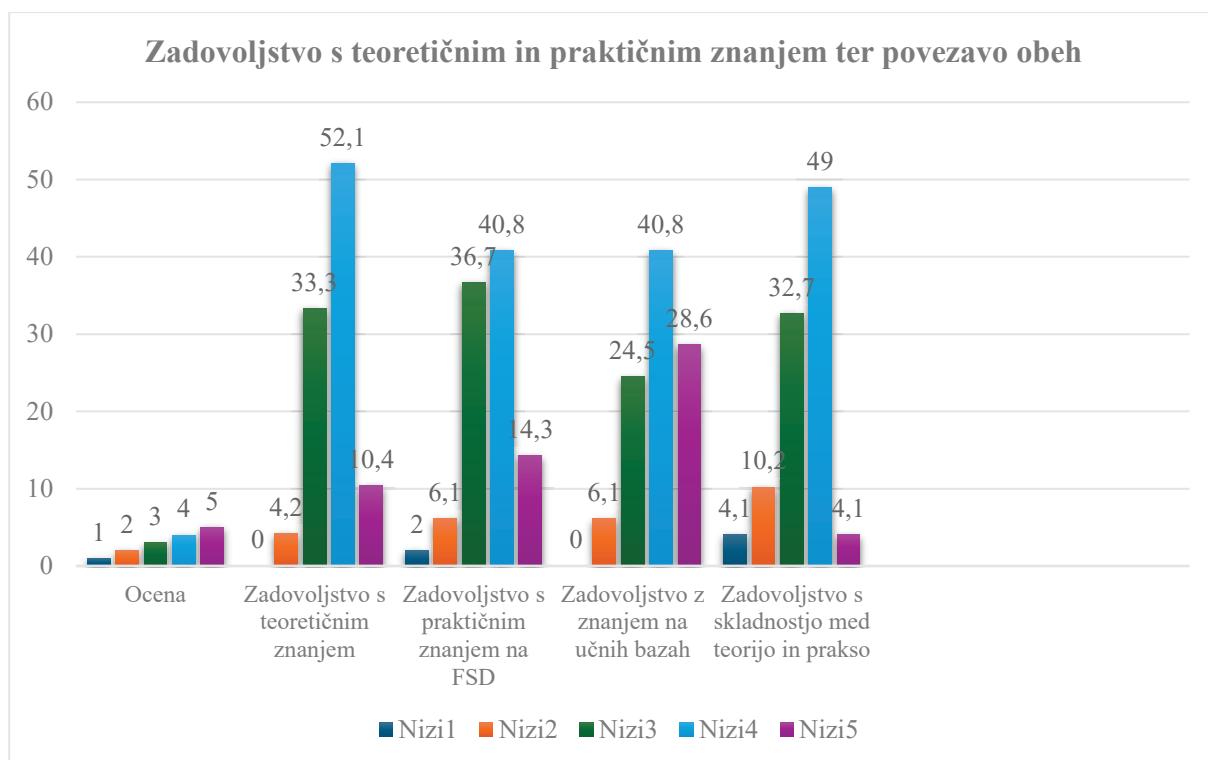
Pri vprašanju 5 smo spet preverjali strinjanje s trditvijo, tokrat za trditev: »Usvojil/a sem glavne metode socialnega dela, ki jih lahko ustrezno uporabim v praksi.« Strinjanje sem preverjala z lestvico od 1 do 5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam. Polovica anketirancev (49 %) je izbrala oceno 4, sledi ocena 3 z 31 %, nato ocena 5 z 12 % in ocena 2 z 8 %. Ocena 1 tudi tokrat ni bila izbrana od nikogar izmed anketirancev.

Graf 4.6: Vsebine socialnega dela, ki bi si jih študenti želeli več

Vprašanje 6 je bilo nadaljevanje prejšnjega vprašanja in je bilo namenjeno tistim anketirancem, ki so trditev »Usvojil/a sem glavne metode socialnega dela, ki jih lahko uporabim v praksi.« ocenili z oceno 3 ali manj na lestvici od 1 do 5 (kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam). Anketiranci so lahko izbirali več odgovorov, pri čemer jih je največ (po 26,3 %) izrazilo željo po več vsebinah s področja socialnega dela s posameznikom in socialnega dela s skupino. Sledilo je skupnostno socialno delo z 19,3 % odgovorov, nato supervizija in intervizija z 12,3 % ter socialna politika z 10,5 %. Možnost »drugo« je izbralo 3,5 % sodelujočih (2 odgovora). Eden izmed teh anketirancev je podal konkretno željo po spoznavanju kadrovske službe in raznolikih pristopov, medtem ko drugi ni navedel nobene specifične vsebine. Najmanj odgovorov je prejel sklop Raziskovanje v socialnem delu, ki se je z 1,8 % uvrstil na zadnje mesto.

Graf 4.7: Zadovoljstvo študentov s teoretičnim in praktičnim znanjem ter povezavo obeh

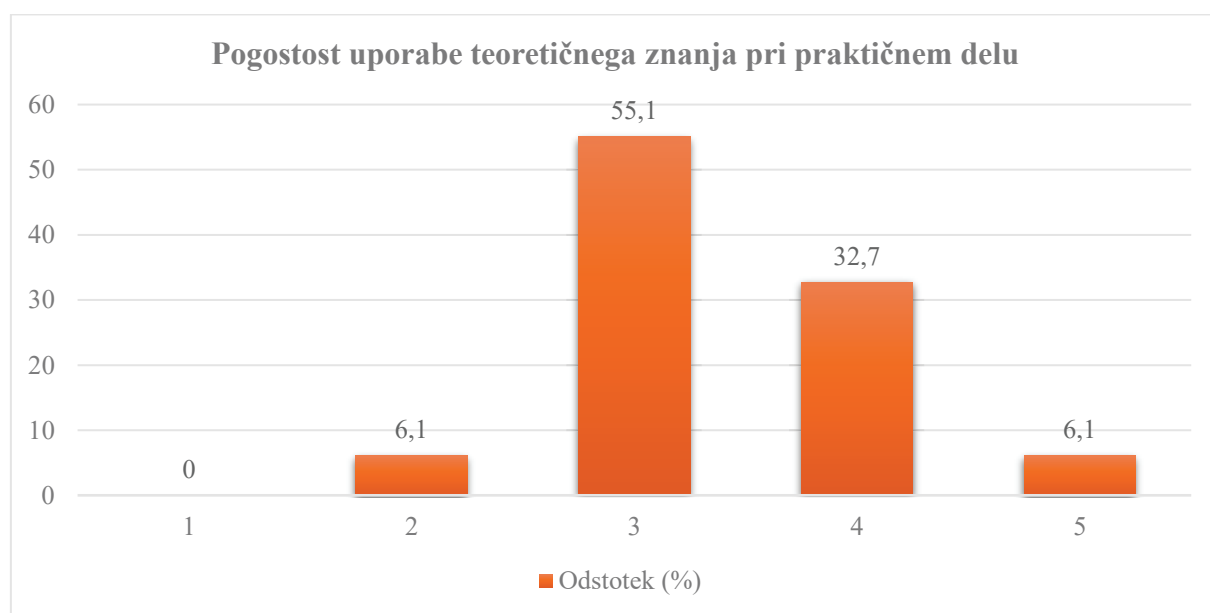
Vprašanje 7 je anketirance spraševalo po stopnji zadovoljstva s pridobljenim znanjem in kompetencami, pridobljenimi med študijem socialnega dela na Fakulteti za socialno delo, na štirih področjih, in sicer: zadovoljstvo s pridobljenim teoretičnim znanjem na FSD (vaje, predavanja, projekti), zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem na FSD (vaje, predavanja, projekti), zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem in kompetencami na učnih bazah in zadovoljstvo s skladnostjo med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami študija. Anketiranci so odgovarjali na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo nezadovoljna, 5 pa zelo zadovoljna.

Najprej bom predstavila podatke v odstotkih v vsakem izmed podvprašanj zadovoljstva, nato bom posplošila, s katerim izmed podvprašanj so študenti najbolj zadovoljni. Pri prvem podvprašanju, zadovoljstvu s pridobljenim teoretičnim znanjem na FSD (vaje, predavanja, projekti), je največ študentov (52,1 %) izbralo oceno 4, sledi ocena 3 s 33,3 %, nato ocena 5 z 10,4 % in še ocena 2 s 4,2 %. Ocene 1 ni izbral nihče. Pri drugem podvprašanju o zadovoljstvu s pridobljenim praktičnim znanjem na FSD (vaje, predavanja, projekti) je prav tako največ študentov izbralo oceno 4 s 40,8 %, sledi ocena 3 s 36,7 %, nato ocena 5 s 14,3 %, sledi ocena 2 s 6,1 %, na zadnjem mestu pa je ocena 1 z 2 %. Pri tretjem podvprašanju o zadovoljstvu s pridobljenim praktičnim znanjem in kompetencami na učnih bazah je največ študentov prav

tako izbralo oceno 4, in sicer 40,8 %, sledi ocena 5 z 28,6 %, nato 3 s 24,5 % in na koncu še 2 s 6,1 %. Ocene 1 ni izbral nihče. Tudi pri zadnjem podvprašanju zadovoljstvu s skladnostjo med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami študija je največ študentov izbralo oceno 4, in sicer 49 %, sledi ocena 3 s 32,7 %, nato 2 z 10,2 %, zadnje mesto pa si delita oceni 5 in 1 s 4,1 %.

Če posplošimo, je bilo najvišje zadovoljstvo izraženo pri znanju in kompetencah, pridobljenih na učnih bazah, kjer je 29 % anketirancev izbralo oceno 5, 41 % pa oceno 4. Skupno je torej kar 70 % anketirancev izrazilo visoko zadovoljstvo s tem področjem. Sledilo je praktično znanje na FSD (v okviru vaj, predavanj in projektov), kjer je 14 % podalo oceno 5, 41 % pa oceno 4, kar skupaj predstavlja 55 % zadovoljnih anketirancev. Na tretjem mestu je teoretično znanje na FSD, kjer je 10 % anketirancev izbralo najvišjo oceno 5, več kot polovica (52 %) pa oceno 4. Skupaj torej 62 % študentov izraža zadovoljstvo s teoretičnim delom študija. Najmanj zadovoljstva so anketiranci izrazili pri skladnosti med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami študija, kjer je le 4 % anketirancev izbralo oceno 5, je pa zato 49 % anketirancev skladnosti namenilo oceno 4.

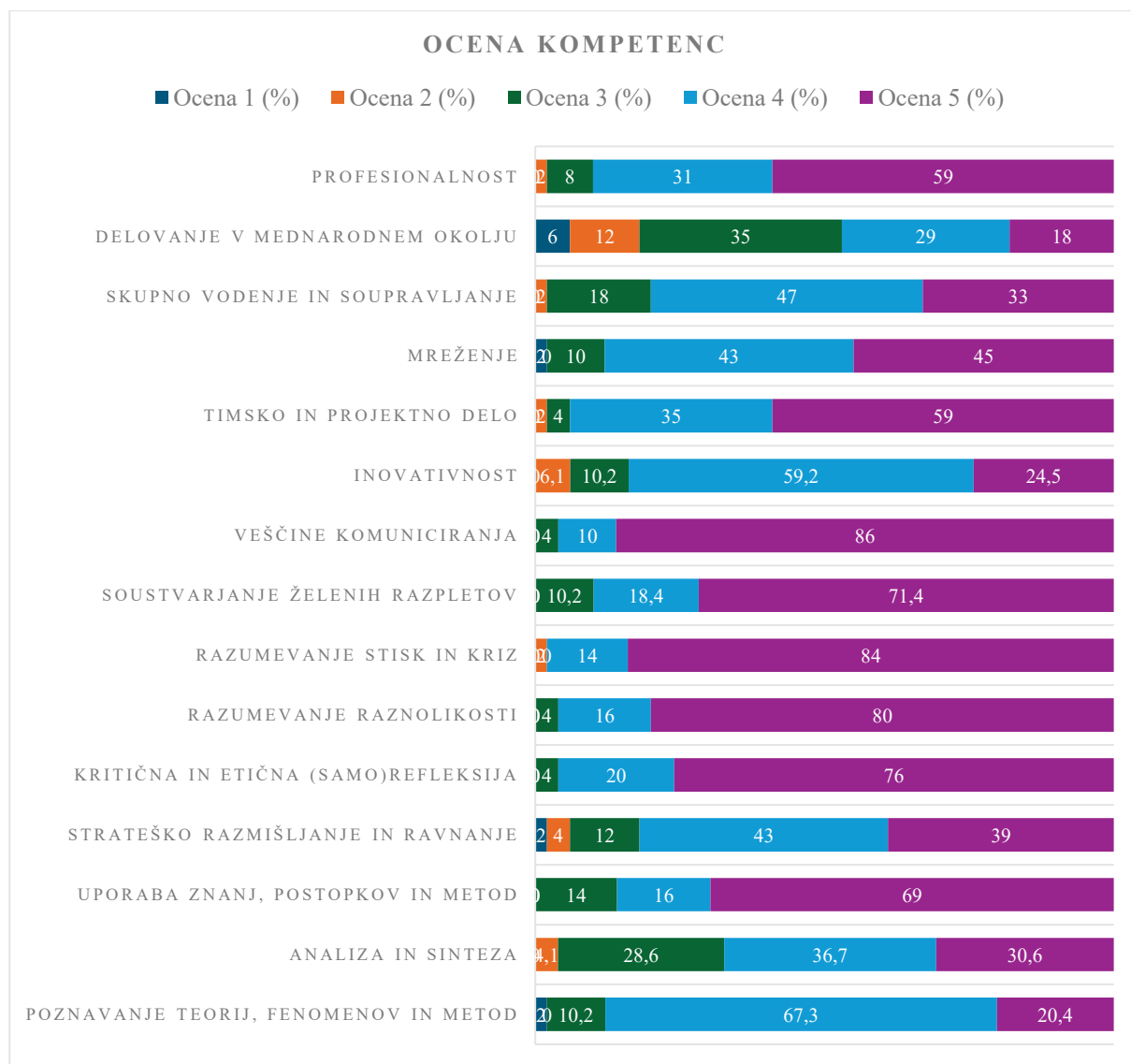
Graf 4.8: Pogostost uporabe teoretičnega znanja pri praktičnem delu med študenti

Pri vprašanju 8 so anketiranci odgovarjali s pomočjo lestvice 1–5, kjer 1 pomeni nikoli, 5 pa skoraj vedno, kako pogosto so imeli občutek, da pridobljeno teoretično znanje lahko uporabijo pri praktičnem delu. Kot je razvidno z grafa, jih je največ izbralo oceno 3, in sicer kar 55,1%, sledi ocena 4 z 32,7 %, nato pa si mesto delita oceni 5 in 2 z vsaka 6,1 %. Za oceno 1 se ni odločil nihče izmed vprašanih. Na podlagi zgornjega grafa lahko vidimo, da se je največ

vprašanih odločilo za sredino, kar pomeni, da so teoretična znanja pri praktičnem delu uporabljali srednje pogosto.

Graf 4.9: Ocena kompetenc na magistrski stopnji

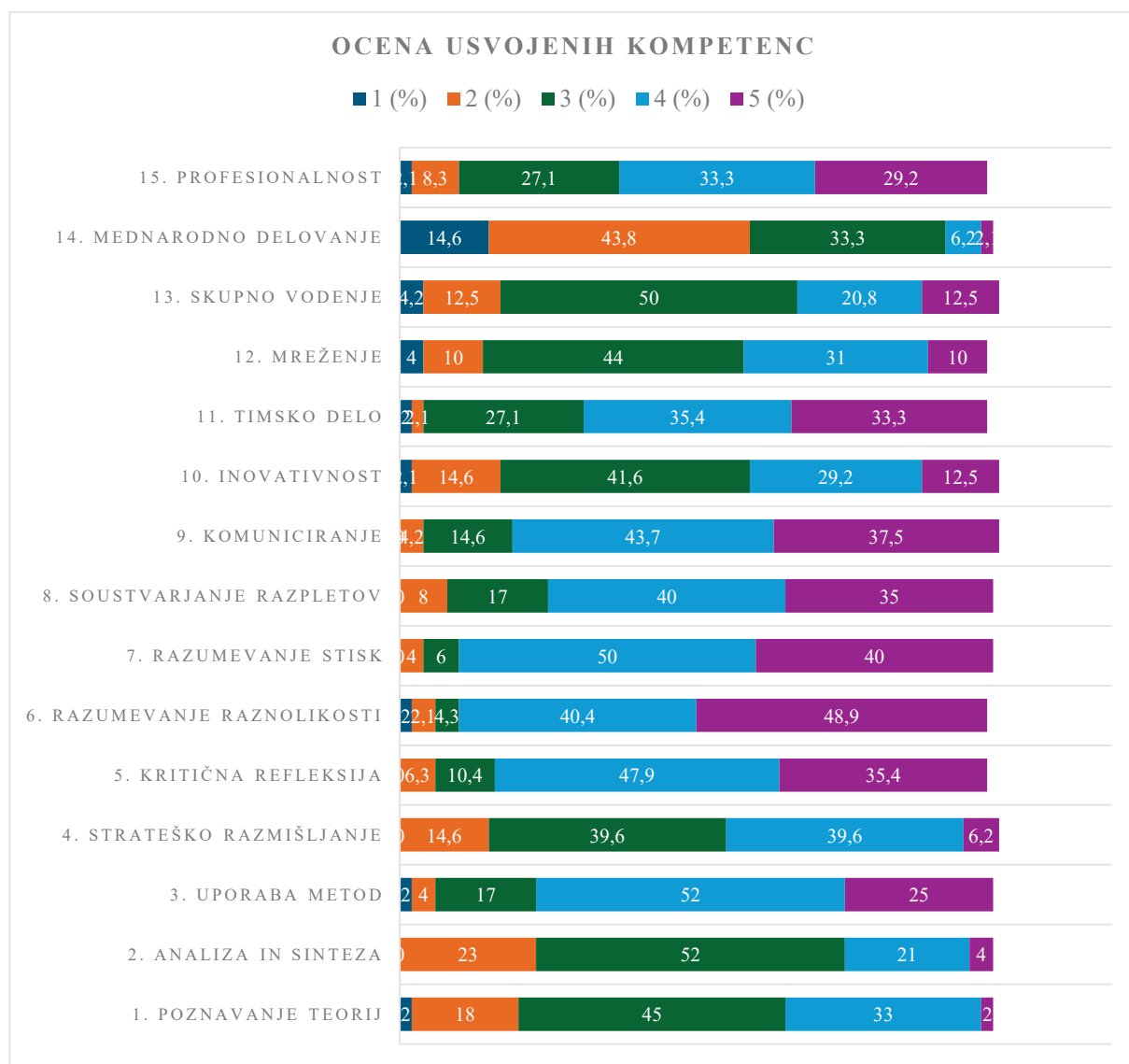
Vprašanje 9 je anketirance spraševalo, kako pomembne se jim zdijo posamezne kompetence na magistrski stopnji študija socialnega dela. Vprašanje je obsegalo 15 različnih kompetenc, ki so jih ocenjevali na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni nizka pomembnost, 5 pa visoka pomembnost. V nadaljevanju so predstavljeni deleži odgovorov v odstotkih za vsako kompetenco posebej. Pri vsaki so vključeni vsi odstotki, razvrščeni od najvišje do najnižje vrednosti. Pri kompetenci »poznavanje teorij, fenomenov in metod socialnega dela« je največ anketirancev (67,3 %) izbralo oceno 4, sledila je ocena 5 z 20,4 %, medtem ko je oceno 3 izbralo 10,2 % vprašanih. Le 2 % sta kompetenco ocenila z oceno 1, nihče pa ni izbral ocene 2. Kompetenco »sposobnost

analize in sinteze« je največ anketirancev (36,7 %) ocenilo s 4, sledili so odgovori z ocenama 5 (30,6 %) in 3 (28,6 %). Oceno 2 je podalo 4,1 % vprašanih, ocene 1 pa nihče. Pri kompetenci »uporaba znanj, postopkov in metod« je prevladovala ocena 5, ki jo je izbralo 69 % anketirancev. Oceni 4 in 3 sta sledili s 16 % in 14 %, medtem ko ni bilo nobenega odgovora z ocenama 1 ali 2. Kompetenco »strateško razmišljanje in ravnanje« je največ anketirancev (43 %) ocenilo s 4, sledi ocena 5 z 39 % in njej ocena 3 z 12 %. Ocena 2 je bila zastopana v 4 %, medtem ko ocena 1 v 2 %. Za kompetenco »kritična in etična (samo)refleksija« je kar 76 % vprašanih izbralo najvišjo oceno 5, sledi ocena 4 z 20 %. Ocena 3 je bila izbrana le v 4 %, medtem ko ni nihče podal ocene 1 ali 2. Kompetenco »razumevanje raznolikosti« je 80 % anketirancev ocenilo s 5, 16 % s 4, 4 % pa z oceno 3. Ni bilo odgovorov z ocenama 1 ali 2. Pri kompetenci »prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk in kriz, vezanih na družbeno in osebno pogojene okoliščine« je največ, kar 84 %, anketirancev izbralo oceno 5, sledila je ocena 4 s 14 %. Oceno 2 je izbralo 2 % vprašanih, medtem ko ocen 1 in 3 ni izbral nihče. Kompetenco »soustvarjanje zelenih razpletov z uporabnikom« je 71,4 % anketirancev ocenilo s 5, 18,4 % s 4 in 10,2 % z oceno 3. Oceni 1 in 2 nista bili zastopani. Kompetenco »veščine komuniciranja« je z oceno 5 označilo največ anketirancev – kar 86 %. Oceno 4 je izbralo 10 %, 4 % pa oceno 3. Nihče ni podal ocene 1 ali 2. Pri »inovativnosti« je bila najbolj zastopana ocena 4 (59,2 %), sledila je ocena 5 s 24,5 % in ocena 3 z 10,2 %. Oceno 2 je izbralo 6,1 % vprašanih, ocena 1 pa ni bila izbrana. Kompetenco »sposobnost za timsko, skupinsko in projektno delo« je 59 % anketirancev ocenilo z oceno 5, 35 % z oceno 4, 4 % pa z oceno 3. Oceno 2 sta izbrala 2 %, ocene 1 nihče. Kompetenco »Sposobnost mreženja« je največ anketirancev ocenilo s 5 (45 %), sledila je ocena 4 s 43 %, oceno 3 je podalo 10 % vprašanih. Oceno 1 je izbralo 2 % anketirancev, ocene 2 pa tokrat ni izbral nihče. Za kompetenco »sposobnost skupnega vodenja in soupravljanja« je bila najpogostejša ocena 4 (47 %), sledi ocena 5 (33 %) in ocena 3 (18 %). Oceno 2 je podalo 2 % vprašanih, ocena 1 ni bila izbrana. Kompetenca »sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju« je največ anketirancev ocenilo s 3 (35 %), sledila je ocena 4 z 29 % in ocena 5 z 18 %. Oceno 2 je izbralo 12 %, oceno 1 pa 6 % vprašanih. Zadnjo kompetenco »profesionalnost« je 59 % anketirancev ocenilo z oceno 5, 31 % z oceno 4, 8 % z oceno 3 in 2 % z oceno 2. Ocene 1 ni izbral nihče.

Najvišje ocenjene so bile tako kompetence »veščine komuniciranja«, kjer je kar 86 % anketirancev izbralo najvišjo oceno 5, sledijo »razumevanje stisk in kriz« s 84 %, »razumevanje raznolikosti« z 80 % in »kritična in etična (samo)refleksija« s 76 % ocene 5. Tudi kompetenci »soustvarjanje zelenih razpletov« in »uporaba znanj, postopkov in metod« sta bili zelo visoko

ocenjeni, in sicer jima je 71 % oziroma 69 % namenilo oceno 5. Na dnu lestvice sta se znašli kompetenci »sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju« z 2 % najvišje ocene ter »sposobnost analize in sinteze« s 4 % najvišje ocene. Skoraj vse ostale kompetence so dosegle več kot 50 % ocene 5, kar kaže na visoko zaznavano pomembnost ključnih strokovnih znanj.

Graf 4.10: Ocena usvojenih kompetenc na magistrski stopnji

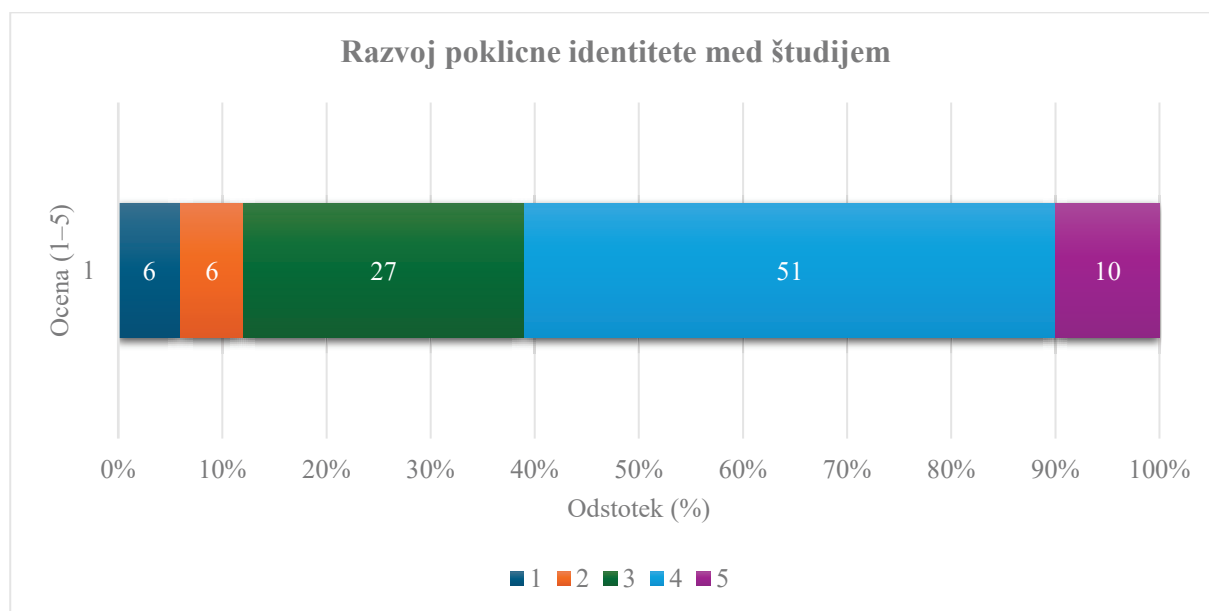
Vprašanje 10 je anketirance spraševalo, v kolikšni meri so na magistrski stopnji pridobili določene kompetence. Odgovarjali so na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni »kompetence nisem usvojil/a«, 5 pa »kompetenco sem v celoti usvojil/a«. V nadaljevanju so predstavljeni deleži odgovorov v odstotkih za vsako kompetenco posebej. Pri vsaki so vključeni vsi odstotki, razvrščeni od najvišje do najnižje vrednosti. Pri kompetenci »poznavanje teorij, fenomenov in

metod socialnega dela« je največ študentov (45 %) izbralo oceno 3, 33 % jih je izbralo oceno 4, 18 % oceno 2, medtem ko sta oceni 1 in 5 prejeli po 2 % glasov. Kompetenca »sposobnost analize in sinteze« je prejela največ ocen 3 (52 %), sledila je ocena 2 (23 %), nato oceni 4 (21 %) in 5 (4 %). Ocene 1 ni izbral nihče. Kompetenco »uporaba znanj, postopkov in metod« je več kot polovica (52 %) študentov ocenila z oceno 4, 25 % z oceno 5, 17 % z oceno 3, 4 % oceno z 2 in 2 % z oceno 1. Kompetenco »strateško razmišljanje in ravnanje« so študenti najpogosteje ocenili z ocenama 3 in 4 (vsaka po 39,6 %), sledila je ocena 2 s 14,6 %, ocena 5 s 6,2 %, medtem ko ocene 1 ni izbral nihče. Kompetenca »kritična in etična (samo)refleksija« je dobila največ glasov za oceno 4 (47,9 %), sledi ocena 5 s 35,4 %, nato ocena 3 z 10,4 %, nato ocena 2 s 6,3 %, medtem ko ocene 1 ni bilo. Pri kompetenci »razumevanje raznolikosti« je največ študentov izbralo oceno 5 (48,9 %), sledila je ocena 4 (40,4 %), nato oceni 2 in 3 s 4,3 % ter ocena 1 z 2,1 %. Kompetenci »prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk in kriz, vezanih na družbeno in osebno pogojene okoliščine« je največ študentov, 50 %, namenilo oceno 4, sledi ocena 5 s 40 %, nato ocena 3 s 6 % in ocena 2 s 4 %. Ocene 1 ni izbral nihče. Pri kompetenci »soustvarjanje zelenih razpletov z uporabnikom« je največ študentov izbralo oceno 4 s 40 %, nato oceno 5 s 35 %, sledi ocena 3 s 17 % in ocena 2 z 8 %. Ocene 1 ni izbral nihče. Kompetenca »veščine komuniciranja« so bile največkrat ocenjene z oceno 4 s 43,7 %, sledi ocena 5 s 38 %, ocena 3 s 15 % in ocena 2 s 4 %. Ocene 1 ni bilo. Pri kompetenci »inovativnost« je večina (41,6 %) izbrala oceno 3, sledila je ocena 4 s 29,2 %, nato ocena 2 s 14,6 %, ocena 5 z 12,5 % in še ocena 1 z 2,1 %. Kompetenco »sposobnost timskega, skupinskega in projektne del« so študenti najpogosteje ocenili z oceno 4, in sicer v 35,4 %, sledila je ocena 5 s 33,3 %, nato ocena 3 s 27,1 %, zadnje mesto si delita oceni 2 in 1 z 2,1 %. Pri kompetenci »sposobnost mreženja« je največ odgovorov prejela ocena 3 (44 %), sledila je ocena 4 (31 %), oceni 2 in 5 po 10 %, medtem ko je 4 % izbralo oceno 1. Kompetenca »sposobnost skupnega vodenja in soupravljanja« je največkrat prejela oceno 3 (50 %), sledi ocena 4 z 20,8 %, nato oceni 5 in 2 z 12,5 % ter ocena 1 s 4,2 %. Kompetenca »sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju« je bila največkrat ocenjena z oceno 2, in sicer s 43,8 %, sledi ocena 3 s 33,3 %, tej pa ocena 1 s 14,6 %. Le 6,2 % študentov je izbralo oceno 4, oceno 5 pa le 2,1 %. Zadnjo kompetenco na seznamu, »profesionalnost«, so študenti najpogosteje ocenili z oceno 4 s 33,3 %, z 29,2 % sledi ocena 5, nato ocena 3 s 27,1 %, ocena 2 z 8,3 % in na koncu še ocena 1 z 2,1 %.

Če povzamemo, so študenti najvišje ocenili kompetenco razumevanja raznolikosti, kjer je skoraj polovica (49 %) izbrala oceno 5, 40 % pa oceno 4, kar pomeni, da je skupaj kar 89 %

odgovorov ocenjenih s 4 ali 5. Najnižje ocenjena je bila kompetenca sposobnosti delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju, kjer je več kot polovica (59 %) izbrala oceni 1 ali 2.

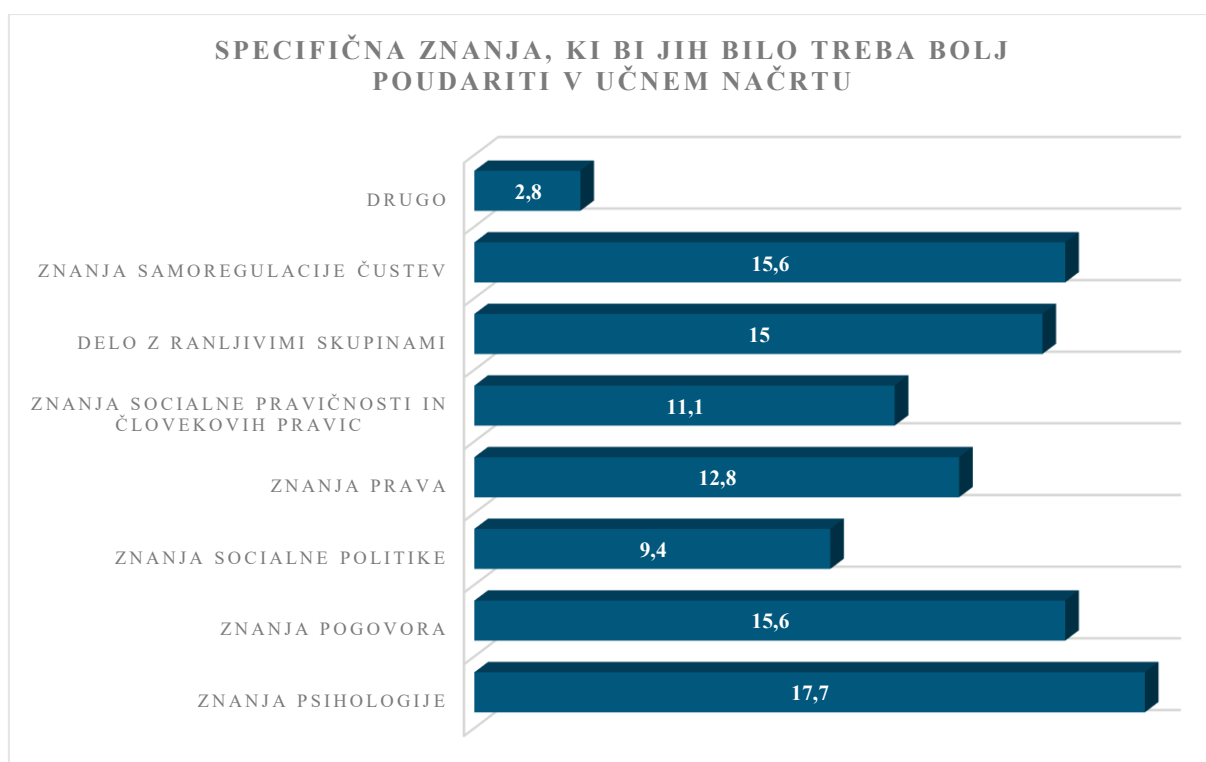
Graf 4.11: Razvoj poklicne identitete med študijem

Pri vprašanju 11 so anketiranci ocenjevali, v kolikšni meri se strinjajo s trditvijo: »Moja poklicna identiteta se je med študijem močno razvila.« Odgovarjali so na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni »sploh se ne strinjam« in 5 »povsem se strinjam«.

Rezultati kažejo, da se je največ anketirancev odločilo za oceno 4 (51 %), druga najpogostejša ocena je bila 3 (niti se ne strinjam niti se strinjam), ki jo je izbralo 27 % sodelujočih. Sledi ocena 5 (povsem se strinjam) z 10 %, medtem ko sta oceni 1 in 2 zastopani vsaka po 6 %. Če povzamem, je kar 61 % anketirancev izrazilo visoko stopnjo strinjanja (izbrana ocena 4 ali 5), da se je njihova poklicna identiteta med študijem močno razvila. To nakazuje na splošno pozitiven vpliv študija na oblikovanje njihove poklicne identitete. Odstotek tistih, ki se s trditvijo niso strinjali (izbrali so oceno 1 ali 2), pa je nizek, 12 %.

Graf 4.12: Specifična znanja, ki bi jih bilo treba bolj poudariti v učnem načrtu

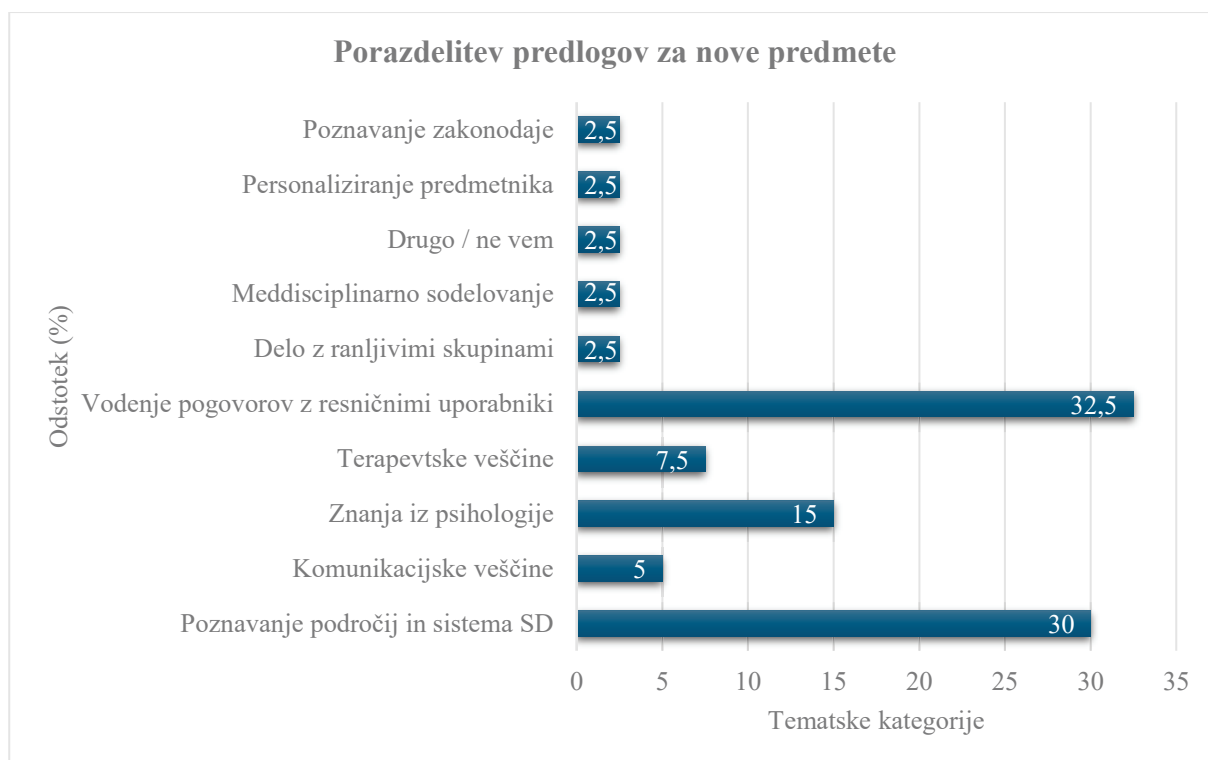

Vprašanje 12 je anketirance spraševalo, katera specifična znanja bi bilo po njihovem mnenju treba bolj poudariti v učnem načrtu magistrskega študija socialnega dela. Možno je bilo izbirati med več vprašanji.

Največ anketirancev je izbralo znanja psihologije (17,7 %), sledijo znanja samoregulacije čustev in znanja pogovora s 15,6 %, nato delo z ranljivimi skupinami s 15 %. Znanja prava so bila zastopana v 12,8 %, znanja socialne pravičnosti in človekovih pravic pa v 11,1 %. Najmanj zastopana odgovora sta bila znanja socialne politike z 9,4 % ter kategorija drugo z 2,8 %.

Na splošno rezultati kažejo, da študenti socialnega dela prepoznavajo, kako pomembno je bolje razumeti človeško vedenje in duševne procese ter imeti razvito čustveno inteligenco in komunikacijske veščine pri delu z uporabniki. Na podlagi majhnih odstopanj med odgovori lahko sklepamo, da mora biti po mnenju študentov učni načrt uravnotežen in vključevati vsa omenjena znanja.

Graf 4.13: Predlogi študentov za nove predmete

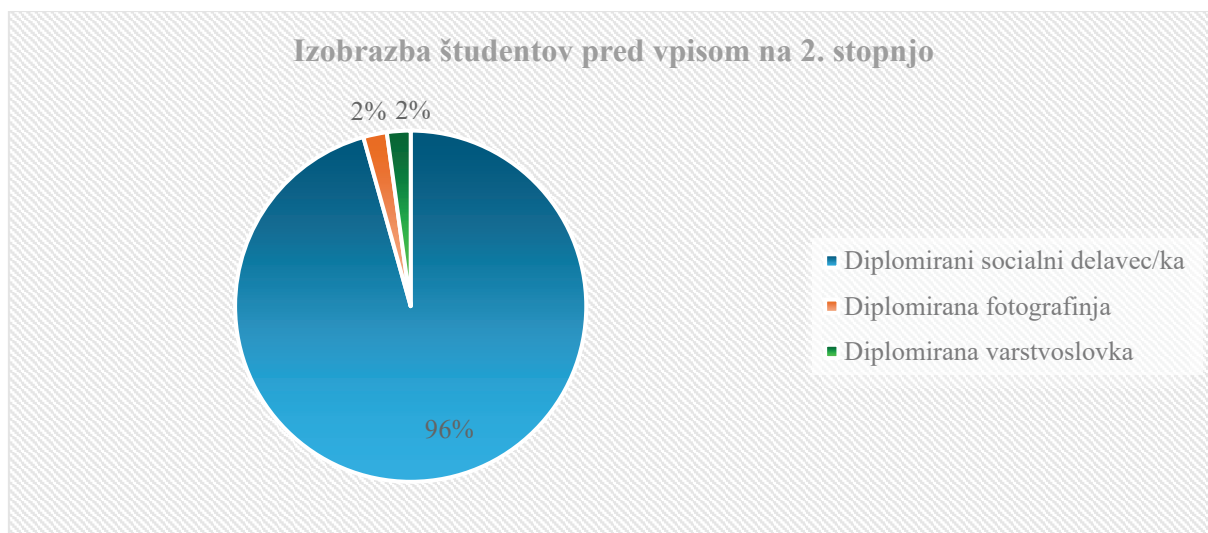
V okviru vprašanja 13, ki velja za odprtega, so anketirani študenti podali predloge za dodaten predmet, ki bi po njihovem mnenju izboljšal kompetence socialne delavke. Odgovore sem tematsko razvrstila, rezultate pa prikazala v grafu.

Za najpogostejše zastopana predloga sta se izkazala »vodenje pogovorov z dejanskimi uporabniki« z 32,5 % in »poznavanje področij ter sistema socialnega dela« s 30,0 %. Ta dva predloga izstopata v primerjavi z ostalimi, kar kaže na to, da je študentom v interesu poglobljeno spoznati različna področja socialnega dela ter različna področja na centrih za socialno delo, da bi se lažje odločili, na katerem področju bi želeli delovati v prihodnosti. Obenem izražajo tudi potrebe po več možnostih za izvajanje pogovorov z uporabniki v praksi, v resničnih življenjskih situacijah, ne zgolj v igranih okoliščinah. Sledijo predlogi, povezani z znanji iz psihologije, in sicer s 15,0 %, terapevtskimi veščinami s 7,5 % in komunikacijskimi veščinami s 5%. Na koncu lestvice so predlogi delo z ranljivimi skupinami (2,5 %), meddisciplinarno sodelovanje (2,5 %), personaliziranje predmetnika (2,5 %) in drugo/ne vem (2,5 %).

Če povzamem, rezultati kažejo, da študenti najbolj pogrešajo več neposrednega dela z uporabniki v resničnih okoliščinah in ne igranih ter boljše poznavanje sistema, v katerem bodo

delovali. Hkrati pa prepoznavajo pomen psiholoških in terapevtskih znanj, ki so potrebna za kakovostno delo z uporabniki.

Graf 4.14: Izobrazba študentov pred vpisom na 2. stopnjo

Na vprašanje o izobrazbi pred vpisom na magistrski študij socialnega dela je večina anketirancev, in sicer kar 96 %, odgovorila, da imajo po dokončani 1. stopnji naziv diplomirani socialna delavka oziroma socialna delavka (UN). Preostala dva odgovora sta pokazala, da sta se na program vpisali tudi študentki z nekoliko drugačnima predhodnima usmeritvama, ena z nazivom diplomirana fotografinja in druga kot diplomirana varstvoslovka, ki predstavljata vsaka po 2 %.

Če posplošimo, magistrski študij socialnega dela po večini obiskujejo študenti, ki že imajo predhodno izobrazbo za socialne delavke oz. socialno delavko, a je kljub temu nekaj vpisov iz drugih smeri, ki kažejo na odprtost programa tudi za interdisciplinarne pristope.

Zadnji dve vprašanji sta bili namenjeni tistim anketirancem, ki so pred vpisom na magistrski študij socialnega dela zaključili prvo stopnjo študija na drugi fakulteti, torej izven področja socialnega dela. Takšna sta bili samo dve anketiranki, zato so bili pri analizi 15. in 16. vprašanja upoštevani zgolj njuni odgovori. Čeprav je bilo odgovorov nasploh nekoliko več, se mi vključitev tistih, ki so predhodno že študirali socialno delo, ni zdela smiselna glede na samo vsebino vprašanj.

Pri vprašanju 15 sem ugotavljala strinjanje s trditvijo »Moje predhodno izobraževanje mi je dalo dovolj osnov za študij socialnega dela.«, na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam. Ena izmed anketirank je trditev ocenila z oceno 3, medtem

ko druga z oceno 2. Odgovora nakazujeta, da predhodno izobraževanje anketirank ni predstavljalo zadostne osnove za študij socialnega dela na drugi stopnji. V obeh primerih je bila izražena določena negotovost glede pripravljenosti, kar lahko pomeni, da sta anketiranki zaznali razliko med vsebino svojega prvega študija in zahtevami magistrskega programa socialnega dela. Treba pa je poudariti, da gre za izjemno majhen vzorec, zato iz tega vzorca težko delamo statistične zaključke. Bolje je, da nam podatki pri zadnjih dveh vprašanjih, kjer sta odgovorila dva anketiranca, služijo kot orientacija.

Pri zadnjem, 16. vprašanju sem anketirance povpraševala po prednostih in slabostih v strokovni kompetentnosti v primerjavi s študenti, ki so na dodiplomski stopnji že študirali socialno delo. Pri prednostih je ena od anketirank kot svojo prednost izpostavila uporabo kreativnih tehnik v socialnem delu, ki jih je pridobila iz svoje predhodne izobrazbe, medtem ko sta pri slabostih obe udeleženci izpostavili določene razlike v strokovni kompetentnosti v primerjavi s sošolci. Ena je izpostavila pomanjkanje znanja o obdelavi podatkov in manjših raziskavah, kar je vplivalo na zahtevnost pisanja magistrskega dela, druga pa je navedla, da so študenti z dodiplomskim študijem socialnega dela običajno bolj samozavestni, pogosteje uporabljajo jezik socialnega dela ter imajo manj treme pri vodenju pogovorov in nasploh več strokovnega znanja.

Na podlagi odgovorov zaključujem, da imajo lahko študenti, ki na 1. stopnji niso študirali socialnega dela, alternativne veščine, kot so na primer uporaba kreativnih tehnik, vendar pa pogosto zaznajo pomanjkanje specifičnih strokovnih znanj, ki jih njihovi sošolci pridobijo že na dodiplomski ravni. To lahko vpliva na njihovo samozavest in delovanje v praksi z uporabniki v okviru magistrskega programa in pri delu z uporabniki nasploh. Spet pa je treba dodati, da gre za premajhen vzorec, da bi delali statistične zaključke, zato menim, da bi bilo bolje rezultate zadnjega vprašanja uporabiti zgolj za orientacijo.

4.1. Preverjanje hipotez

V to poglavje sem vključila celostno analizo vprašalnika, ki ga je izpolnilo 59 študentov Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani. Namen raziskave je bil ovrednotiti dožemanje strokovne kompetentnosti študentov, s poudarkom na štirih ključnih raziskovalnih vprašanjih oz. hipotezah. Trditve sem analizirala tako, da sem na Likertovi lestvici uporabila opisno statistiko (aritmetična sredina in standardni odklon), medtem ko sem odprta odgovora (pri vprašanjih 13 in 16) tematsko kodirala.

Obravnavala sem naslednje hipoteze:

1. ali študenti FSD dobijo dovolj znanja za delo kot strokovne socialne delavke oz. socialne delavke;
2. ali je način posredovanja znanja na FSD ustrezen;
ali študenti na FSD pogrešajo določena znanja;
4. ali se študenti, ki so na dodiplomski stopnji izbrali študij socialnega dela, počutijo bolj strokovno kompetentne kot tisti, ki so študirali druge smeri.

4.1.1. Hipoteza 1: Zadostnost znanja za poklicno delo

H1: »Študenti Fakultete za socialno delo pridobijo dovolj znanja za delo kot poklicne socialne delavke.«

Na podlagi odgovorov na vprašanja 4, 5, 6 in 9 iz anketnega vprašalnika lahko rečemo, da je hipoteza H1 potrjena delno, vendar ne v celoti. Pri vprašanju 4, kjer so študenti ocenili, kako dobro jih je študij pripravil na praktično delo, je bila povprečna ocena 3,4 (SO = 0,67) na 5-stopenjski lestvici, kar pomeni srednje zadovoljstvo. Pri vprašanju 5, kjer so ocenjevali, ali so usvojili glavne metode socialnega dela, je bila povprečna ocena nekoliko višja – 3,7 (SO = 0,80), kar kaže na nekoliko večje zaupanje v lastno znanje. Vprašanje 6 pa je razkrilo, da si številni študenti, ki so svoje znanje metod ocenili kot nezadostno (ocena med 1 in 3), želijo več vsebin na določenih področjih: 26,3 % jih pogreša več vsebin iz socialnega dela s posameznikom in skupinami, 19,3 % o skupnostnem socialnem delu, 12,3 % pa o superviziji in interviziji. Po drugi strani pa so pri vprašanju 9 študenti kot najpomembnejše kompetence za socialno delo označili: razumevanje raznolikosti (AS = 4,8; SO = 0,52), prepoznavanje človekovih stisk in kriz (AS = 4,8; SO = 0,54) ter komunikacijske spretnosti (AS = 4,8; SO = 0,48).

Skupna analiza nakazuje, da študenti prepoznavajo pomen pridobljenih kompetenc in se do neke mere čutijo pripravljene na poklicno delo, vendar pa njihovi odgovori opozarjajo tudi na vsebinske pomanjkljivosti pri teoretičnih, praktičnih in metodoloških znanjih. To pomeni, da trenutni študijski program v vseh ključnih segmentih še ne zagotavlja vsem zahtevam pripravljenosti na poklicno delo.

4.1.2. Hipoteza 2: Ustreznost učnih metod

H2: »Način prenosa znanja na Fakulteti za socialno delo je ustrezen.«

Analiza vprašanj 7, 8, 10 in 11 kaže, da lahko hipotezo H2 – »Način prenosa znanja na Fakulteti za socialno delo je ustrezen« – potrdimo le delno. V okviru vprašanja 7 so študenti ocenjevali zadovoljstvo s pridobljenim znanjem in kompetencami. Med vsemi ocenjenimi vidiki je najnižjo povprečno oceno dosegla skladnost med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami študija (AS = 3,39; SO = 0,88), kar nakazuje na razkorak med teorijo in prakso. Višjo stopnjo zadovoljstva so izrazili glede teoretičnega znanja, pridobljenega na fakulteti (AS = 3,69; SO = 0,71), in praktičnega znanja, pridobljenega skozi vaje in projekte (AS = 3,59; SO = 0,88). Najvišjo oceno pa je dobilo praktično znanje, pridobljeno na učnih bazah (AS = 3,92; SO = 0,88), kar potrjuje pomen praktičnega usposabljanja v realnih okoljih. Vprašanje 8 je naslovljeno uporabnost teoretičnega znanja v praksi, kjer je bila povprečna ocena 3,4 (SO = 0,70), kar kaže na srednjo pogostost uspešnega prenosa teorije v konkretno delo z uporabniki. Ocene pri vprašanju 10, ki je merilo pridobljene kompetence, so se gibale med 2,4 (SO = 0,89) in 4,3 (SO = 0,76). Najnižjo oceno je prejela kompetenca delovanja v mednarodnem okolju (AS = 2,4), sledili pa sta sposobnost analize in sinteze ter poznavanje teorij in metod socialnega dela (obe AS = 3,1). Najvišje ocenjene kompetence so bile razumevanje raznolikosti in prepoznavanje ter razumevanje človekovih stisk in kriz (obe AS = 4,3), kar kaže na visoko razvito občutljivost za kompleksne družbene in osebne okoliščine uporabnikov. Zelo visoko so bili ocenjeni tudi zmožnost kritične in etične (samo)refleksije ter komunikacijske veščine (AS = 4,1). Vprašanje 11 je merilo razvoj strokovne identitete med študijem in doseglo povprečno oceno 3,53 (SO = 0,98), kar kaže na zmerno krepitev poklicne identitete študentov skozi študijski proces.

Skupna analiza kaže, da trenutne učne metode in način prenosa znanja nudijo osnovo za pridobivanje ključnih kompetenc, vendar se pri nekaterih vsebinskih sklopih kažejo pomanjkljivosti, kot je na primer povezovanje teorije in prakse ter tudi pri doslednem prenosu znanja na različna vsebinska področja (povprečna ocena usvojenih kompetenc pri študentih precej niha). Učni program in način posredovanja znanja še omogočata nadgradnjo, da bi študentom zagotovila boljšo celostno pripravo na delo v zahtevnih in spreminjajočih se okoljih socialnega dela.

4.1.3. Hipoteza 3: Pomanjkanje določenih vsebinskih znanj

H3: »Študenti Fakultete za socialno delo pogrešajo nekatera specifična znanja.«

Rezultati vprašanj 12 in 13 močno podpirajo hipotezo H3. V vprašanju 12, ki se je nanašalo na vsebine, ki bi jih bilo treba bolj poudariti v kurikulumu, so študenti najpogosteje izpostavili psihologijo (17,7 %), znanja pogovora (15,6 %), znanja samoregulacije čustev (15,6 %), znanja dela z ranljivimi skupinami (15 %) in pravno znanje (12,8 %). Med drugimi področji so omenili tudi socialno politiko (9,4 %) ter socialno pravičnost in človekove pravice (11,1 %). Tematska analiza odgovorov na odprto vprašanje 13 je dodatno potrdila te ugotovitve.

Glavne teme pri 13. vprašanju (odprto) so bile:

- pomanjkanje praktičnih izkušenj vodenja pogovorov z dejanskimi uporabniki – študenti so izrazili potrebo po več priložnostih in izkušnjah neposrednega dela z uporabniki,
- boljše poznavanje področij znotraj stroke socialnega dela in posameznih oddelkov znotraj samih CSD-jev (da bi se lažje odločili, na katerem področju si želijo delati v prihodnje),
- več psiholoških in terapevtskih vsebin – študenti želijo več znanja iz psihologije, psihoterapije, dela s travmo in skrbi zase,
- izboljšanje komunikacijskih spretnosti,
- večja fleksibilnost programa – predlogi za večjo izbiro predmetov, tudi iz drugih fakultet, kot je praksa v tujini.

Tako kvantitativni kot kvalitativni podatki jasno kažejo na zaznane vrzeli v trenutnem študijskem programu. To se pri kvantitativnih podatkih kaže predvsem na področju znanj psihologije, pogovorov, čustvene samoregulacije, dela z ranljivimi skupinami in pravnega znanja, medtem ko kvalitativni podatki izpostavljajo potrebo po predvsem več praktičnih izkušnjah z uporabniki in boljšega poznavanja področij znotraj socialnega dela in CSD-ja. Dodajajo pa še več psiholoških in terapevtskih vsebin, ki bi študentom pomagale pri vodenju pogovorov z uporabniki. Ti podatki kažejo, da trenutni kurikulum ne pokriva v celoti vseh znanj in veščin, ki jih študenti prepoznavajo kot ključne za učinkovito delovanje na različnih področjih socialnega dela. Hipoteza 3 je potrjena.

4.1.4. Hipoteza 4: Predhodna izobrazba in zaznana strokovna usposobljenost

H4: »Študenti, ki so na dodiplomski ravni že študirali socialno delo, se počutijo bolj strokovno usposobljene kot tisti, ki prihajajo iz drugih smeri.«

Rezultati vprašanj 14, 15 in 16 delno podpirajo hipotezo H4. Po podatkih vprašanja 14 je velika večina anketirancev predhodno študirala socialno delo, in sicer kar 96 %. Le manjše število jih prihaja iz drugih disciplin, kot sta kriminologija in fotografija. Pri vprašanju 15, ki so ga izpolnili le tisti, ki predhodno niso študirali socialnega dela, so študenti ocenjevali, ali jim je prejšnja izobrazba nudila dobro podlago za študij socialnega dela na 2. stopnji. Povprečna ocena je bila 2,5, kar kaže na nevtralno držo oziroma rahlo nestrinjanje. Upoštevati pa je treba tudi to, da sta na vprašanje odgovorili samo dve študentki, tako da je na podlagi tega težko oblikovati končne sklepe.

V odprtem vprašanju 16 so študenti iz drugih področij navedli tako prednosti kot slabosti v strokovni kompetentnosti v primerjavi s študenti, ki so na dodiplomski stopnji že študirali socialno delo:

- prednosti: drugačen pogled in kreativni pristopi, ki lahko pripomorejo k inovativnosti pristopov pri delu z uporabniki,
- slabosti: študenti z dodiplomsko izobrazbo iz socialnega dela so pogostejše samozavestnejši, pogostejše uporabljajo jezik socialnega dela ter imajo manj treme pri pogovorih z uporabniki.

Skupna analiza kaže, da predhodni študij socialnega dela študentom daje pomembno prednost pri razvoju strokovne usposobljenosti, še posebej pri metodah dela, vzpostavljanju odnosov in samozavesti pri delu z uporabniki. Hipotezo 4 bi sicer lahko potrdili, vendar je zaradi premajhnega vzorca ni mogoče zanesljivo potrditi v celoti. Ravno zaradi tega se na koncu nisem lotila t-testa, na podlagi katerega bi dobila natančnejše podatke za primerjavo obeh skupin študentk.

5. RAZPRAVA

V magistrskem delu sem s pomočjo štirih raziskovalnih hipotez želela raziskati, kako kompetentni se počutijo študenti na magistrski stopnji študija na Fakulteti za socialno delo. Osrednji namen raziskave je bil preveriti, kako študenti samoocenjujejo svoje znanje, veščine in pripravljenost za delo socialne delavke v praksi, glede na cilje študijskega programa in zahteve poklica.

Poseben poudarek sem namenila vprašanju, ali študenti menijo, da jim študijski program omogoča pridobitev zadostnega (teoretičnega in praktičnega) znanja za učinkovito izvajanje socialnodelovne prakse. Nadalje me je zanimalo, kako ocenjujejo način posredovanja znanja, torej pedagoške metode, skladnost med teorijo in prakso ter uporabnost znanja v konkretnih delovnih situacijah. Preverila sem tudi, ali študenti v programu zaznavajo manjkajoča znanja, in če da – katera specifična področja bi po njihovem mnenju morali v kurikulumu okrepiti. V okviru zadnje hipoteze sem raziskovala tudi razlike v občutku strokovne usposobljenosti med študenti, ki so socialno delo študirali že na prvi stopnji, in tistimi, ki prihajajo iz drugih študijskih smeri.

Raziskava zajema različne vidike študijskega procesa – od vsebine in strukture programa do načinov poučevanja ter samoocene lastne usposobljenosti za delo v stroki socialnega dela v prihodnje.

Anketni vprašalnik je začelo reševati 69 študentov magistrske stopnje na Fakulteti za socialno delo, v celoti pa ga je zaključilo 51 študentov. Do določene mere je osip mogoče pripisati daljšim ter vsebinsko zahtevnejšim sklopom vprašanj. V mislih imam predvsem tista, ki so nasloвила samooceno pomembnosti omenjenih kompetenc ter stopnjo usvojenih kompetenc s strani študentov. Hkrati je bilo ugotovljeno, da so se raziskavi pogosteje odzvali študenti, s katerimi sem imela osebni ali vsaj bežni stik, kar potrjuje podatek, da je bilo 60 % sodelujočih študentov vpisanih v dodatno leto študija, torej letnik, ki ga obiskujem tudi sama. Kot možno izboljšavo višje udeležbe in v celoti rešenih anketnih vprašalnikov vidim v razdeljevanju anketnih vprašalnikov v živo, ob moji prisotnosti na fakulteti.

Rezultati v moji raziskavi v večini veljajo za študentke ženskega spola, in sicer to velja za kar 91 % anketirank. Temu pripisujem predvsem to, da so anketiranke zgolj iz Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani, kjer se za študij socialnega dela odloča predvsem ženska populacija.

Kot opažanje lahko dodam, da se je v mojem letniku nizek odstotek moške populacije na prvi stopnji še nekoliko znižal na 2. (magistrski) stopnji.

Status anketirancev sem delno že predstavila predhodno v tem poglavju. 39 % vseh sodelujočih v anketnem vprašalniku je predstavljalo študente 1. letnika 2. stopnje, medtem ko je 61 % anketirancev obiskovalo dodatno leto na isti stopnji študija. Ti podatki potrjujejo opažanje, da so se raziskavi pogosteje odzvali študenti, s katerimi sem bila v osebnem ali bežnem stiku, čeprav je v generaciji sicer več študentov 1. letnika kot študentov dodatnega leta. Pomembno je tudi izpostaviti način posredovanja anketnih vprašalnikov – študentom, ki jih osebno poznam, sem povezavo posredovala neposredno preko zasebnega sporočila na družbenem omrežju Facebook. Takšen način se je izkazal za učinkovitejšega od objave v študentskih skupinah na isti platformi, kjer je bila odzivnost bistveno nižja.

Glede študijskih modulov, ki so jih na magistrski stopnji obiskovali anketiranci, sta bila najpogosteje zastopana modula Socialno delo v vzgoji in izobraževanju ter Psihosocialna podpora in pomoč. Prvi predstavlja nekaj manj kot polovico vseh anketirancev, drugi pa nekoliko več kot četrtno. Sledijo moduli Socialna pravičnost in radikalne perspektive v socialnem delu, Dolgotrajna oskrba starih ljudi in skupnostna oskrba ter Socialno delo in medpoklicno sodelovanje, ki so bili zastopani v manjšem obsegu. Visoka zastopanost modulov Socialno delo v vzgoji in izobraževanju ter Psihosocialna podpora in pomoč v raziskavi ni presenetljiva, saj je udeležba pri teh moduli tradicionalno večja kot pri drugih, kar se je odrazilo tudi v rezultatih mojega anketnega vprašalnika.

Ocena usposobljenosti študentov za opravljanje poklica socialne delavke

Ključna naloga magistrskega študija socialnega dela je razvoj visoke stopnje strokovne usposobljenosti študentov za samostojno opravljanje poklica socialne delavke v praksi. To je bilo tudi osrednje izhodišče prvega raziskovalnega vprašanja: »V kolikšni meri študentke Fakultete za socialno delo samoocenjujejo, da jim študijski program zagotavlja zadostno znanje za opravljanje poklica socialne delavke?« V središču raziskovanja je bila torej refleksija študentk o lastni strokovni usposobljenosti, pridobljeni med magistrskim študijem. Znotraj prvega raziskovalnega vprašanja sem med drugim z vprašanjem 4 iz anketnega vprašalnika preverjala, kako pripravljene za delo v praksi se počutijo študentke na magistrski stopnji študija. Praktično usposabljanje velja za enega izmed temeljev pri oblikovanju občutka strokovne pripravljenosti, zato je vključena v vsak letnik študija, tudi na magistrski stopnji. Kljub temu pa študentke pogosto izražajo pomisleke glede svoje dejanske usposobljenosti za samostojno

delo z uporabniki. O tem v diplomskem delu govori Černivec (2015), ki izpostavlja, da se študentke na drugi stopnji Fakultete za socialno delo pogosto počutijo negotove glede pripravljenosti za delo v praksi. Omenja, da jim manjkajo konkretne veščine, ki so ključne pri delu z uporabniki. Podobna opažanja sem zaznala tudi v svoji raziskavi, kjer so se študentke le delno strinjale s trditvijo glede dobre priprave študija na delo v praksi, na katero so odgovorile s povprečno oceno 3,4 (na lestvici od 1 do 5). Vlogo pri občutku kompetentnosti pa ima tudi poznavanje in uporaba temeljnih metod socialnega dela. Po Leskošek in Kobal (2009) te metode veljajo za osnovo na področju strokovnega delovanja. Avtorici poudarjata, da mora biti študijski program socialnega dela usmerjen v poglobljeno razumevanje in osvajanje teh metod, saj brez tega znanja ni mogoče zagotoviti kakovostne in etične pomoči uporabnikom. V okviru moje raziskave so študentke usvojenost metod socialnega dela ocenile višje ($AS = 3,7$) kot pa svojo pripravljenost za neposredno delo z uporabniki ($AS = 3,4$), kar kaže na neskladje med teoretičnim znanjem in občutkom samozavesti pri njegovi uporabi v dejanskih situacijah z uporabniki. Ta razlika lahko kaže na to, da študentke metode sicer razumejo, vendar jim primanjkuje izkušenj in samozavesti, da bi se ob njihovi dejanski uporabi počutile bolj prepričane vase in lastne sposobnosti. Mesec in Jurček (2020) navajata, da je za strokovne kompetence v socialnem delu potrebna usklajenost na področju teorije, prakse in refleksije. Če eden izmed teh treh elementov manjka ali je slabše zastopan, pa lahko vpliva na zmanjšan občutek usposobljenosti pri študentkah. Nadalje sem se v okviru prvega raziskovalnega vprašanja med drugim osredotočila tudi na to, katere kompetence se študentkam magistrske stopnje zdijo najpomembnejše. Prišla sem do ugotovitev, da študentke največ pomena dajejo naslednjim kompetencam: razumevanju raznolikosti, prepoznavanju in razumevanju človekovih stisk in kriz, vezanih na družbeno in osebno pogojene okoliščine ter veščinam komuniciranja. Vse omenjene kompetence so na lestvici od 1 do 5 dobile povprečno oceno 4,8. Podobno sta ugotavljala tudi Mesec in Jurček (2020), le da sta raziskavo izvedla pri študentkah dodiplomskega študija naše fakultete. Ugotovila sta, da sta študentkam najpomembnejši kompetenci kritična in etična (samo)refleksija ter ponovno veščine komuniciranja. Hkrati za najslabše ocenjeni kompetenci veljata sposobnost analize in sinteze ter sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju, ki neposredno nista povezani z delom z uporabniki v tolikšni meri kot nekatere druge kompetence iz seznama. Mesec in Jurček (2020) nadalje poudarjata, da študijski programi pogosto dajejo prevelik poudarek teoretičnemu znanju, medtem ko študenti navadno poudarjajo potrebo po krepitvi veščin, ki jih dejansko potrebujejo pri vsakdanjem delu z ljudmi. Pomembnost teh kompetenc študentkam pa ni naključno, saj omenjene veščine predstavljajo temeljni del profesionalne identitete socialnih

delavk. Tudi v moji raziskavi se je izkazalo, da se študentkam zdijo najpomembnejše ravno tiste kompetence, ki jim omogočajo delovanje v nepredvidljivih in kompleksnih situacijah. Študentke magistrskega študija socialnega dela ocenjujejo, da na podlagi študijskega programa dobijo razmeroma dobro teoretično pripravljenost in poznavanje metod, vendar se pri prehodu v prakso pogosto ne čutijo dovolj pripravljene. Izražajo potrebo po več praktičnih izkušnjah ter razvoju veščin, ki bi jim omogočale bolj samozavestno in kvalitetno delo z uporabniki. Največji pomen pripisujejo kompetencam, ki so neposredno povezane z delom z ljudmi, kot so prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk ter razumevanje raznolikosti in veščin komuniciranja, kar kaže na potrebo po bolj sistematičnem vključevanju praktičnih vsebin v študijski program.

Način posredovanja znanja na Fakulteti za socialno delo

Ena izmed ključnih nalog visokošolskih zavodov poleg posredovanja strokovnega znanja tudi oblikovanje takšnega učnega procesa, ki študentke na prehod v prakso kvalitetno pripravi in jim ta prehod čim bolj olajša. Drugo raziskovalno vprašanje se tako glasi: »Kako študentke ocenjujejo način posredovanja znanja na Fakulteti za socialno delo?« Leskošek in Kobal (2009) poudarjata, da študentke teoretično znanje pogosto dojemajo kot temelj razumevanja strokovnih pristopov, a ob tem hkrati izražajo tudi pomisleke, kako to teoretično znanje dejansko prenesti v prakso, na delo z uporabniki. Avtorici menita, da neusklajenost med teorijo in prakso velja za enega največjih izzivov izobraževanja na področju socialnega dela. Tudi tuji avtorji Al-Ma'seb idr. (2013) opozarjajo na neusklajenost med akademsko teorijo in dejanskimi zahtevami, ki jih prinaša delo z uporabniki v praksi. Po njihovem mnenju je to razhajanje v socialnem delu posledica pomanjkanja povezanosti učnega načrta z dejanskimi delovnimi nalogami ter konkretnimi potrebami uporabnikov. Nezadovoljstvo z neskladnostjo med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami se je pokazala tudi v moji raziskavi, in sicer v odgovorih na 7. vprašanje, kjer so študentke s skladnostjo med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami študija kazale zmerno zadovoljstvo s povprečno oceno 3,39. Ta kategorija je bila med zadovoljstvom s pridobljenim teoretičnim znanjem, zadovoljstvom s pridobljenim praktičnim znanjem na FSD-ju ter zadovoljstvom s pridobljenim praktičnim znanjem in kompetencami na učnih bazah najslabše ocenjena, kar nakazuje, da obstaja prostor za izboljšave. V okviru drugega raziskovalnega vprašanja sem se med drugim ukvarjala tudi z razvijanjem poklicne identitete študentk Fakultete za socialno delo med njihovim študijem. Bentley idr. (2019) pravijo, da gre pri poklicni identiteti v socialnem delu za proces, v katerem študentke razvijajo občutek pripadnosti stroki socialnega dela, sprejemajo njene temeljne vrednote ter se učijo razmišljati

in delovati v skladu z normami stroke. Poklicna identiteta tako vključuje znanje, veščine, zmožnost refleksije, empatije ter zavedanja lastne vloge v odnosu do uporabnikov in širše družbe. Poklicna identiteta hkrati pomeni nabor prepoznavnih strokovnih lastnosti socialnih delavk, po katerih se razlikujejo od drugih poklicev. Zgoraj omenjeni avtorji poudarjajo, da se ta identiteta ne razvije čez noč, saj gre za dolgoročen proces učenja, ki hkrati predstavlja tudi predanost poklicu, njegovim vrednotam in etičnim načelom. Avtorji Juren idr. (2022) so izvedli raziskavo o strokovni identiteti študentk Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani in ugotovili, da praktične izkušnje znotraj študija veljajo za enega izmed ključnih dejavnikov razvoja strokovne identitete na področju socialnega dela. Poleg tega so ugotovili, da bi študentke želele več poglobljenega teoretičnega znanja o strokovni identiteti ter tudi več priložnosti za refleksijo in vsebin, ki bi omogočale razvijanje in utrjevanje lastne poklicne identitete. Študentke namreč menijo, da bi na Fakulteti za socialno delo temu področju lahko posvetili nekoliko več pozornosti. To se do določene mere kaže tudi v moji raziskavi, kjer so študentke trdile, da se je njihova poklicna identiteta med študijem močno razvila, povprečno ocenile »zgolj« z oceno 3,5 (na lestvici od 1 do 5). Čeprav študijski program vključuje tako teoretične kot tudi praktične vsebine, ta rezultat nakazuje, da študentke pogrešajo bolj celosten pristop, ki bi jim dal več priložnosti za samorefleksijo, razmisleku o lastni vlogi v stroki socialnega dela in obravnavo tematike poklicne identitete tudi znotraj predmetnika. To namiguje, da študentke razvoja lastne poklicne identitete tekom študija na magistrski stopnji ne dojemajo kot dovolj podprtega znotraj obstoječega študijskega procesa. Z namenom pridobiti vpogled v način posredovanja znanja na Fakulteti za socialno delo in z njim povezane kompetence študentk sem med drugim analizirala tudi njihovo samooceno usvojenih kompetenc. Študentke so najvišje ocenile kompetence razumevanje raznolikosti ter prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk in kriz, ki izhajajo iz družbenih in osebnih okoliščin, s povprečno oceno 4,3. Zanimivo je, da so ravno te kompetence študentke pred tem označile tudi kot najbolj pomembne. Najnižje pa so ocenile sposobnost analize in sinteze (AS = 3,1) ter delovanje v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju (AS = 2,4), kar sovпада z njihovo oceno pomembnosti teh kompetenc. Ugotovimo lahko, da študentke več pozornosti in truda namenijo tistim znanjem in veščinam, ki jih doživljajo kot bolj pomembne, medtem ko manj pomembne ostajajo manj razvite. To odpira vprašanje, ali študijski program študentkam ponuja dovolj raznolike vsebine ter ali način posredovanja znanja dovolj spodbuja razvoj tudi tistih kompetenc, ki se sprva študentkam morda ne zdijo kot nujne, pa so v praksi prav tako pomembne. Če strnem omenjeno pri raziskovalnem vprašanju 2, ugotovim, da študentke način posredovanja znanja na Fakulteti za socialno delo doživljajo kot delno učinkovit. Eden izmed

razlogov je do neke mere neskladje med povezanostjo teorije in prakse. Prav tako nekatere samoocene usvojenih kompetenc študentk v povprečju niso najvišje. Smiselno pa bi bilo razmisliti tudi o vključevanju predlogov študentov pri oblikovanju študijskih vsebin, saj bi to lahko prispevalo k večji relevantnosti in učinkovitosti izobraževanja.

Pogrešana znanja pri študiju socialnega dela na Fakulteti za socialno delo

Univerzitetni študij socialnega dela si prizadeva za razvoj usposobljenih in hkrati kompetentnih strokovnjakov, ki bodo pripravljeni na kompleksne izzive dela v praksi. Pri tem je pomembno, da študenti poleg temeljnih teoretičnih znanj pridobijo tudi specifična znanja in veščine, ki jim bodo v pomoč pri vsakdanjem delu z uporabniki. Ob tem se študenti sprašujejo, ali študijski program dejansko vključuje tista znanja, ki jih bodo kot prihodnji socialne delavke v praksi resnično potrebovali. Raziskovalno vprašanje 3 se osredotoča prav na to tematiko in želi ugotoviti, katera znanja študenti Fakultete za socialno delo pogrešajo oziroma ocenjujejo kot premalo zastopana. Mesec in Jurček (2020) poudarjata, da se strokovna usposobljenost socialnih delavk oblikuje skozi preplet teoretičnega znanja, refleksije in praktičnih izkušenj.

Mesec (2015) poudarja, da je praksa najpomembnejši del usposabljanja za socialno delo – prav tam se študenti srečajo z uporabniki, mentorji in učitelji socialnega dela ter prek motivacije in samoiniciative razvijajo kompetence za delo z dejanskimi. Iz tega lahko sklepamo, da je praktičen vidik pridobivanja izkušenj zelo pomemben pri sami pripravljenosti na delo z uporabniki po zaključku magistrskega študija. Čeprav je praksa vključena v učni načrt vsakega letnika, tudi na magistrski stopnji, in formalno strukturiranemu študijskemu programu, študenti pogosto izražajo pomanjkanje določenih znanj in vsebin, ki so ključni za kakovostno opravljanje dela socialne delavke v praksi. V raziskavi Mesca in Jurčka (2020) se omenja, da študenti pogosto postavljajo pod vprašaj uporabnost nekaterih teoretičnih vsebin, še posebej, kadar te niso dovolj jasno povezane z izzivi iz prakse. Tudi v nekaterih drugih raziskavah študenti Fakultete za socialno delo izpostavljajo manjkajoča znanja, ki se jim zdijo ključna za delo v praksi. Med njimi najpogosteje omenjajo: znanja iz psihologije, poznavanje zakonodaje, komunikacijske in svetovalne veščine ter bolj poglobljeno razumevanje specifičnih ranljivih skupin, kot so na primer osebe s težavami v duševnem zdravju, migranti, starejše osebe, žrtve nasilja ipd. (Černivec, 2015). Podobno pa sem ugotavljala tudi v svoji raziskavi, kjer so študenti poročali o specifičnih znanjih, ki bi jih po njihovem morali v učnem načrtu bolj poudariti. Pri 12. vprašanju so navajali naslednja znanja, ki bi si jih želeli več: znanje psihologije (17,7 %), znanje pogovora (15,6 %), znanje samoregulacije čustev (15,6 %), znanje dela z ranljivimi

skupinami (15 %) ter pravno znanje (12,8 %). Dodatno so študenti omenili tudi področja socialne politike, socialne pravičnosti in človekovih pravic, ki pa so zastopala nižje odstotke. Kvalitativni odgovori na odprto vprašanje 13 so dodatno podprli kvantitativne ugotovitve. Tudi v vsebinskih odgovorih iz vprašanja 13 so študenti izrazili željo po večji zastopanosti predmetov, ki bi omogočali pridobivanje psiholoških in terapevtskih znanj, vključno z znanji o delu s travmo ter skrbi zase. Poleg tega so izpostavljali še potrebo po komunikacijskih veščinah, kar lahko povežemo z znanji pogovora, ki so jih študenti izpostavili že pri prejšnjem vprašanju. Posebej izrazita pa je bila želja po predmetih, kjer bi študenti neposredno pridobivali praktične izkušnje z dejanskimi uporabniki in podrobnejše spoznavali različna področja socialnega dela ter organizacije dela centrov za socialno delo. Slednji dve tematiki sta se med odgovori pojavili najpogosteje. Na podlagi teh podatkov lahko zaključim, da študijski program sicer zagotavlja osnovno znanje, a v celoti ne odgovarja na pričakovanja in potrebe študentov v povezavi s poklicno pripravljenostjo po magistrskem študiju, saj jim manjkajo določena znanja, ki jih potrebujejo pri vsakdanjem delu z uporabniki. Ključno je, da se vsebine programa razvijajo v smeri večje praktičnosti in uporabnosti, hkrati pa bi bilo smiselno študente bolj vključiti v oblikovanje izobraževalnega procesa.

Vpliv predhodnega izobraževanja na občutek strokovne usposobljenosti

Ena od pomembnih predpostavk v izobraževanju za poklic socialne delavke je, da predhodna izobrazba pomembno vpliva na občutek strokovne usposobljenosti. V okviru magistrskega študija socialnega dela imamo poleg dodiplomskih študentov socialnega dela tudi študente z različnimi, največkrat sorodnimi akademskimi ozadji, kot sta sociologija in kulturologija, ali pa tudi povsem nesorodnimi področji, kot sta na primer študij fotografije in varstvoslovja, kot je bil primer v moji raziskavi. Raziskovalno vprašanje 4 se osredotoča prav na to razliko in sprašuje, v kolikšni meri študenti z različno predhodno izobrazbo na 1. stopnji zaznavajo svojo strokovno kompetentnost v primerjavi s študenti s predhodno socialnodelovno izobrazbo. Kot smo predvideli, so razlike v zaznani strokovni usposobljenosti med študenti z različnimi akademskimi ozadji pogosto posledica različno pridobljenih znanj in izkušenj v okviru preteklega izobraževanja na 1. stopnji. Kot navajata Dominelli in Hackett (2012), imajo študenti, ki že vstopajo v magistrski študij, z osnovnim razumevanjem jezika socialnega dela in etičnih načel, praviloma večje zaupanje vase pri vzpostavljanju odnosa z uporabniki in izvajanju drugih nalog v praksi. Avtorja dodajata, da so ti študenti bolj pripravljeni na kompleksnost socialnega dela, saj so se z osnovami socialnega dela že predhodno seznanili. Tudi Wilson in Kelly (2010) poročata o večji samozavesti in razumevanju strokovnih zahtev

študentov, ki so obiskovali dodiplomski študij socialnega dela, v primerjavi s tistimi, ki so se s stroko socialnega dela pobliže spoznali šele na magistrski stopnji. Za študente iz drugih področij navajata, da pogosto čutijo pomanjkanje osnovne strokovne orientacije. V moji raziskavi je 96 % anketirancev predhodno študiralo socialno delo, le dve študentki sta prišli iz drugih smeri, kar kaže na pretežno homogeno strukturo vzorca študentov na magistrski stopnji Fakultete za socialno delo. Vprašanje 15, ki je bilo namenjeno le tistim, ki predhodno niso študirali socialnega dela, je pokazalo, da so omenjeni študenti svojo prejšnjo izobrazbo kot »pripravo« na magistrski študij socialnega dela ocenili povprečno ($AS = 2,5$). Ta rezultat kaže na nevtralno oz. rahlo negativno oceno ustreznosti občutka predhodnega znanja. Pri 16. vprašanju, ki je bilo odprto in prav tako namenjeno izključno študentom, ki so na prvi stopnji študirali druge smeri, so študenti navajali tako prednosti kot slabosti, v primerjavi s sošolci, ki so že prej študirali socialno delo. Med prednostmi so izpostavili ustvarjalne in hkrati bolj inovativne pristope pri delu z uporabniki. Med slabostmi pa je bilo omenjeno predvsem manj samozavesti pri komunikaciji z uporabniki. Podobne razlike ugotavlja tudi Černivec (2015), ki v svojem diplomskem delu navaja, da študentke na 2. stopnji, ki na 1. stopnji niso prihajale iz področja socialnega dela, pogosto potrebujejo več časa, da usvojijo ključne strokovne koncepte in razvijejo samozavest pri delu z uporabniki. Na podlagi teh podatkov zaključujem, da študenti z dodiplomsko izobrazbo s področja socialnega dela izkazujejo višjo raven strokovne samozavesti, medtem ko se študenti z drugačnimi predhodnimi znanji pogosteje soočajo z negotovostjo pri delu z uporabniki. Kljub temu pa lahko njihova predhodna znanja inovativno dopolnjujejo uveljavljene pristope. Treba pa je poudariti, da sta na četrto raziskovalno vprašanje odgovorili le dve študentki, saj so ostali udeleženci predhodno že študirali socialno delo, zato teh ugotovitev ni mogoče posploševati na širšo populacijo, temveč jih je smiselno obravnavati kot usmeritve.

6. SKLEPI

Raziskava je proučevala samooceno strokovne usposobljenosti magistrskih študentk Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani ter ocenila, kako učinkovito jih študijski program pripravlja na prakso. Strukturiran in anonimen spletni vprašalnik je zagotovil 59 veljavnih odgovorov ($\approx 30\%$ celotne generacije druge stopnje). Osnova analize so bile deskriptivne statistike in tematsko kodiranje odprtih odgovorov.

Ključne ugotovitve

- *Pripravljenost*: povprečne ocene za splošno pripravljenost na delo v praksi (AS = 3,4/5) in usvojenost temeljnih metod (AS = 3,7) kažejo na zmerno samozavest; najvišje so bile ocenjene prakse kot oblika praktičnega učenja (AS = 3,9).
- *Kompetence*: študenti so kot najpomembnejše ocenili veščine komunikacije, prepoznavanje stiske, razumevanje raznolikosti ter kritično-etično refleksijo ($\geq 4,7$) ter poročali o visoki stopnji pridobitve teh veščin ($\geq 4,2$). Nasprotno pa so najnižje ocenili inovativnost, soupravljanje in delo v mednarodnih kontekstih – tako po pomembnosti kot po doseženosti.
- *Vrzel v znanju*: najpogostejše omenjena področja, kjer študentke znanja pogrešajo, so bila psihologija, znanja pogovora in čustvene samoregulacije ter dela z ranljivimi skupinami.
- *Povezava teorije in prakse*: za najslabše ocenjeno kategorijo so študentke ocenile (AS = 3,4) skladnost med teoretičnimi vsebinami in dejanskim delom na terenu.
- *Vpliv* predhodne izobrazbe na občutek kompetentnosti: le dve sodelujoči sta imeli predhodno izobrazbo izven socialnega dela, zato ni bilo mogoče izvesti inferenčnih analiz; opisno sta poročali o nižji samozavesti glede jezika socialnega dela in znanjih pogovora.

Evalvacija hipotez:

- H1 (zagotavljanje zadostnega znanja) in H2 (način posredovanja znanja) sta bili delno potrjeni: študentke program prepoznavajo kot ustrezen, a hkrati opozarjajo na njegove ključne pomanjkljivosti.
- H3 (pomanjkanje specifičnega znanja) je bila potrjena, saj se dosledno pojavljajo zahteve po dodatnih vsebinah.
- H4 (učinek predhodne izobrazbe) ostaja neodločena zaradi premajhnega vzorca.

Implikacije

Ugotovitve kažejo na potrebo po krepitvi učenja skozi prakso, kot so delo vodenje pogovorov z dejanskimi uporabniki (ne samo igrani pogovori), boljši vpogled v delovanje sistemov ter razširjene možnosti za praktično usposabljanje pod mentorstvom. Prav tako bi bilo smiselno v študijski program bolj načrtno vključiti več vsebin s področja psihologije, dela z ranljivimi skupinami (različne skupine), znanja pogovorov in samoregulacije čustev. Hkrati bi bilo smiselno delati na večji povezanosti teorije s prakso.

Omejitve raziskave

Rezultati so zaradi zanašanja na samoocene ter majhne zastopanosti študentov brez predhodne izobrazbe iz socialnega dela težje posplošljivi. V prihodnje bi bilo v raziskavo priporočljivo vključiti tudi objektivne kazalnike kompetentnosti študentk.

Zaključek

Čeprav program študentkam omogoča razvoj ključnih temeljnih znanj in vrednot, so za učinkovitejši prehod v prakso potrebne nekatere vsebinske in strukturne nadgradnje študijskega programa.

7. PREDLOGI

Na podlagi ugotovitev magistrskega dela se kaže potreba po nekaterih izboljšavah na področju izobraževanja študentk in študentov na magistrski stopnji Fakultete za socialno delo.

Glavna opažanja in predlogi so naslednji:

Prvi predlog se nanaša na bolj poglobljeno povezovanje teorije in prakse. Študentke so izražale srednjo stopnjo zadovoljstva glede usklajenosti med teoretičnimi znanji in praktičnimi vsebinami, kar nakazuje na potrebo po pristopu, ki bi teoretične vsebine bolj neposredno povezoval s praktičnimi primeri. Fakulteta bi lahko razmislila, kako bi znotraj študijskega programa študentkam omogočila več konkretnih izkušenj dela z dejanskimi uporabniki iz različnih populacij, kot so mladostniki, starejše osebe, osebe s težavami v duševnem zdravju, žrtve nasilja in ostali uporabniki.

Drugi predlog se nanaša na večjo usmerjenost k tistim kompetencam in specifičnim znanjem, za katere študentke ocenjujejo, da bi jih bilo smiselno v učnem načrtu bolj poglobljeno obravnavati. Gre predvsem za kompetence, pri katerih je bila samoocena študentk povprečno nižja od 3,2; mednje sodijo poznavanje teorij, fenomenov in metod socialnega dela, sposobnost analize in sinteze ter sposobnosti delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju. Na področju specifičnih znanj pa se kot ključna izpostavljajo znanja s področja psihologije in pogovora, znanja o delu z ranljivimi skupinami ter znanja, povezana s samoregulacijo čustev.

Predlagam tudi večjo participacijo študentk pri soustvarjanju vsebin študijskega programa, saj bi to prispevalo k večji relevantnosti izobraževalnega procesa. V okviru raziskave so študentke izrazile, katera znanja in pristopi se jim zdijo ključni za učinkovito opravljanje nalog v praksi ter katerim področjem znotraj obstoječega kurikuluma po njihovem mnenju primanjkuje pozornosti. Z vključevanjem glasu in izkušenj študentk bi se študijski program bolje odzival na njihove interese in zaznane potrebe ter s tem povečal njihovo pripravljenost na delo v stroki. Menim, da bi takšen pristop lahko prispeval tudi k večjemu občutku pripadnosti poklicu in okreplil razvoj profesionalne identitete tekom študija.

Magistrsko delo lahko predstavlja izhodišče za nadaljnje raziskovanje kompetentnosti ter izobraževalnih potreb študentk socialnega dela, hkrati pa spodbuja razmislek o nadaljnjem razvoju študijskega programa na Fakulteti za socialno delo. V prihodnje bi bilo smiselno raziskavo razširiti tako, da bi se s pomočjo vprašalnika dejansko preverjalo, katere kompetence

študentke obvladajo. Tako bi dobili bolj realno sliko, saj rezultati ne bi temeljili na samoocenah študentk. Poleg tega bi bilo koristno raziskati, v kolikšni meri se zaznana kompetentnost razlikuje glede na izbrani modul študija.

8. VIRI IN LITERATURA

- Al-Ma'seb, H., Alkhurinej, H. & Alduwaihi, R. (2013). *The gap between theory and practice in social work: Perspectives of social work students in Kuwait*. Journal of Social Work Education and Practice. Pridobljeno 12. 6. 2025 s <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0020872813503860>
- Adams, K., Hean, S., Sturgis, P. & Macleod Clark, J. M. (2006). *Investigating the factors influencing professional identity of first-year health and social care students*. Learning in Health and Social Care, 5(2). Pridobljeno 20. 5. s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1473-6861.2006.00119.x>
- Barker, R. L. (1995). *The Social Work Dictionary*. NASW Press (National Association of Social Workers). Pridobljeno 15. 5. 2025 s <https://archive.org/details/socialworkdictio0006bark/page/n531/mode/2up>
- Bentley, S. V., Peters, K., Haslam, S. A. & Greenaway, K. H. (2019). *Construction at work: multiple identities scaffold professional identity development in academia*. Frontiers in Psychology. Pridobljeno 11. 6. 2025 s <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2019.00628/full>
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. Handbook I: Cognitive Domain.
- Bogo, M. (2010). *Achieving competence in social work through field education*. University of Toronto Press. Pridobljeno 18. 5. 2025 s [https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=aI5x-4Xo0EoC&oi=fnd&pg=PP1&dq=bogo+\(2010\)+competence+of+social+workers&ots=dIFbcTJ0zA&sig=8PnlTNR9rMiRmflsRBIxXCMfNxE&redir_esc=y#v=onepage&q=bogo%20\(2010\)%20competence%20of%20social%20workers&f=false](https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=aI5x-4Xo0EoC&oi=fnd&pg=PP1&dq=bogo+(2010)+competence+of+social+workers&ots=dIFbcTJ0zA&sig=8PnlTNR9rMiRmflsRBIxXCMfNxE&redir_esc=y#v=onepage&q=bogo%20(2010)%20competence%20of%20social%20workers&f=false)
- Bogo, M., Raphael, D. & Roberts, R. (1993). *Interests, activities and self identification among social work students: toward a definition of social work identity*. Journal of Social Work Education, 29(3). Pridobljeno 20. 5. 2025 s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10437797.1993.10778824>
- Brammer, L. M. & MacDonald, G. (1999). *The helping relationship: Process and skills*. Allyn & Bacon.
- Cimperman, A. M. (2016). *Uporaba teoretskega znanja v praksi socialnega dela: perspektive študentov iz Slovenije in drugih evropskih držav* (diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.

- Cohen, S. (1984). *Justification and Truth. Philosophical Studies*, 46(3).
- Collins, J. & Collins, M. (1992). *Social Skills and the Professional Helper*. John Wiley.
- Cournoyer, B. R. (1996). *The Generalist Model of Social Work Practice*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N. & Možina, M. (2009). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Černivec, D. (2015). *Samoocena usposobljenosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Dominelli, L. (2004). *Social Work: Theory and Practice for a Changing Profession*. Polity Press. Pridobljeno 14. 5. 2025 s https://www.researchgate.net/publication/30051325_Social_work_theory_and_practice_for_a_changing_profession
- Dominelli, L. & Hackett, S. (2012). *Social work responses to the challenges for practice in the 21st century*. *International Social Work*, 55(4), Pridobljeno 10. 6. 2025 s <https://doi.org/10.1177/0020872812440784>
- Duffy, J. (2015). *Illuminating pedagogy through experiential knowledge*. Higher Education Academy, Fjeldheim, S., Levin, I. & Engebretsen, E. (2015). *The theoretical foundation of social case work*. *Nordic Social Work Research*, 5(1). Pridobljeno 13. 5. 2025 s <https://doi.org/10.1080/2156857X.2015.1067900>
- Flaker, V. (2003). *Oris metod socialnega dela: uvod v katalog nalog centrov za socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Flaker, V. (2005). *Od praktičnega poklica k dejavni znanosti: Memoarska analiza proti in prehodov izobraževanja za socialno delo (1975–2005)*. V: Zaviršek, D. (ur.), »Z diplomami je bilo lažje delat!«: Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Flaker, V. (2013). *Direktno socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Fleishman, E. A. (1964). *The Structure and Measurement of Physical Fitness*. Prentice-Hall.
- Friedlander, W. A. (1976). *Concepts and methods of social work*. Pridobljeno 29. 5. 2025 s https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=U_C0ZJl2GgQC&oi=fnd&pg=PR9&dq=methods+in+social+work+casework&ots=FN-1QM1YET&sig=fSRFSdkj0r-4oJW2suSir540BwI&redir_esc=y#v=onepage&q=methods%20in%20social%20work%20casework&f=false
- Gray, M., Plath, D. & Webb, S. A. (2009). *Evidence-based Social Work: A Critical Stance*. Pridobljeno 16. 5. 2025 s

https://www.researchgate.net/publication/287497625_Evidence-based_Social_Work_A_critical_stance

- Gray, M. & Schubert, L. (2013). *Knowing what we know about knowledge in social work: The search for a comprehensive model of knowledge production*. Pridobljeno 10. 5. 2025 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/ijsw.12013>
- International Federation of Social Workers (IFSW). (2014). *Global definition of social work*. Pridobljeno dne 20. 4. 2025 s <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- Hozjan, D. (2006). *Poklicna identiteta pod lupo strukturalnega funkcionalizma*. Ljubljana: Državni izpitni center.
- Jarvis, P. (2000). *The Theory and Practice of Learning*. London: Kogan Page.
- Juren, E., Sobočan, A. M. & Jurček, A. (2022). Pogledi na strokovno identiteto in njeno oblikovanje. *Fakulteta za socialno delo: Socialno delo* 61(4). Pridobljeno 14. 6. 2025 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-7AU0R46M/4559b6ab-1cb5-4290-83c9-7a775f8f2e40/PDF>
- Kadushin, A. & Harkness, D. (2014). *Supervision in Social Work*. Pridobljeno 15. 5. 2025 s <https://ahmadrofai.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/08/alfred-kadushin-daniel-harkness-supervision-in-social-work-2002.pdf>
- Kodele, T. & Mešl, N. (2015). *Refleksivna uporaba znanj v kontekstu praktičnega učenja*. *Socialno delo*, 54(3–4).
- Leskošek, V. in Kobal, L. (2009). *Metode socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (1997). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo
- Mesec, B. (2003). *Mikro, mezo, makro: ekspanzija, integracija in specifičnost socialnega dela*. *Socialno delo*, 42 (4–5).
- Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave študijsko gradivo za interno uporabo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (2006). *Očarani z močjo*. *Socialno delo*, št. 45(1), 3–18.
- Mesec, B. & Jurček, A. (2020). *Zgodovina in razvoj kompetenc v izobraževanju za socialno delo v Sloveniji*. *Socialno delo*, 59(4). Pridobljeno 10. 6. 2025 s https://www.revija-socialnodelo.si/mma/3_mesec_jurcek.pdf/2020092413173072/
- Mesec, S. (2015). *Temelji socialnega dela*. Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.

- Milošević Arnold, V. & Poštrak, M. (2003). *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.
- Moorhead, B., Boetto, H. & Bell, K. (2014). *India and US: student development of professional social work identity through a short-term study abroad program*. *Social Work Education*, 33(2). Pridobljeno 19. 5. 2025 s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02615479.2013.768614>
- O'Hagan, K. (2007). *Competence in social work practice: A practical guide for students and professionals*. London: Jessica Kingsley Publishers. Pridobljeno 17. 5. 2025 s [https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=8CU7YtdeM1sC&oi=fnd&pg=PP2&dq=-%09O%E2%80%99Hagan,+K.+\(2007\).+Competence+in+social+work+practice:+A+practical+guide+for+students+and+professionals.+London:+Jessica+Kingsley+Publishers.&ots=O5EHXrCxy&sig=biZtN13WT1u7IFtWSbA4iYo0jjw&redir_esc=y#v=onepage&q=-%09O%E2%80%99Hagan%2C%20K.%20\(2007\).%20Competence%20in%20social%20work%20practice%3A%20A%20practical%20guide%20for%20students%20and%20professionals.%20London%3A%20Jessica%20Kingsley%20Publishers.&f=false](https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=8CU7YtdeM1sC&oi=fnd&pg=PP2&dq=%09O%E2%80%99Hagan,+K.+(2007).+Competence+in+social+work+practice:+A+practical+guide+for+students+and+professionals.+London:+Jessica+Kingsley+Publishers.&ots=O5EHXrCxy&sig=biZtN13WT1u7IFtWSbA4iYo0jjw&redir_esc=y#v=onepage&q=-%09O%E2%80%99Hagan%2C%20K.%20(2007).%20Competence%20in%20social%20work%20practice%3A%20A%20practical%20guide%20for%20students%20and%20professionals.%20London%3A%20Jessica%20Kingsley%20Publishers.&f=false)
- Parton, N. (2000). *Constructive Social Work: Towards a New Practice*. Red Globe Press.
- Payne, M. (1997). *Modern Social Work Theory*. Pridobljeno 15. 5. 2025 s <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/104973159800800607>
- Payne, M. (2001). *Knowledge bases and knowledge biases in social work*. *Journal of Social Work*, 1(2). Pridobljeno 10. 5. 2025 <https://doi.org/10.1177/146801730100100202>
- Payne, M. (2016). *Modern social work theory*. New York: Oxford University Press.
- Perlman, H. (1961). *The role concept and social case work: some explorations: The "social" and social casework*. *Social service review*. 35(4). Pridobljeno 7. 5. 2025 s <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/641132?journalCode=ssr>
- Perrenoud, P. (1995). *Postati kompetenten pomeni naučiti se aktivirati znanje*. Pariz: ESF.
- Poštrak, M. (2022). *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Rapoša Tajnšek, P. (2005). *Fragmenti razvoja študijskega programa v prvih desetletjih izobraževanja za socialno delo*. V Zaviršek, D. (ur.), »Z diplomo mi je bilo lažje delat!«: Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Reynolds, B. C. (1939). *Social case work*. New York: Social work today. Pridobljeno 2. 5. 2025 s https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/57801010/1939_Bertha_Reynolds_rethinking_soc

ial_casework_OCR-libre.pdf?1542602433=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DI_and_SOCIAL_CASE_WORK.pdf&Expires=1748366694&Signature=edKKTvOh2Qp2rYP8EU-dY0I5QOBg1~gFO4kjlWkDbGtzd1HFwsVSUh9iXXfkGdT0drWDK01-XLvhlk-MmOy719qgqY25v8oRHJzbueZ3TgwX7V3pAXNnk2NFBmXViFlet0HjQCqiZTzzgp8lj2jmnNPcKuL~xuwu0~NT5GvgFiDtYIQL4-U4g5kDmXqXXLwEMEyua49zTduAicPh5Xp5YFKadklmlq4zagzSYsaXfwyeTtg94v6VbdI3wYFx0PS9aZ6bIHIS5IZKEysu~WgkuISScwjpf8vxXXXQMwI-Dx1vNu~J3x3qhTO5eT99Nt2J2ZMK-ZMv14EUWw84h22QWbA__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

- Schwartz, W. (2008). *The Group Work Tradition and Social Work Practice*. *Social Work With Groups*, 28(3–4). Pridobljeno 15. 5. 2025 s https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J009v28n03_06
- Skidmore, R. & Thackeray, M. (1991). *Introduction to social work*. New York: Englewood Cliffs, Practice Hall.
- Spencer, L. M. & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Models for superior performance*. New York: John Wiley & Sons.
- Termania (2019).
- Toseland, R. W. & Rivas, R. F. (2017). *An introduction to group work practice*. Global edition. Pridobljeno 15. 5. 2025 s <https://mh31spring2015.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/02/groupwork-introduction-by-toseland-and-rivas.pdf>
- Trevithick, P. (2008). *Revisiting the Knowledge Base of Social Work: A Framework for Practice*. *The British Journal of Social Work*, 38 (6). Pridobljeno 16. 5. 2025 z <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcm026>
- Tseng, M. T. (2011). *Ethos of the day: challenges and opportunities in twenty-first century social work education*. *Social Work Education*, 30(4).
- Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo. *Poslanstvo fakultete*. Pridobljeno 15. 5. 2025 s <https://www.fsd.uni-lj.si/fakulteta/fakulteta/poslanstvo/>
- Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo. *Magistrski študij (2. stopnja)*. Pridobljeno 15. 5. 2025 s <https://www.fsd.uni-lj.si/izobrazevanje/podiplomski-studij/magistrski/>
- Videmšek, P. (2011). *Supervizija v socialnem delu: učenje na podlagi dobrih izkušenj*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Webb, S. A. (2017a). *Matters of professional identity and social work*. V S. A. Webb (ur.), *Professional identity and social work*. New York: Routledge.

- Wilson, G. & Kelly, B. (2010). *Evaluating the effectiveness of social work education: Preparing students for practice learning*. The British Journal of Social Work, 40(8). Pridobljeno 13. 6. 2025 <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcq019>
- Wheeler, J. M. (2017). *How do social work students develop their professional identity?* (doktorsko delo). Plymouth: University of Plymouth. Pridobljeno 10. 6. 2025 s <https://pearl.plymouth.ac.uk/pioe-theses/61/>
- Zaviršek, D. (2005). Spominjanja najstarejših socialnih delavk in delavcev. V: Zaviršek, D. (ur.), »Z diplomo mi je bilo lažje delat!« Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Zaviršek, D. (2006). *Spol in profesionalizacija socialnega dela v socializmu: Primerjalna analiza*. V Zaviršek, D. Leskošek, V. (ur.). Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: Med družbenimi gibanji in političnimi sistemi. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

9. PRILOGE

9.1. Anketni vprašalnik

Samoocena kompetentnosti študentov na Fakulteti za socialno delo

Vprašalnik

Kratko ime ankete:	Anketa za magistrsko nalogo
Število vprašanj:	16
Število spremenljivk:	71
Avtor:	masaa.anderlic
Spreminjal:	masaa.anderlic

Spoštovani,

v okviru magistrske naloge raziskujem kompetentnost študentov in študentk na magistrskem programu Fakultete za socialno delo. Cilj raziskave je preuči kako kompetentni in pripravljeni za delo z uporabniki se počutijo študenti socialnega dela.

Vaši odgovori so popolnoma anonimni in bodo uporabljeni izključno za raziskovalne namene. Izpolnjevanje ankete vam bo vzelo približno 12 minut.

Zahvaljujem se vam za vaš čas in sodelovanje!

Q1 - Spol

Moški

Ženski

Neopredeljen

Q2 - Status

Študentka 1. letnika 2. stopnje

Študentka dodatnega letnika

Q3 - Kateri modul obiskujete na 2. stopnji (oz. ste ga obiskovali)?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Dolgotrajna oskrba starih ljudi
- ☐ Socialna pravičnost in radikalne perspektive v socialnem delu
- ☐ Psihosocialna podpora in pomoč
- ☐ Skupnostna oskrba
- ☐ Socialno delo v vzgoji in izobraževanju
- ☐ Socialno delo in medpoklicno sodelovanje

Q4 - V kolikšni meri se strinjate z naslednjo trditvijo: "Študij me dobro pripravi na delo v praksi." Ocenite na lestvici 1-5 (kjer je 1- sploh se ne strinjam, 5-povsem se strinjam)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Q5 - V kolikšni meri se strinjate z naslednjo trditvijo: "Usvojil/a sem glavne metode socialnega dela, ki jih lahko ustrezno uporabim v praksi." Ocenite na lestvici od 1-5 (kjer je 1- sploh se ne strinjam, 5-povsem se strinjam)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Q6 - Če ste pri prejšnjem vprašanju izbrali oceno med 1 (sploh se ne strinjam) in 3 (niti se ne strinjam oz. se strinjam), označite katerih vsebin s področja metod socialnega dela bi si želeli več.

Možnih je več odgovorov

- ☐ Socialno delo s posameznikom
- ☐ Socialno delo s skupino
- ☐ Skupnostno socialno delo
- ☐ Socialna politika
- ☐ Supervizija in intervizija
- ☐ Raziskovanje v socialnem delu
- ☐ Drugo:

Q7 - Kako na lestvici 1-5 (kjer 1 pomeni zelo nezadovoljna, 5 pa zelo zadovoljna) ocenite zadovoljstvo s pridobljenim znanjem in kompetencami v povezavi s študijem socialnega dela na Fakulteti za socialno delo.

	1	2	3	4	5
Zadovoljstvo s pridobljenim teoretičnim znanjem na FSD (vaje, predavanja, projekti)	☐	☐	☐	☐	☐
Zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem na FSD (vaje, predavanja, projekti)	☐	☐	☐	☐	☐
Zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem in kompetencami na učnih bazah	☐	☐	☐	☐	☐
Zadovoljstvo s skladnostjo med teoretičnimi in praktičnimi vsebinami študija	☐	☐	☐	☐	☐

Q8 - Kako pogosto ste imeli občutek, da pridobljeno teoretično znanje lahko uporabite pri praktičnem delu? Ocenite na lestvici od 1-5 (kjer 1 pomeni nikoli in 5 skoraj vedno).

	1	2	3	4	5	
Nikoli	☐	☐	☐	☐	☐	Skoraj vedno

Q9 - Kako na spodnji lestvici od 1-5 ocenjujete pomembnost spodnjih kompetenc na magistrski stopnji (kjer 1 pomeni nizko pomembnost in 5 visoko pomembnost)?

	1	2	3	4	5
1. Poznavanje teorij, fenomenov in metod socialnega dela. (Npr.: družbenih kontekstov, pravnih norm, inštitucij, javne politike in uprave, upravljanja dovleških virov ...)	☐	☐	☐	☐	☐
2. Sposobnost analize in sinteze. (Npr: analiza družbenih fenomenov in dogajanja; sinteza področnih znanj, sposobnost razumevanja povezav med težavami posameznikov in širšim družbenim kontekstom, sposobnost prepoznati in odstraniti sistemske ovire ...)	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
3. Uporaba znanj, postopkov in metod. (Npr: uporaba znanj in postopkov krepitev moči, skupnega iskanja in soustvarjanja podpornih mrež, soustvarjanja delovnega odnosa, zagovorništva in vključevanja deprivilegiranih ljudi; uporaba znanj o strukturnih značilnostih marginalizacije, uporaba različnih virov podpor in pomoči; uporaba raziskovalnih metodoloških orodij; usklajevanje delovnih nalog ter izbira metod in načinov dela v skladu s standardi stroke.)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Strateško razmišljanje in ravnanje. (Npr.: sposobnost skupnega načrtovanja in evalvacije, predvidevanje razvoja dogodkov, soustvarjanje trajnejših rešitev temeljnih problemov, zagovorniška drža...)	☐	☐	☐	☐	☐
5. Kritična in etična (samo)refleksija (Npr.: zavezanost poklicni etiki v družbenem okolju s spoštovanjem načela nediskriminatornosti in večkulturnosti, sposobnost refleksije lastne udeležnosti.)	☐	☐	☐	☐	☐
6. Razumevanje raznolikosti. (Npr.: prepoznavanje rasističnih in diskriminatornih ravnanj in družbenih ideologij ter aktivno delovanje proti njim; prepoznavanje, zapisovanje in dokumentiranje osebnih zgodb uporabnikov, razlik med njimi ter odzivanja nanje.)	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
7. Prepoznavanje in razumevanje dovekovih stisk in kriz, vezanih na družbeno in osebno pogojene okoliščine. (V življenju posameznikov, družinah, skupinah, kolektivih, skupnostih ...)	☐	☐	☐	☐	☐
8. Soustvarjanje zelenih razpletov z uporabnikom. (Sposobnosti spremljanja in uravnavanja okoliščin, kakršne so artikulacija dotlej nereflektiranih konfliktov, vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika, skupnega opredeljevanja problema in zelene rešitve, vodenje pogovora v smeri dogovorjenih zelenih razpletov, pogajanja ...)	☐	☐	☐	☐	☐
9. Veščine komuniciranja. (Sposobnosti sporočanja, poslušanja, povzemanja, pisnega izražanja, javnega predstavljanja in argumentiranja, uporabe informacijsko komunikacijskih tehnologij...)	☐	☐	☐	☐	☐
10. Inovativnost. (Sposobnost (so)ustvarjanja izvirnih ali drugačnih konceptov, rešitev, postopkov - namesto doslej utečenih in v danih razmerah neučinkovitih postopkov.)	☐	☐	☐	☐	☐
11. Sposobnost za timsko, skupinsko in projektno delo. (Pripravljenost na sodelovanje, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in skupine, sposobnost sodelovanja in zastopanja stališč stroke v interdisciplinarnem okolju ...)	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
12. Sposobnost mreženja. (Navezovanje stikov v organizaciji in zunaj nje, obvladovanje formalnih in neformalnih odnosov, spretnost uporabe omrežij v kontekstu obravnavanega problema ...)	☐	☐	☐	☐	☐
13. Sposobnost skupnega vodenja in soupravljanja. (Sposobnosti koordiniranja, organiziranja, svetovanja, vodenja z uporabniki in poklicnimi sodelavci.)	☐	☐	☐	☐	☐
14. Sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju. (Npr.: sposobnosti razumevanja globalnih procesov, artikulacije in zastopanja stroke v mednarodnem okolju, delovanja v mednarodnih strokovnih telesih, pisanja in objavljjanja v mednarodnih publikacijah ...)	☐	☐	☐	☐	☐
15. Profesionalnost. (Sposobnost profesionalne discipline, skrb za lastni profesionalni razvoj, za razvoj, uveljavljanje in ugled stroke ter posredovanje znanja ...)	☐	☐	☐	☐	☐
Drugo:	☐	☐	☐	☐	☐

Q10 - Kako na spodnji lestvici od 1-5 (kjer 1 pomeni kompetence nisem usvojil/a, 5 pa kompetenco sem v celoti usvojil/a) ocenjujete, da ste na magistrski stopnji pridobili spodnje kompetence?

	1	2	3	4	5
1. Poznavanje teorij, fenomenov in metod socialnega dela. (Npr.:družbenih kontekstov, pravnih norm inštitucij, javne politike in uprave, upravljanja doveških virov ...)	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
2. Sposobnost analize in sinteze. (Npr: analiza družbenih fenomenov in dogajanja; sinteza področnih znanj, sposobnost razumevanja povezav med težavami posameznikov in širšim družbenim kontekstom, sposobnost prepoznati in odstraniti sistemske ovire ...)	☐	☐	☐	☐	☐
3. Uporaba znanj, postopkov in metod. (Npr: uporaba znanj in postopkov krepitve moč, skupnega iskanja in soustvarjanja podpornih mrež, soustvarjanja delovnega odnosa, zagovorništva in vključevanja deprivilegiranih ljudi; uporaba znanj o strukturnih značilnostih marginalizacije, uporaba različnih virov podpor in pomoč; uporaba raziskovalnih metodoloških orodij; usklajevanje delovnih nalog ter izbira metod in načinov dela v skladu s standardi stroke.)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Strateško razmišljanje in ravnanje. (Npr.: sposobnost skupnega načrtovanja in evalvacije, predvidevanje razvoja dogodkov, soustvarjanje trajnejših rešitev temeljnih problemov, zagovorniška drža...)	☐	☐	☐	☐	☐
5. Kritična in etična (samo)refleksija (Npr.: zavezanost poklicni etiki v družbenem okolju s spoštovanjem načela nediskriminatornosti in večkulturnosti, sposobnost refleksije lastne udeležnosti.)	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
6. Razumevanje raznolikosti. (Npr.: prepoznavanje rasističnih in diskriminatornih ravnanj in družbenih ideologij ter aktivno delovanje proti njim; prepoznavanje, zapisovanje in dokumentiranje osebnih zgodb uporabnikov, razlik med njimi ter odzivanja nanje.)	☐	☐	☐	☐	☐
7. Prepoznavanje in razumevanje dovekovih stisk in kriz, vezanih na družbeno in osebno pogojene okoliščine. (V življenju posameznikov, družinah, skupinah, kolektivih, skupnostih ...)	☐	☐	☐	☐	☐
8. Soustvarjanje zelenih razpletov z uporabnikom. (Sposobnosti spremljanja in uravnavanja okoliščin, kakršne so artikulacija dotlej nereflektiranih konfliktov, vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika, skupnega opredeljevanja problema in zelene rešitve, vodenje pogovora v smeri dogovorjenih zelenih razpletov, pogajanja ...)	☐	☐	☐	☐	☐
9. Veščine komuniciranja. (Sposobnosti sporočanja, poslušanja, povzemanja, pisnega izražanja, javnega predstavljanja in argumentiranja, uporabe informacijsko komunikacijskih tehnologij...)	☐	☐	☐	☐	☐
10. Inovativnost. (Sposobnost (so)ustvarjanja izvirnih ali drugačnih konceptov, rešitev, postopkov – namesto doslej utečenih in v danih razmerah neučinkovitih postopkov.)	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
11. Sposobnost za timsko, skupinsko in projektno delo. (Pripravljenost na sodelovanje, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in skupine, sposobnost sodelovanja in zastopanja stališč stroke v interdisciplinarnem okolju ...)	☐	☐	☐	☐	☐
12. Sposobnost mreženja. (Navezovanje stikov v organizaciji in zunaj nje, obvladovanje formalnih in neformalnih odnosov, spretnost uporabe omrežij v kontekstu obravnavanega problema ...)	☐	☐	☐	☐	☐
13. Sposobnost skupnega vodenja in soupravljanja. (Sposobnosti koordiniranja, organiziranja, svetovanja, vodenja z uporabniki in poklicnimi sodelavci.)	☐	☐	☐	☐	☐
14. Sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju. (Npr.: sposobnosti razumevanja globalnih procesov, artikulacije in zastopanja stroke v mednarodnem okolju, delovanja v mednarodnih strokovnih telesih, pisanja in objavljajanja v mednarodnih publikacijah ...)	☐	☐	☐	☐	☐
15. Profesionalnost. (Sposobnost profesionalne discipline, skrb za lastni profesionalni razvoj, za razvoj, uveljavljanje in ugled stroke ter posredovanje znanja ...)	☐	☐	☐	☐	☐
Drugo:	☐	☐	☐	☐	☐

Q11 - V kolikšni meri se strinjate s trditvijo: "Moja poklicna identiteta se je med študijem močno razvila." Ocenite na lestvici od 1-5 (kjer je 1- sploh se ne strinjam, 5-povsem se strinjam).

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Q12 - Katera specifična znanja bi po vaše morali bolj poudariti v učnem načrtu?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Znanja psihologije
- ☐ Znanja pogovora
- ☐ Znanja socialne politike
- ☐ Znanja prava
- ☐ Znanja socialne pravičnosti in človekovih pravic
- ☐ Delo z ranljivimi skupinami (brezdomci, migranti, žrtve nasilja)
- ☐ Znanja samoregulacije čustev
- ☐ Drugo:

Q13 - Če bi lahko dodali en predmet v program, ki bi po vašem mnenju izboljšal kompetence socialne delavke, kaj bi bil ta predmet?

Q14 - Kakšna je bila vaša izobrazba pred vpisom na magistrski program socialnega dela?

Q15 - Odgovorite, če na 1. stopnji niste študirali socialnega dela. V kolikšni meri se strinjate s trditvijo: "Moje predhodno izobraževanje mi je dalo dovolj osnov za študij socialnega dela." Ocenite na lestvici od 1-5 (kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa povsem se strinjam)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Q16 - Odgovorite, če na 1. stopnji niste študirali socialnega dela. Kaj vidite kot prednosti in kaj kot slabosti v strokovni kompetentnosti v primerjavi s študenti, ki so na dodiplomski stopnji že študirali socialno delo.
